Evlad-ı fatihan diyarı

Mamuşa!

TOPLUM BİLİM KÜLTÜR SANAT DERGİSİ

Yıl 6 - Sayı 21 - SONBAHAR-2026-Mamuşa - Kosova

Belediye Başkanı A. Krasniç
TDBB toplantısına katıldı

Mamuşa'da Prof. Dr. İrfan Morina
Edebiyat Buluşmaları Düzenleniyor

TTHB Başkanı Albay Tacettin Genç
Mamuşa ziyaretinde

Mamuşa'da Her Bakımdan Örnek Bir Eğitim Yuvası

Editörden

Yeni Öğretim Yılı Başladı, Ama…

2026/27 yeni öğretim yılı başladı. Ama dertler bitmedi. Öğretmen, öğrenci ve velilerin şikayetleri cıvıl cıvıl öğrencilerle dolup taşan okullarda ders kitabı yokluğunun ne yazık ki Kosova'da 1 Eylül tarihinde başlayan yeni eğitim-öğretim yılında da sorun olmayı sürdüreceğini ortaya koydu. Birkaç yıl öncesine kadar, ilkokul eğitiminde kullanılan ders kitaplarının Eğitim Bakanlığı tarafından okullara ücretsiz olarak gönderilip dağıtılması uygulamasına son verilmesinin ardından, öğrencilerle velilerin ders kitabı edinmeleri çileye dönüştü. Bakanlığın velilere ders kitabı temini için para yardımında bulunmasına karşın, bu miktar gerekli tüm kitapları edinmeye yetmediği gibi, öngörülen ders kitaplarından bazılarının kitapçılarda her zaman bulunamayışı da ayrı bir sorunu oluşturuyor.

Türkçe ilk ortaokul ve lise eğitimi için gerekli ders kitabı konusu, Kosova'da Arnavutça veya Boşnakça yapılan eğitim ve öğretim uygulamasına kıyasla daha çetrefil bir sorunu oluşturuyor. Bu gerçeği, Türkçe eğitim için gerekli ders kitabı eksikliğinin varlığını hâlâ ve de özellikle Türkçe ve Matematik dersleri alanında daha belirgin bir şekilde koruyor olması da ortaya koyuyor. Türk dilindeki ders kitabı sorununun Türkçe eğitimin 75. yıl dönümünü çeşitli etkinliklerle kaydettiğimiz 2026/27 eğitim-öğretim yılı başında da varlığını hâlâ sürdürüyor olması, Türkçe eğitimin geleceği açısından acınacak ve de düşündürücü bir durumu oluştursa gerek.

Teknolojinin zirve yapmasıyla birlikte diğerleri yanında yapay zeka uygulamasının da yaşamımıza giderek daha çok girmeye başladığı günümüz dünyasında bunun kabul edilebilir bir durum olamayacağını da ayrıca belirtmeye gerek yok. Evet, Türk öğrenci ve öğretmenleri için 2026/27 yeni eğitim-öğretim yılı başladı, ama dertler bitmedi.

Bu yüzden yetkililerin bu sorunun iş işten geçmeden çözüme kavuşturulup sorun olmaktan çıkarılması için bir an önce artık harekete geçmeleri gerekir.

Bu koşullarda bile başarıya ulaşacaklarından kuşku duymadığımız öğrenci ve öğretmenlerimize hayırlı uğurlu bir eğitim-öğretim yılı dileriz.

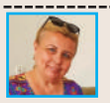
Reşit Hanadan

YAZI VE ESERLERİYLE BU SAYIDA:

• **Kosova'da Azınlık Olmak**
4. sayfada

Ercan Kasap

• **Altı Yüz Sayfalık İnat**
16. sayfada

Doç. Dr. Ayşe ceylan

• **Mamuşa Hafızamın Köyü, Balkanların Türkçe Sesi**
18. sayfada

Dr. Altay Suroy

• **Dünya Sürgününden Yitik Cennete: Sezai Karakoç**
23. sayfada

Prof. Dr. Ertuğrul Karakuş

• **Bosna'da Türk Romanının İlk Mütercimi F. Spaho ve Türk Edebiyatına Hizmetleri**
26. sayfada

Prof. Dr. İrfan Morina

•**Eğitimimizin Tarihsel Gelişimi ve Güncel Durumu *(1951-2026)***
30. sayfada

Mr. Bedrettin Koro

•**Anadolu'nun Gönül Kanadı: Kerkük Hoyratlarından Prizren Sokaklarına**
32. sayfada

Esen Yavuzaslan

• **Mamuşa Ağzında Dünden Bugüne Kullanılan Kelimeler (5)**
36. sayfa

Bahtiyar Sipahioğlu

• **R. Hanadan'ın Kalk Gidelim Rumeli'ye Romanı Üzerine Düşünceler**
40. sayfada

Doç. Dr. Hakan Değirmenci

• **Geçmişin Tarihte İzleri**
43. sayfada

Refki Taç

Yayın Yönetmeni:
*Reşit Hanadan

Yayın Danışmanı:
*Prof. Dr. İrfan Morina

***Yazı Kurulu:**
*Prof. Dr. İrfan Morina
*Refki Taç
*Türker Mazrek
*Erol Morina
*Buyar Mazrek
*Reşit Hanadan
*Nazmi Morina

Türkiye Temsilcisi (Bursa):
Cemali Tunalıgil

Son okuma: Müveddet Bujari
Yazışma adresi: Mamuşa Dergisi
Mamuşa Belediyesi, 20540
Mamuşa-Kosova

E- posta adresi:
mamusadergisi@gmail.com

Gönderilen yazılar yayınlansın veya yayınlanmasın iade edilmez. Yazılarda sergilenen görüşlerin sorumluluğu yazarlarına aittir.

Mizanpaj ve Kapak Tasarımı:
Esra Bütüç Osi
Logo: Nuri Morina

Mamuşa Dergisi, Mamuşa Belediyesi Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Müdürlüğü tarafından hazırlanıp yayınlanır.

A. Krasniç İstanbul'daki TDBB Toplantısına Katıldı

TDBB'nin geçen günlerde İstanbul'da yapılan toplantısına katılan Mamuşa Belediye Başkanı A. Krasniç, Türk dünyasının çeşitli ülkelerinden gelen belediye başkanlarıyla karşılıklı iş birliği çerçevesinde ortak projelerin gerçekleştirilmesi konusunda görüşmelerde bulundu. TDBB üst düzey yöneticileriyle çeşitli konular üzerinde yaptığı görüşmelerde kendilerine Mamuşa kasabası, burada yaşayan halk, belediyenin çalışmalarıyla ilgili bilgi veren A. Krasniç, başında bulunduğu belediyenin her yönlü gelişip kalkınması için gerekli araç gereç donanımı konusunda yapılabilecek katkıları tekrar dile getirme fırsatı da buldu.

Şehit Gazi ve Terörle Mücadele Vakfı Başkanı Mamuşa'da

Mamuşa'yı ziyaret eden Şehit Gazi ve Terörle Mücadele Vakfı Yönetim Kurulu Başkanı Kutbettin Ömeroğlu beraberindeki heyetle birlikte Mamuşa Belediyesi Başkanı Abdülhadi Krasniç tarafından makamında kabul edildi. Samimi bir ortamda geçen görüşmede Belediye Başkanı konuklara Mamuşa'nın tarihi, gelişimi, belediyenin çalışmaları ve gerçekleştirilmekte olan projeler hakkında bilgilendirmede bulundu.

"Hidroregjion Jugor" Müdürüyle Su Projesi Görüşüldü

Bölgedeki yerleşim yerlerine içme suyu tedarik eden Hidroregjion Jugor Müdürü B. Gashi'yi kabul eden A. Krasniç yıllardan beri bir türlü hayata geçirilemeyen Mamuşa'nın sağlıklı içme suyu projesini görüşmek amacıyla bir araya geldi. Görüşmeden sonra sahada yapılan incelemelerde mevcut dağıtım şebekesinin devreye sokulması projesinin ikinci bölümünü oluşturan dağıtım şebekesindeki arızaların tespiti ve aksaksız çalışmasının sağlanması için gerekli deneme testlerinin sürdürülmesi konusunda anlaşmaya varıldı.

Belediye Başkanı Abdülhadi Krasniç Dragaş'ta

Dragaş bölgesindeki mayın temizleme faaliyeti esnasında yaşamını yitiren KFOR bünyesinde görevli Türk askeri gücü mensubu Astsubay Kıdemli Başçavuş Hüseyin Kutlu, şehadetinin 27. yıl dönümü dolayısıyla düzenlenen anma töreninde yapılan konuşma ve dualarla yad edildi. Anma törenine beraberindeki heyetle katılan Mamuşa Belediye Başkanı A. Krasniç konuyla ilgili olarak yaptığı açıklamada "Tüm kahraman şehitlerimizle gazilerimize minnettarız. Şehitlerimize Allah'tan rahmet dileriz." şeklinde konuştu.

TİKA'dan Belediyeye Ziyaret

TİKA Kosova Koordinatörü Mehmet Taha Doğan "Kalkınma Projesi Elçileri" eylemi kapsamında Kosova'yı ziyaret eden Türkiyeli üniversite öğrencileri heyetiyle birlikte Belediye Başkan Yardımcısı R. Mazrek tarafından kabul edildi. Yapılan görüşmede TİKA ile belediye arasındaki kapsamlı iş birliğine değinirken TİKA'nın Mamuşa'nın gelişmesine sunduğu katkıları için Mehmet Taha Doğan'a teşekkürlerini sunan Belediye Başkan Yardımcısı, iş birliğinin ileride de sürdürülmesi gerekliliğine işaret etti.

Belediye Başkanı Albay T. Genç'i Kabul Etti

Mamuşa Belediye Başkanı A. Krasniç Kosova Türk Temsil Heyet Başkanlığı Başkanı İstihbarat Albay Tacettin Genç'i makamında kabul etti. Yeni başladığı görevi gereği çıktığı tanışma gezisi çerçevesinde Mamuşa Belediyesi'ni ziyaret eden Albay Tacettin Genç'le samimi bir ortamda gerçekleşen görüşme esnasında kendisine Mamuşa hakkında bilgi veren A. Krasniç, yeni atandığı görevinde başarılar dilediği konuğuna anlamlı ziyareti için teşekkürlerini de sundu.

KOSOVA'DA AZINLIK OLMAK…

Ercan KASAP

Kosova'da azınlıktaki toplum olmak, günlük yaşamda, eğitimde, istihdamda ve siyasi temsilde çeşitli zorluklarla karşılaşmak anlamına gelebilir, anayasal güvencelere rağmen…
Yüzde 90 oranında Arnavut çoğunluğun hakim olduğu ülkede, özellikle azınlıktaki Türk ve diğer toplumlar, ulusal kimlik, dil ve kültürel varlıklarını koruma çabasıyla, zaman zaman farklı zorluklarla karşılaşabilmekteler.
Kosova, azınlık hakları konusunda Balkanlar için örnek bir yasal çerçeve sunsa da, uygulamada endişeler devam etmektedir.
Özellikle şehir merkezlerinde ve gençler arasında olmak üzere homojen bir toplum yaratma yeltenişi ve azınlık dillerine, kültürlerine, geleneklerine ve kimliklerine dair sınırlı bir hoşgörünün hakim olduğu sezilmektedir.
Avrupa Konseyi de son raporunda artan milliyetçiliğe dikkat çekerken, Kosova yetkilileri, mevcut yasaların azınlık haklarının korunması için yeterli olduğunu belirtiyor.

Ulusal azınlıkların korunmasına ilişkin son Avrupa Konseyi raporunda Kosova'daki milliyetçilik akımı ve bunun azınlık hakları üzerindeki olumsuz etkilerine dair endişeler dile getirilirken, Kosova yetkilileri ise raporun sonuçlarına itiraz ediyor.
Kosova yetkilileri ve uzmanlar, raporun sonuçlarının kendilerini şaşırttığını, zira Kosova'da milliyetçilik olmadığını ve azınlık haklarının mevcut yasalar kapsamında koruma altında olduğunu savunuyor.
Kosova yetkililerin savundukları görüş, "Kosova'daki azınlık toplumların, Avrupa'da olandan daha gelişmiş bir takım haklardan yararlanıyor," şeklinde.
Ancak bu hakları teminat altına alan yasaların ne kadar uygulandığı ya da uygulanmadığı konusunda yetkililerden net bir cevap yok.
Azınlıktaki toplumların haklarını düzenleyen yasaların uygulanmadığı kanısı ağır basmakta.
Söz konusu rapor, Kosova'daki zorlu ekonomik koşullar altında sadece Roman, Aşkali ve Mısırlı (RAE) toplumlarının değil azınlıktaki diğer toplumların da eşit ekonomi, istihdam ve eğitim imkanlarına, sağlık ve kamu hizmetlerine yeterli erişimlerinin olmadığını da doğrulamıştı.
Avrupa Konseyi'nin raporunda istihdam konusunda da Romanlara yapılan ayrımcılık ciddi bir sorun olarak nitelendirildi.
İstihdam, ne yazık azınlıktaki tüm toplumların ortak sorunu. İstihdamdaki ayrımcılık, sadece Romanlara değil, Türkler ve diğer azınlıktaki toplumlara da yapılmaktadır. Azınlıklara tanınan istihdam kotası belirlenmesine rağmen, iş bulma konusunda ciddi sayılabilecek zorluklar yaşanmakta.
Devlet kurumlarında azınlık toplumları mensuplarının belirlenen kota esasınca istihdam edilmesininde de ciddi sıkıntılarla karşılaşılmakta.
Kosova, dolayısıyla en kısa sürede yasalar gereğince azınlıklara yönelik muamelenin iyileştirilmesi ve bu kesime daha fazla, temsil, iş ve eğitim imkanı sunması için ciddi çalışma yapmalı…

19 08 2026
Priştine

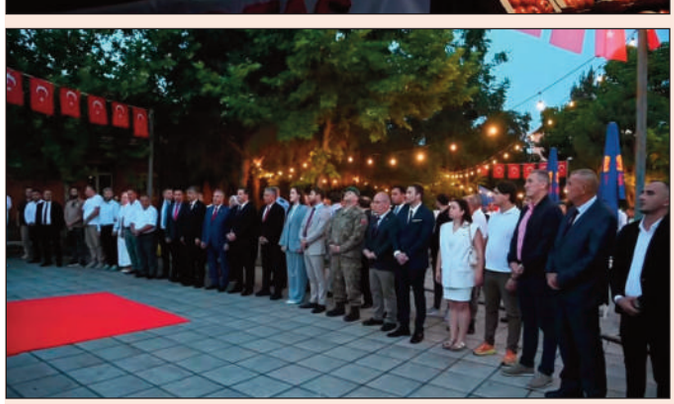
Uluslararası 17. Mamuşa Domates Festivali Ardından

Bereketin birlik-beraberlik ve misafirperverlikle kaynaştığı coşku dolu bir buluşma

Uluslararası Mamuşa Domates Festivali her yıl olduğu gibi bu yıl da Mamuşa halkının yanı sıra bereket ile misafirperverlik, hoşgörü, birlik ve beraberliğin kaynaştığı coşku dolu heyecanı yaşamak amacıyla temmuz ayının son günlerine doğru ülke içinden ve ülke dışından gelen çok sayıda konuğun katılımıyla bir kez daha gerçekleştirildi.

Festivale katılmak için gelen yerli-yabancı konuklar belediye yöneticileri ve çalışanlarıyla vatandaşlar belediye binası önünden başlayan yürüyüşün ardından geldikleri Çanakkale Şehitleri Anıtı önünde saygı duruşunda bulundukları şehitleri ruhlarına okudukları Fatihalarla yad ettiler

23 Temmuz 2026 Perşembe günü Mamuşa belediyesi bahçesinde konuklara ve Mamuşa halkına verilen akşam yemeğiyle başlayan 17. Uluslararası Mamuşa Domates Festivali bu beldede yetiştirilen domateslerin de sergilendiği Anadolu İlkokulu avlusundaki coşku dolu programla devam etti.

Belediye Başkanı Abdülhadi Krasniç'in ev sahipliğinde düzenlenen 17. Uluslararası Mamuşa Domates Festivali bu yıl da aralarında Kosova Cumhurbaşkanı Vekili Albulena Haxjiu'nun yanı sıra Türkiye'den Mamuşa belediyesi ile kardeş belediyelerin başkan, başkan vekili, temsilci, meclis üyesi, Kosovalı bakan, milletvekili, bakan yardımcısı, parti başkanı, dernek yöneticisi, öğrenci, memur, öğretmen ve vatandaşların da bulunduğu çok sayıda konuğun katılımıyla büyük bir coşku seli içinde gerçekleştirildi.

Belediye Başkanı Abdülhadi Krasniç'in yaptığı açış ve selamlama konuşmasının ardından söz alan yerli ve yabancı üst düzey konuklar festivale katılmak için geldikleri Mamuşa'da tarım alanında elde edilen başarı hakkında övgü dolu sözlerinin yanı sıra burada bulundukları sürece belde yöneticileriyle halkın kendilerine gösterdiği misafirperverlikten de büyük bir memnuniyet duyduklarını belirttiler.

Festival Mamuşa "Aşık Ferki" Kültür-Sanat derneği üyeleri tarafından sunulan şarkı ve türküler, Mamuşa'ya özgü halk oyunları, adet ve gelenekler-den oluşan renkli bir kültür-sanat gösterisiyle sona erdirildi.

Mamuşa
TOPLUM BİLİM KÜLTÜR SANAT DERGİSİ

Venedik'ten Mamuşa'ya sevgiyle (9)

DEVLET DARBELERİ ANILARIM

Prof. Dr. Asım Tanış
Venedik Üniversitesi, Emekli Öğretim Üyesi

1942 doğumlu olduğum için, Türkiye'nin yazgısında büyük yeri olan, bütün devlet darbelerini, dışardan, olayların kıyısında da olsa, yaşadım sayılır.

1960 yılı nisan ayında, Fransa Elçiliği'nin lise öğrencileri arasında açtığı bir yarışmaya katılmak üzere, son sınıfı okuduğum, Antalya Lisesi'nden Ankara'ya gelmiştim. Gerçekte bu sınav önemli bir şey değilmiş. Çok sonradan gelen bir yazıdan öğrendiğime göre, yalnızca bir kitapla ödüllendirilmişim. İyi ki kazanmamışım. Kazansaydım, topu topu, bir hafta için Fransa'ya gönderilecektim. Ve dolayısıyla, Fransa'ya gitmiş olsaydım, tam o sırada, İtalya'nın, üniversite öğrenimi için verdiği burslarla ilgili, alınyazımı kökünden değiştiren, o, çok daha önemli yarışmaya katılamayacaktım. Gerçi düşlerim arasında olan Siyasal Bilgiler Fakültesi'ne giriş sınavını da sonradan kazanmıştım ama o bile İtalya'ya gidiş kadar önemli değildi.

Aklımda yanlış kalmamışsa, 24 Nisan 1960'taki sınavdan hemen sonra, bir yakınımla (gene yanılmıyorsam, dekanı, 1974 yılında Roma'ya elçi olarak gönderilen ve orda görüştüğümüz, Prof. Dr. Cahit Talas olan) Siyasal Bilgiler Fakültesi ve Hukuk Fakültesi önlerine geldiğimizde öğrenci gösterilerini gördük. Aynı gün Antalya'ya dönerken trende sıkı bir denetim vardı.

Parasız yatılı olarak okuduğum Antalya Lisesi'nin bahçesinin güneyinde bulunan bir evden, 27 Mayıs 1960 sabahı, erkenden, radyodan yüksek sesle bir şeyler okunuyor, ardından müzikler çalınıyordu. Benim gibi birkaç öğrenciyi bahçede gören, orduyla ilişkisi olduğunu sandığım, genç bir bayan, aynı evin penceresinden, büyük bir coşku ve sevinçle, darbe yapıldığını, baştakilerin devrildiğini vs. söylemişti.

Yaşım küçük olsa da, Kıbrıs'la ilgili 6-7 eylül olaylarını, Niğde Lisesi'nde okuduğum sıralarda, Orta Anadolu'da İnönü'nün treninin önünün kesildiğini, taşa tutulduğunu, bir arkadaşımın getirip gösterdiği, Necip Fazıl Kısakürek'in "Büyük Doğu" başlıklı, yanılmıyorsam, dergisinin ilk sayfasında, İnönü'ye gözdağı veren, "Seni Örtecek Çarşaf..." yazısını, yasaları hiçe sayarak, istediğini, içeri alıp sorgulayan, işkence yapıp yapmadığını bilmediğim, "Tahkikat Komisyonu"nun eylemlerini, Bayar'ın ona karşı çıkan askeri okul öğrencileri ya da subaylar için "Tenkil gerek" dediğini duymuştum. Böyle bir korku ortamının ortadan kaldırılmasına ben de çok sevinmiştim.

Derken, ağustos ayında, inanılmaz biçimde, bir gazete parçasında okuduğum, ilginç yanlarını burda anlatıp uzatmak istemediğim, ilandan sonra, İtalya bursu yarışmasına katılmış, kazanmıştım. Onun ardından Siyasal Bilgiler Fakültesi yarışmasına da katılmış onu da kazanmıştım. Hatta, İtalya'dan haber gecikince, ne olur ne olmaz düşüncesiyle, boşta durmamak/kalmamak için, oraya yazılmıştım.

14 Kasım 1960 akşamı, büyük bir sınıfta, başka öğrencilerle birlikte, ders çalışırken, birden bir subay girdi başkalarıyla. Sınıf tümüyle doldu. Adının Muzaffer Özdağ olduğunu söyleyen subay bir şeyler anlattı. Öğrencilere sakin olmalarını vs. söyledikten sonra gitti. Sonradan öğrendik ki (37 kişilik) M.B.K. (Milli Birlik Komitesi) üyeleri arasında anlaşmazlık, çatışma çıkmış, doğru olup olmadığını dışardan bilemeyecekse, o çatışma sırasında Türkeş M.B.K. Başkanı Cemal Gürsel'i tabancayla yaralamış, Türkeş'le birlikte 14 kişi ya tutuklanmış ya da kendilerine yurtdışındaki elçiliklerde görev verilerek Türkiye'den uzaklaştırılmış. Bunlardan
Türkeş de Hindistan'a, Yeni Delhi'ye gönderilmişti.

Aralık ayında İtalya'dan haber gelince Siyasal Bilgiler'i bırakıp İtalya'ya gitmiştim, benim gibi, burs kazanan, Bedrettin Cömert'le. İtalya'da Türkiye'den pek haber alamıyorduk. İtalyanca'yı da yeni yeni öğrenmekte olduğumuzdan gazetelerde verilen haberleri pek izleyemiyorduk. Küçücük bir radyomuzla, o zamanlar kısa dalga 31 metreden çıkan, Türkiye'nin Sesi'ni dinlemeye çalışıyorduk.Tek anımsadığım, gazetelerdeki Menderes'le birlikte Hasan Polatkan ile Fatin Rüştü Zorlu'nün asılmasını İtalyanların doğru bulmadıklarıydı. İçinde, 1972'de Venedik'e geldiğinde tanıştığım İlham Soysal'ın da bulunduğu Kurucu Meclis'ce hazırlanıp 1961'de onaylanan ve çok sonraki yıllarda inceleme olanağı bulduğum anayasanın Avrupa'nın en iyi anayasalarından biri olduğunu duymuş ve kendim de görmüştüm.

Üniversiteyi bitirdikten sonra dönüp 1967-70 arasında kalıp çalıştığım, anayurdum Türkiye'de,

üniversitelere adım bile attırılmadığım için, çeşitli işler yapmıştım. Bu dönemden anılarımda kalan iki olay şu: (günü yanlış aklımda kalmadıysa) 16 Haziran 1969'da, birisine İtalyanca dersi vermek için, Taksim'den geçmek isterken, göstericiler, bir sıra polis, onların arkalarında, sakallı sakalsız, kişilerden oluşan bir kalabalık arasında kalmış, elleri koca koca değnekli, gözleri dönmüş bu iğrenç kişilerden birinden omuzuma "Sen de mi onlardansın?" diyerek elindeki kalın değneği, indirdiğini, hiç unutmuyorum. Gözlerimin önünde bıçaklanıp yaralanan birkaç kişiyi, çil yavrusu gibi dağılan gösterici küçücük çocukları görmüştüm

Ertesi gün birkaç kişinin öldüğünü gazetelerden okumuştum. Ben bunun "Kanlı Pazar" olduğunu sanıyordum.Oysa bir kanlı pazar daha varmış. İkinci olay ise şu: İtalya'da, Venedik Üniversitesi'nin Doğu Dilleri ve Edebiyatları Bölümü'nde "Türk Dili ve Edebiyatı"nı kurma görevi bana verildiği için, 1960 sonunda üniversiteyi okumak için gittiğin İtalya'ya, bu kez, aşağı yukarı on yıl sonra, öğretim üyesi olarak gidiyordum. Daha önceki aylarda yapmamız gereken yolculuğumuz, Eylül ayında Sağmalcılar'da patlak veren kolera salgını nedeniyle Türkiye'den hiçbir araç yola çıkamadığı için hep erteleniyordu. Yaklaşık üç ay bekledikten sonra, 26 Kasım 1970 akşamı Münih'e gidecek, Bosfor Turizm otobüsünden yer bulabildik. Taksim'deki Kültür Sarayı'nın yanından yola çıktık. Bizim yola çıktığımız o gece aynı Kültür Sarayı yakılmış. Dört buçukk aylık bebekle yolculuk sırasında çektiğimiz sıkıntıların bir ikisinden söz etmek yeter:

Daha Türkiye'yi çıkmadan otobüs bozulduğu için 18 saat beklemek zorunda kaldık. Bebeğin sütünü, mamasını kolonyalı pamuğu yakarak ısıtabiliyorduk. Bu arada Almanya'ya kaçak çalışmaya giden işçilerimiz, benim karıma, çocuğuma yardım ettiğimi görünce, "Bu ne biçim erkek. Karıya yardım edilir mi? Şunu ıssız bir yerde bulsak da iyi bir dayak atsak!" demişler. Örnek anlayışları için sağolsunlar. Ve Münih üzerinden Venedik'e ulaşabildik. Koleradan ölmedik ama yolculuk sıkıntıları ve eşine, çocuğuna yardım etmeyi aşağılık sayan, yardım edene de, ellerine fırsat geçseydi, yürekleri soylu işçilerimizce, atılacak dayaktan ölebilirdik.

1971'deki devlet darbesinden pek haberimiz olmadı. 12 Eylül 1980 günü Kemerhisar'daydım. Istanbul'a otobüsten bilet almıştım. Ordan da trene binip Venedik'e gidecektik kızımla. Sabah uyandığımda bir de ne göreyim? Sokağa çıkma yasağı var. Herkes kafese kıstırılmış aslan gibi. Özellikle annem evin içinde bir ileri bir geri gidip geliyor ve "Şu darbeyi kışın yapsalar olmaz mıydı? Şimdi bağda bahçede yapılacak bir sürü işimiz var!" deyip duruyordu. Kendisine "Olur anne" dedim. "Ankara'ya varınca generallere söylerim. Annemin bağda bahçede işi var, size kızıyor. Şu darbeleri yapacaksanız bundan sonra

Hürriyet

YILDIRIM BASKI

BÜTÜN YURTTA SIKIYÖNETİM İLAN EDİLDİ

Ordu yönetime el koydu

Hükümet ve Parlamento feshedildi, Siyasal partilerin faaliyetleri durduruldu. Parlamenterlerin dokunulmazlıkları kaldırıldı. Saat 05.00'ten itibaren sokağa çıkma yasağı başladı

Genelkurmay Başkanı Evren'in başkanlığında Kara, Hava, Deniz Kuvvet Komutanları ile Jandarma Genel Komutanı Milli Güvenlik Konseyi'nde görev aldı

DİSK ve MİSK'e bağlı bütün sendikalar faaliyetten men edildi. Bütün dernekler kapatıldı

Bu hafta hiç bir spor faaliyeti yapılmayacak

Bankalar ikinci bir emre kadar çalışmayacaklar

Yurt dışına çıkış yasaklandı. Yurt dışında çalışan işçiler ve turistler yurt dışına çıkabilecekler

İlk bildiriler:

1 numaralı bildiri

kışın yapın!"

Neyse ki öğleye doğru sokağa çıkma yasağı kalktı. Bilet saatini değiştirerek, biraz gecikmeyle de olsa, yola çıkabildik. Ankara'ya girerken, yanımda oturan, askeri okul öğrencisi ilginç bir şey gösterdi, araba bir şey için durunca. Sağ yanda üç ev vardı. Birisinin üstünde "sağcı"ların yazısı vardı, birisinin üstünde "solcu"ların yazısı, ortadaki evde ise "satılık" diye yazılıydı!

Bu 12 Eylül 1980 darbesinden sonra ben, şaka olarak, Türkiye Cumhuriyeti'ni "Evrensel Cumhuriyet" diye adlandırmıştım. 1983'te bir yerde karşılaştığım bir italyan albayı, benim Türk olduğumu öğrenince, içini çekerek, şu sözleri söylemişti: Türkiye'de ne güzel! Sizin generaller ara sıra darbe yapıyorlar, değişiklikoluyor. Oysa bizler burda, İtalya'da, pinekleyip duruyoruz!"

Aynı generali şimdi görseydim kendisine şunları söylerdim: Artık Türkiye'de de generaller pek öyle kolay kolay darbe yapamaz oldular. O dönem çoktan geçti. Eskiden darbe yapanlara hiçbir şey olmamışken şimdi darbe yapmanın belki akıllarının köşesinden geçip geçmediğini bile bilmediğimiz subaylar, generaller, tutuklanıyor, sorgulanıyor. Bakalım sonuç ne olacak? Dolayısıyla Türkiye darbe isteklileri için pek öyle çekici yer olmaktan çıktı...

Anılar açısından sözlerimi şu ayrıntıyla bitiriyorum: Avrupa Birliği'ndeki İtalya basınında bile, izlediğim kadarıyla daha şu son yıllardaki subay tutuklamaları başlamadan çok önce Türk Ordusu'na, Atatürkçülük'e, Laikliğe garip saldırı yazıları çıkmıştı, kimbilir ne hikmetse...

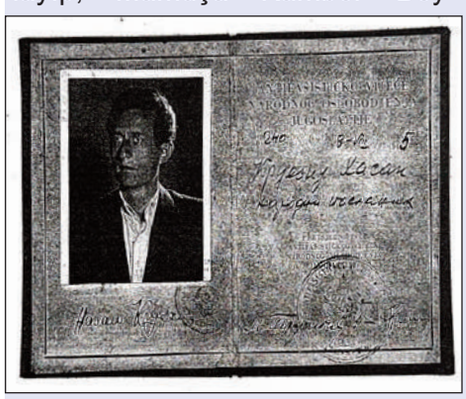
Mamuşa
TOPLUM BİLİM KÜLTÜR SANAT DERGİSİ

Mamuşa'nın yetiştirdiği çok yönlü bir şahsiyet

HASAN BEHCET KRÜEZİ

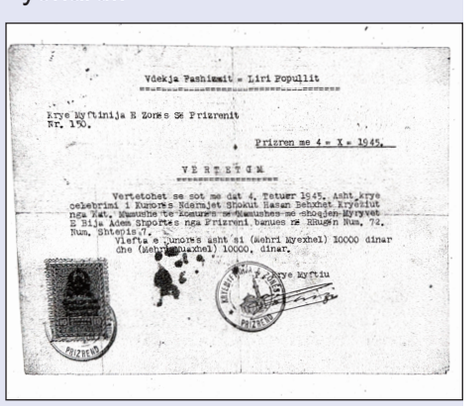
Bahtiyar Sipahioğlu

Avrupa Türkiye'sinin Osmanlı İdaresinden ayrılmasıyla kargaşanın boy gezdiği, tükenmiş ümitlerin yaşattığı acılar, soğuk kışların hüküm sürdüğü 16.12.1917 yılının uzun gecelerinde Behcet Hoca'nın ve eşi Nazlışah Hanım'ın umutla bekledikleri oğulları dünyaya geldi. Behcet Hoca'nı babası Hasan Efendi tahsilini İstanbul'da tamamlayıp, Mamuşa Kamber Bey

camisinde uzun yıllar imamlık vazifesinde bulundu. İmam vazifesinin yanında medrese usulü talebe yetiştirme çalışmalarını kesintisiz hayatı boyunca devam eden bir âlimdi. Osmanlı, günün şartlarına göre yenilenme hareketlerinin yer bulması için ülke çapında İptidai Mektepten başlayarak, Rüşdiye, İdadiye, Dür-ül Fünun'a kadar ülke çapında eğitim yuvalarını faaliyete geçirmiş oldu. Bu faaliyet çerçevesinde 20. yüz yılın başında Mamuşa İptidai Mektebi faaliyete geçmiş oldu. Eğitim çalışmalarına Mamuşa İptidai Mektebi'nde devam ederken, görevini Muallim Mektebi'nden yeni mezun olan Ömer Efendi'ye devretti. Vazifesini Prizren'de devam ettirmiş oldu. Hoş seda içinde vazifesini oğlu Behçet'e devretme düşüncesini gerçekleştirmek için oğlunu tahsil görmesi için Osmanlı'nın önemeli kültür ve eğitim merkezlerinden biri olan Manastır'a göndermiş oldu. Behcet babasının isteği doğrultuda çocuk yaşta olmasına rağmen annesinin kucağından ayrılarak Manastır yolunu tuttu. Manastır İdadisinde tahsiline devam ederken babası Hasan Efendi rahatsızlanarak yataklara düşünce, babasının hastalığını işiten Behçet, rüşdiyeden mezun olup, idadiyeyi tamamlamadan, tahsilini yarıda bırakarak köyüne döndü. Babası Hasan Efendi Hakk'ın rahmetine kavuşunca, her ne kadar tahsiline devam etmek için yollara düşüp, Manastır'a gitme hazırlıklarına giriştiyse de köy halkının "Ak Saçlıları" tarafında önü kesilir ve Kamber Bey Camisi'ndeki babasının eski vazifesini yüklenmiş olur. Vazifesini icra ederken evlenir, akabinde soğuk rüzgârların estiği zaman diliminde oğlu dünyaya gelir. Babasının acısı burnunda tüterken, adını tazeleme fikri hâsıl olunca, yeni doğan oğlunun adını Hasan koymuş oldu. Adıyla birlikte dedesi Hasan Efendi'nin özelliklerini taşıyan küçük Hasan, okul çağına gelince Sırbistan Krallığı döneminde Mamuşa'da faaliyet gösteren Şkolaya (İlkokul) kaydı yaptıktan sonra, düzenli bir talebe olarak dört yıllık ilkokulu Mamuşa'da 1928 yılında resmi ve eğitim dili Sırpça olarak tamamlamış oldu. Babası Behçet Hoca ve Dedesi Hasan Hoca Efendi Mamuşa'da ve etraftaki yedi köye imamlık yapmış, etrafta sevilen ve sayılan şahsiyetlerdi.

Behcet Hoca oğlunu halkın ve vatanın ihtiyaç duyduğu irfanı elde etmesi için eğitiminin devamını sağlama yollarını aradı. Günün şartlarında kendisinin ve babası Hasan Efendi'nin eğitim gördükleri Osmanlı, tarihin tozlu raflarında yerini alınca, bu kapı kapandığı için çıkış yolları ararken, Sırbistan Kıralı Aleksandar tarafından Müslüman çocukların eğitim görmeleri için Üsküp'te açılan Büyük Medreseye ilkokuldan mezun olduğu yıl, medresenin orta kısmına kaydını yaptırmış oldu. Hasan Behçet 1937 yılına gelince Büyük Medrese'nin ortaokul ve lise eğitimini tamamlamasıyla Üsküp Büyük Medresesi'nden mezun oldu. Aynı yıl Yugoslavya Krallığı Belgrad Üniversitesi Hukuk Fakültesi'ne kaydını yaptırıp, eğitimine devam etti. Hasan Behçet eğitimin sürdürdüğü sürece köyün çoluğu çocuğu, erkeği-kadını, genci- ihtiyarı tekbirlerle uğurlarken, köye gelişlerinde de tekbirlerle karşılamış oldular. Köy halkının genci – ihtiyarı umutlarını bu gençlere bağlamış oldukları için mezun olacakları günleri iple çekiyorlardı.

Vdekja Fashizmit - Liri Popullit

Kryq Kuqtinija E Zorës Së Prizrenit
Nr. 190.

Prizren më 4 - X - 1945.

VËRTETIM

Vertetohet se sot me dat 4. Tetuer 1945. Asht kryq celebrimi i Europes Ndermjet Shokut Hasan Behxhet Kryeziut nga Kal., Mamusha te Kosurya me Shoqen Kryqyet E Bija Adem Shporta nga Prizreni banues ne Rrugen Num. 72. Num. Shtepia 7.

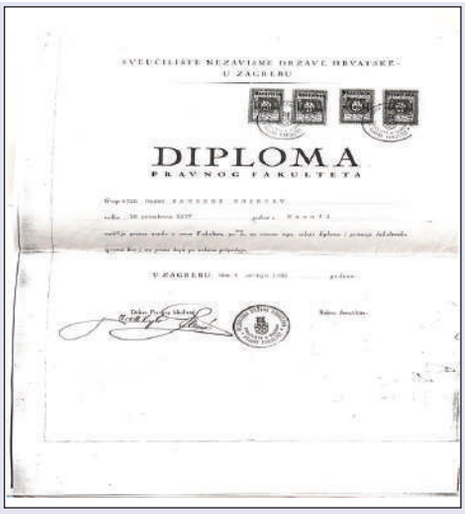
Vlefta e Lunors asht si (Mehri Kryexhel) 30000 dinar che (Mehri Kuxhel) 10000, dinar.

Kryetari Kryq Kuqtiu

PRIZREN

PRIZREN

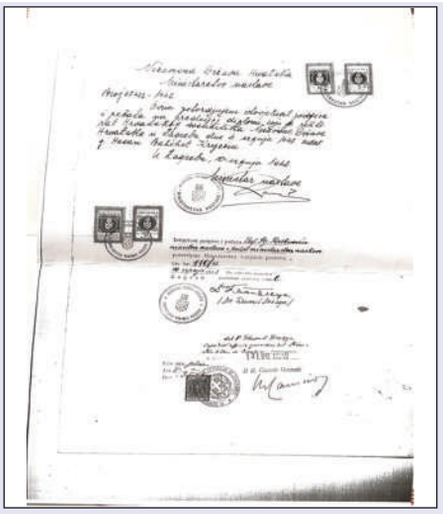
Üsküp Kral Aleksandar Büyük Medresesi 1925 yılında eğitime başlamış, İkinci Dünya Harbinin başlamasıyla 1941 yılında faaliyetleri durdurulmuştur. 16 yıl orta ve lise eğitimi faaliyetlerinde bulunan bu eğitim yuvasının müdürlüğünü Prof. Dr. Hafız Ahmed Mehmedıviç yapmıştır. Üsküp'teki bu eğitim yu-

SVEUCILISTE NEZAVISNE DRZAVE HRVATSKE
U ZAGREBU

DIPLOMA

PRAVNOG FAKULTETA

U ZAGREBU

vası ilk mezunlarını 1933 yılında 25 talebe- 1934 yılında 25 talebe- 1935 yılında 22 talebe- 1936 yılında 18 talebe 1937 yılında 18 talebe- 1938 yılında 27 talebe- 1939 yılında 19 talebe- 1940 yılında 18 talebe- 1941 yılında 15 talebe mezun vermiştir. Üsküp Medresesinden 187 kişi mezun olmuş, mezun olanların tamamı yükseköğrenimlerini değişik fakültelerde tamamlamış, Muratoviç Vehbi, Yakupoviç Mümin, Şabanoviç Culi, ve Kasım Haciç Sarayeva İlahiyat Fakültesi'ne kayıtlarını yaptırmışlardır. Değişik fakültelerden mezun olanlar yeni kurulan Federatif Yugoslavya Halk Cumhuriyeti Devletinde yüksek makamlara gelerek, hizmetlerini sunmuşlardır. 1937 yılı 5. Devre mezunlarından hemşerimiz Hasan Behçet, 1938 yıl 6. Devren mezunlarından biri de Rifat Abdurahim Krasniç mezun olduktan sonra meslekleriyle ilgili görevlerde bulunmuşlardır. Harpın başlaması nedeniyle bu eğitim yuvasından mezun olamayan 200 öğrenci, değişik liselerde kaydını yaptırmış, akabinde mezun olup, değişik kurumlarda hizmetlerini sunmuş oldular.

İkinci Dünya Harbi'nin patlak vermesiyle, Almanlar Yugoslavya Krallığı'nın tamamını 12 günde işgal etmiş oldu. Belgrad'ın işgal etmesiyle, eğitim işleri askıya alınınca, Hasan Behcet ve Rifat Aburahim Belgrad Hukuk Fakültesi'nden kayıtlarını alarak, Ante Paviliç yönetiminde Bağımsız Hırvatistan Devleti Zagreb Hukuk Fakültesi'nde eğitimine devam etmiş oldular. 4 Mayıs 1942 yılında Zagrep Üniversitesi Hukuku Fakültesinden diploma alarak, hayata hukukçu sıfatıyla atanmış oldular. Hasan Behcet mezun olur olmaz mesleğine atanır. Değişik şehir ve kasabalarda vazifesini icra ederek, arkasına hoş bir seda bırakır:

1- 13.10.1942 tarihinde İtalya ve Arnavutluk Kralı, Etiopya İmparatoru Kralı III. Victor Emanuelt'in emriyle hemşerimiz Rifat Abdürahim Krasniç Rausa Hakimliğine atanmış olurken, Hasan Behcet Krüezi Gilan'a Sulh Hâkimİ Yardımcılığına ataması yapılmış oldu..

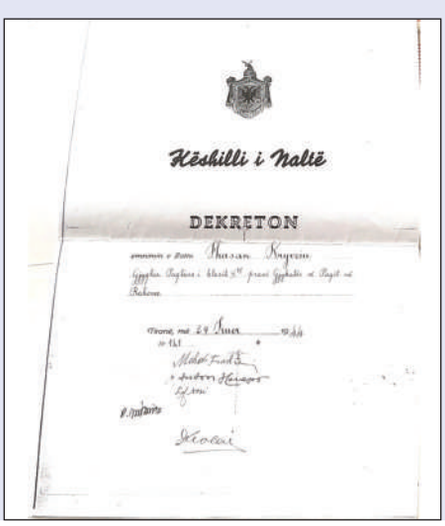
2- 14.05.1943 tarihinde Arnavutluk Devleti Adalet Bakanlığı tarafından hemşerimiz Rifat Abdürahim Krasniç Rausa Hâkimliğine atanırken, Hasan Krüezi Gilan Adliyesi'ne yardımcı hâkim olarak atanmış oldu.

3- 29.02.1944 tarihinde Hasan Behcet Gilan Hâkimliğinden Rausa Merkezi'ne ikinci sınıf hâkimi olarak ataması yapıldı.

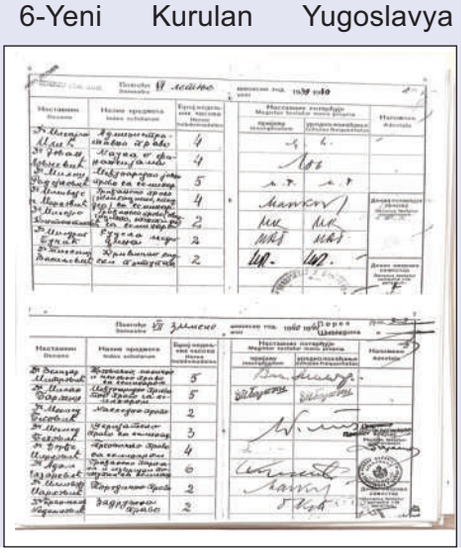
4- 01. 08. 1944 tarihinde Arnavutluk Devleti Adalet Bakanlığı tarafından, Rausa Hâkimliğinden, Yakova (Cakova) Mahkemesine Sulh Mahkemesi "ŞERİHAT HAKİMİ" (Şer'i Kadılık) olarak görevlendirilmiş oldu. Bu vazifeyi Hasan Behcet Krüezi 1946 yılının sonuna kadar devam etmiştir. Şer'i Hukuk Osmanlı ile Sırbistan Krallığı arasında 1914 yılında yapılan "İstanbul Anlaşması" sonucu alınan kararlara istinaden hüküm görmüş, 1946 yılına kadar bu müessese vazifesini icra etmiştir. Hasan Behcet, Dr. Mehmet Begoviç'in Belgrad Hukuk Fakültesi kış dönemi yedinci sömestre 1940/41yılı Şer'at Hukuku imtihanı vermesinin dışında Babası Behcet Hoca ve dedesi Hasan Efendi İslam Hukuku çerçevesinde hukuki vazifelerini hayatları boyunca yapış olmalarıyla Hasan Behcet de babasından ve dedesinden sızdırılmış bilgiler ışığında bu göreve getirilerek, icra etme başarısını göstermiştir.

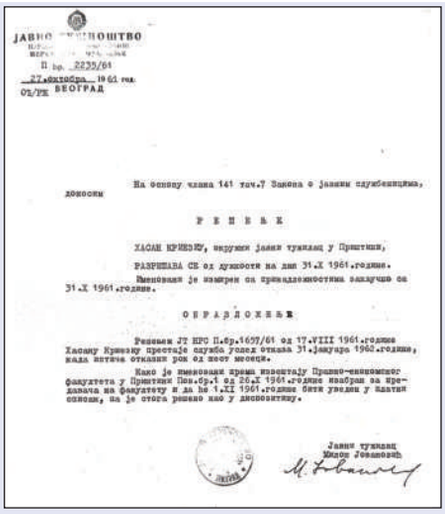
5-İktidar değişikliğinden sonra İkinci Dünya Harbi'nin sona ermesiyle 18.11-18.12 1944 tarihlerinde Rausa Komutanlığında, Komutan görevinde bulundu.

6-Yeni Kurulan Yugoslavya

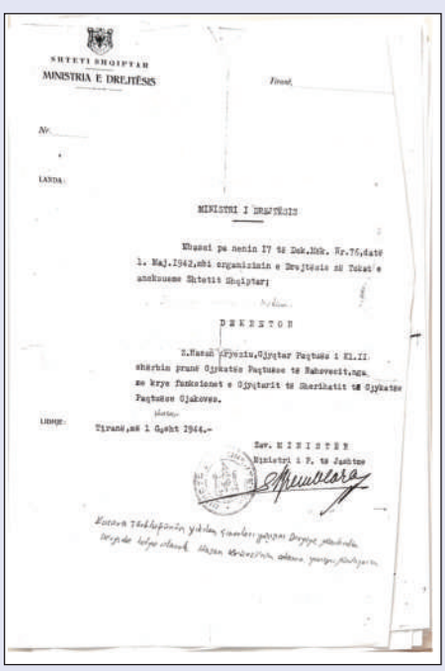

Këshilli i Naltë

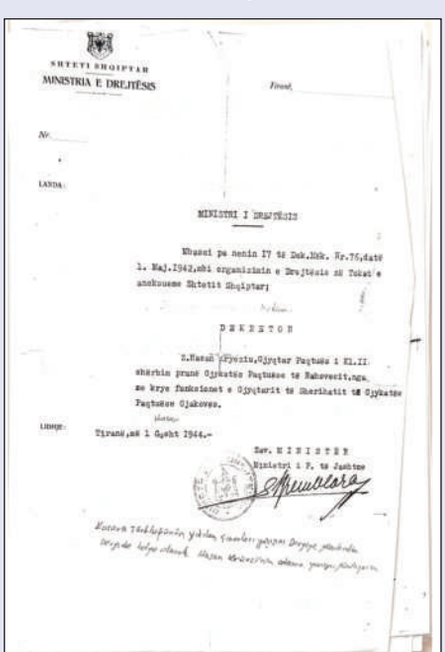
DEKRETON

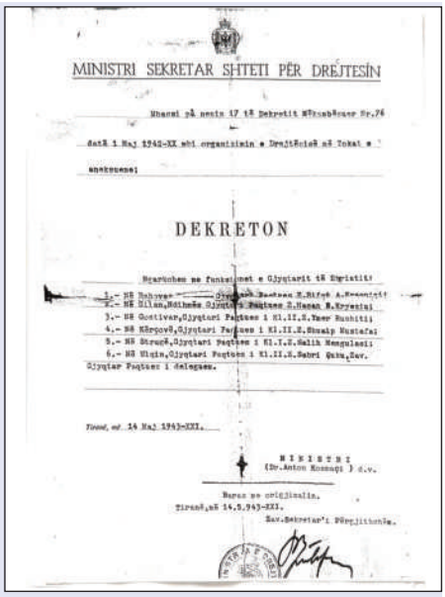
Federatif Halk Cumhuriyeti Meclisinde Devlet tarafından seçilmiş Milletvekili görevinde bulundu. Dönemin idari makamları tarafından tahsil görmüş, alanında uzman olan aydın kişiler devlet tarafından millet vekili atama yetkisine mevcut
durumda idi. Federatif Yugoslavya Halk Cumhuriyeti kuruluş yıllarında tahsilli aydın kişiler kriter alınırken önemli makamlara getirilmiş oldular. Ölçüt olarak eğitim ve yetenek esas alındığı kısa bir dönemde ehil şahsiyetler milletvekili gibi önemli makamlara getirilmiş oldular. Kısa bir dönem sonra bu görüş ve davranış yerini Yugoslavya Kurtuluş Savaşına katılmış, kahraman sıfatını elde etmiş, tahsil durumu nazarı itibara bakılmadan, savaşa katılma sonucu elde edilen güç çerçevesinde tahsilli kişilerin yerlerine harp zamanında savaşta bulunmuş şahıslar yetki sahibi olurken, tahsilli kişiler bu haktan mahrum hale getirilmiştir. İlim ve irfan değerini kaybederek, yerini yazı okumaların dahi doğru dürüst olmayan, savaşta kahraman sıfatını kazanan şahsiyetlere bırakmış oldu. Bu durumun ortaya çıkardığı rahatsızlık son bulmamış, uzun yıllar geçmesine ve devirler değişmesine rağmen, cehalet gücünü kullanmaktan geri bırakılmamış, eksikliklerin doğmasını ve hayat

bulmasını engelleyememiştir. Gücünü, kuvvetini ve icraatını günümüzde de yerini korumakta olduğunu maalesef tarihi bir gerçektir.

-11.11.1945 tarihinde Yugoslavya Federal Halk Cumhuriyeti Meclisi'ne Kosova Halk Millet Vekili olarak atandı. Federatif Yugoslavya Halk Cumhuriyeti Millet Meclisinde Kosova'yı Milletvekili sıfatıyla temsil eden ilk şahsiyettir. Yukarıda sözü edilen değişikliğin gösterilmemesinden dolayı aydın (entel) cenahın yerine birkaç kurşun atmış, kahramanlık naralarıyla söz düelosu yapan şahsiyetler arasında daimi bir cereyan yaşanmış ve özelliğini

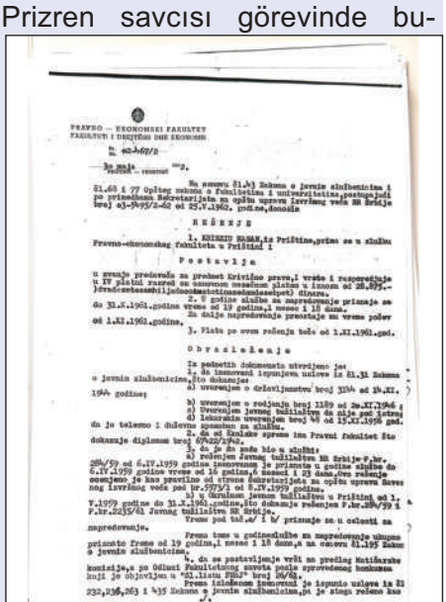

kaybetmeden sonuna kadar devam etmenin zararlarını millet çekmiş, bu özellik devamlılık göstermekte olduğu değişmeyen bir gerçek halini almış durumdadır.

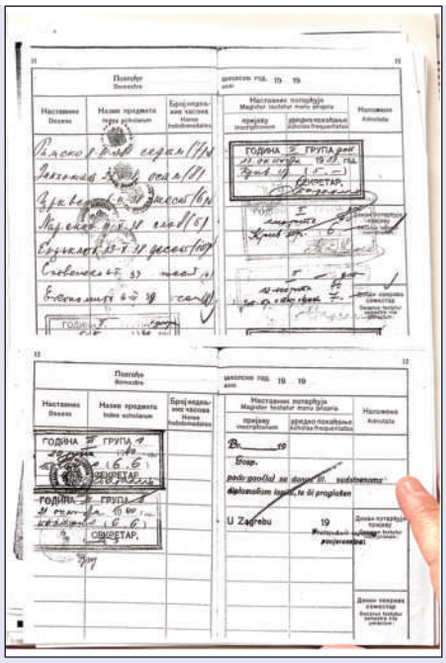
Haziran 1945'te Priştine'de kurulan Kosova İl Savcılığı Yardımcı Savcılığına getirildi. Kosova Eyalet savcısını olarak Priştine'ye ataması yapıldı.

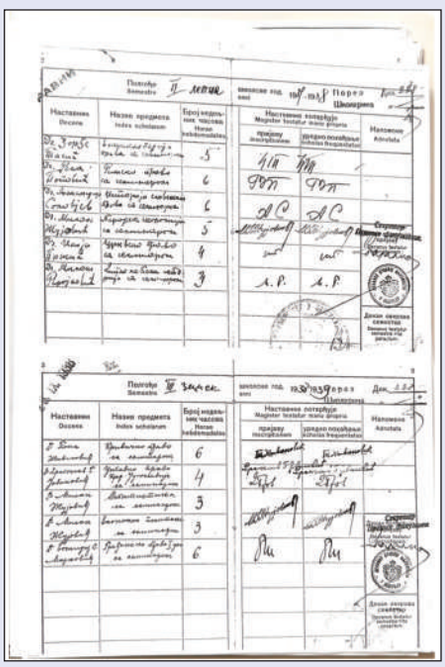
Prizren Bölge Şurası İçişleri Yürütme konseyi tarafından 13.02.1946 tarih ve 3144 sayılı kararıyla 16.12.1917 Mamuşa doğumlu Behcet ve Nazlişah'tan doğma, milliyeti Arnavut, Hasan Krüezi, Federatif Yugoslavya Halk Cumhuriyeti Vatandaşıdır. Belge üzerinde resmi mühür yetkili kişinin imzası mevcuttur.

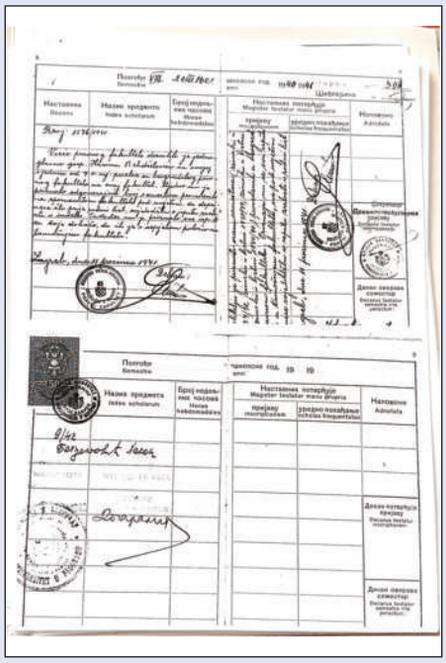
-1946-1949 tarihleri arasında Prizren savcısı görevinde bu-

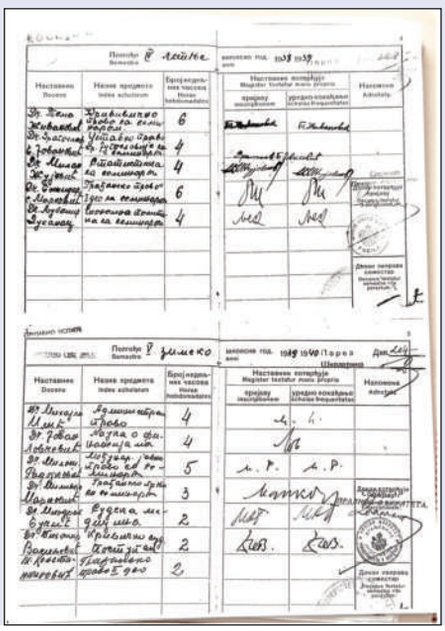

lundu..

-1949- 01.09.1950 tarihlerinde Priştine Kosova Savcısı yardımcısı görevine getirildi.

1945 yılı sonarında özerk Kosova Eyalet savcısı olarak Priştine'ye ataması yapıldı.

-1946-1949 tarihleri arasında Prizren Savcısı görevinde bulundu.

-1949-1950 tarihlerinde Kosova Özerk Bölge Savcısı olarak göreve getirildi.

-01.09.1950-1.07.1951 tarihlerinde Niş Savcılığı yardımcısı görevine getirildi.

-01.07.1951- 01-09.1959 tarihleri arasında Niş Bölge Savcısı yardımcısı görevinde bulundu.

-01.09.1959-09,10.1961 tarihleri Kosova Priştine Bölgesi Savcılığı'na atandı.

-09.10.1961-10.10 1962 arasında Priştine'de yeni kurulan Priştine Hukuk Fakültesi'ne Ceza Hukuku öğretim görevlisi olarak ataması yapıldı.

-10.10.1962-21.04.1967 tarihleri arasında Prıştine. Progres-Export-İmport şirketinin Hukuk İşleri Şefi olarak görev yaptı.

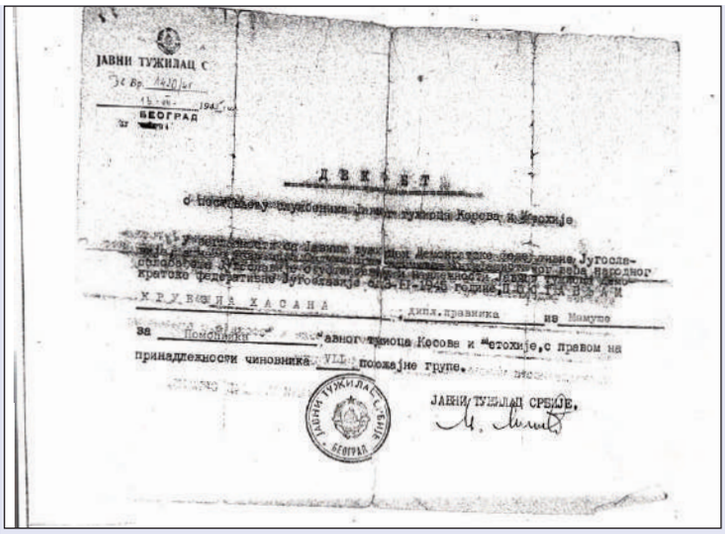
Yugoslavya Federatif Halk Cumhuriyeti'nin temelleri üzerinde duvarların örüldüğü 1945 yılının sonbaharında 04. Ekim 1945 tarihinde Prizren'de, Prizrenli Adem Şporta'nın kızı Mürvet Hanım'la evlendi. Bu evliliğin nikâhı Prizren Bölge Müftülüğü tarafından kılındığı esnada (Mehru Müeccel) gelin hanıma Mehir olarak 10.000 Dinar bedel kesilmiştir. Prizren Bölge Müftülüğü'nün mührü ve Müftünün imzası resmi belgede mevcuttur. Eşler hanelerine bir erkek ve iki kız çocuğu mürvetleriyle hayatlarını sürdürmüş oldular. Emekli olup, 21.04.1967-31.12.1984 tarihleri arasında Avukat olarak mesleğini İcra ederken Sırbistan Barosundan ayrı Kosova Barosunu kurmak için büyük mücadelede bulundu. Mücadele sonucunda ilk defa Kosova Özerk Bölgesi Barosunu hayata geçirme başarısı göstermiş oldu. Bu başarının akabinde Kosova Özerk Bölgesi Barosu ilk başkanı olarak görevini üstlenmiş oldu.

08.05.1987 tarihinde Priştine'de öldü. Allah gani gani rahmet eylesin…

1945 yılında bütün Kosova'da aşağıda adları belirtilen 5 " HAKİM "mevcuttu:

1-İbrahim Lütfi
2-Çazim Blasa
3-Sokol Dobroşe
4-Hasan Behcet Krüezi
5-Rifat Abdurahem Krasniç

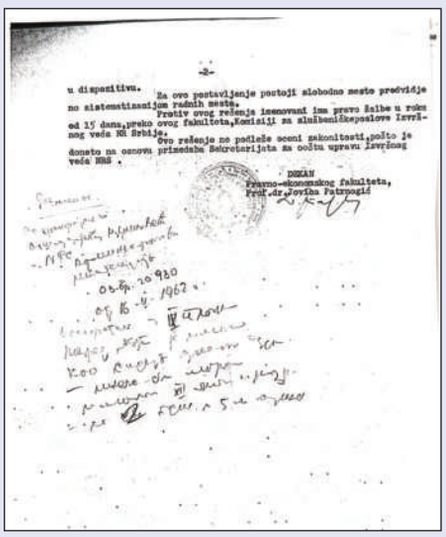
Yukarıda adı geçen Kosova'da ilk

ЈАВНИ ТУЖИЛАЦ С

БЕОГРАД

ДЕКЛЕТ

ЈАВНИ ТУЖИЛАЦ СРБИЈЕ,

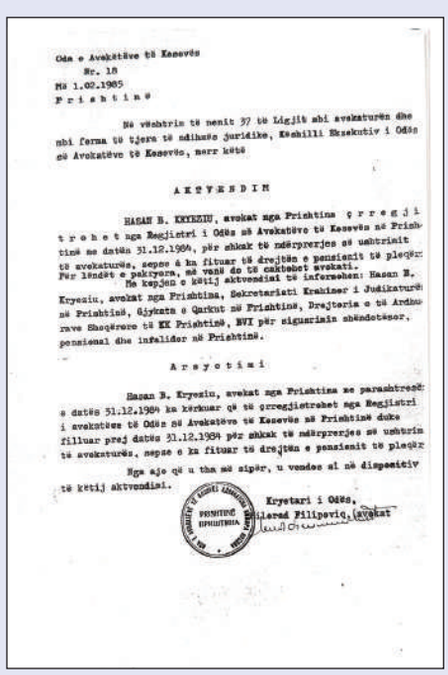

DEKAN

Pravno-ekonomskog fakulteta,

Budakova köyünde polisin teslim olemrini red ederek, hayatını intihar ederek, sonlandıran vatan evladıdır. Vatan hasretiyle yanan, tutuşan, hayatını vatan uğruna canını feda eden, günümüzde unutulmaya yüz tutmuş bulunan ve damgasını tarihe vuran önemli olan bu kahramanı rahmetle anar, Allah gani gani rahmet eylesin…

Tarih, geçmişi günümüze taşıyan önemli bilim dalıdır. Tarihin derinliklerine ne kadar inersen, geleceği görme imkânın o kadar olur. Osmanlı'dan sonra Avrupa Türkiyesinde bölge insanının yaşamış oydukları olayları, çektikleri eziyetleri, uğradıkları zulümleri günümüze taşımak için binlerce roman ve edebiyatın her türünde eser yazılsa, yaşananların okyanusta bir damlasını ancak oluşturabilir. Okyanusta bir damla da olsa yaşanan olayları günümüze taşımak, yaşananlardan ibret almak, geçmişi hatırlatmak, zihinlerden silinmek üzere olan yaşanan olayları günümüze taşımayı borç bilerek, bu makaleyi yazma mesuliyetini hissettim.

Tarihe not düşerek Kosova ve bölgede kargaşanın hüküm sürdüğü dönemlerde ve en zor şartlarda eğitime önem verilmiş, hayatın değişik alalarında önemli şahsiyetlerin yeşermesini sağlamış, tarihe damgasını vurarak günümüze kadar sesini duyurma başarısını göstermiştir. Osmanlı Döneminin mirasından yararlanmanın haricinde idari ve siyesi değişikliklerin boy gösterdiği, İkinci Dünya Harbinin estirdiği zulümler dönemlerde kendini yenileme cihetini sağlanmıştır. Son olarak Yugoslavya Krallığı döneminin en zor şartlarında bölgeye iki tane hâkim yetiştirmiş, hâkim olarak yetişen bu şahsiyetler tarihe damgasını vurarak, hayatlarına veda etmişlerdir. Bu dönemde bütün Kosova'da beş hâkim varken, beş hâkimden Rifat Behcet Krüezi ve Rifat Abdürahim Krasniç Mamuşalı olması, köyümüzün eğitime verdiği önem ve topluma gösterdiği istikamet, vatana gösterdiği hizmet, günümüz insanına rehber olmalıdır. Siyasi olayların gelişmesinde halkın kültür ve inancına aykırı ortamların gelişmesi, var olan olumlu fikir ve davranışları ortadan azalmasına, hatta karşı cephede tavır almasını gelişen olaylar tarihe not düşmektedir. Dolayısıyla günümüzde her alanda yüzlerce yükseköğrenim mezunu, meslekleriyle ilgili vazife gören gençlerimiz, büyüklerimizin yetiştiği ortamı nazarı itibara alarak, günümüz ve geleceğimiz günlere alanlarındaki faaliyetlerini

Oda e Avokatëve të Kosovës

Nr. 18

Më 1.02.1985

P r i s h t i n ë

AKTVERDIM

Arsyetimi

Krye tari i Odës,

hâkimlerden İbrahim Lütfü 1914 Prizren doğumlu, Hafız Hızır'ın oğludur. İbrahim LÜTFİ Belgrad Üniversitesi'nin en iyi öğrencisiydi. Bu sıfatından dolayı Hukuk Fakültesini zamanın değeriyle 6000 Dinar burs alarak tamamlamıştır. 1939 yılında Yugoslavya İslam Birliği'ni temsilen Saraybosna'da bulunan kurumun genel sekreterliğini yaptı. İkinci Dünya Savaşının başlangıcına kadar Reis Ulemanın sekreterliğini icra etti. 1941 yılında Mitroviça Belediye Başkanlığına seçildi. 1944 yılının sonuna kadar bu görevde bulundu. Federal Yugoslavya Halk Cumhuriyeti kurulunca illegal hayata geçti. İzini kaybetmek için Türkiye'ye kaçtığı haberini yaymış oldu. 1950 yılında polis izini bulduğunu anlayınca, yakınlarına zarar gelmesin diye zengin olan arşivinin bütününü yaktıktan sonra bulunduğu gecelerini gündüze katarak, geleceğe ışık olmaları dileğiyle.

Biografiyi Düzenleyen: Agim Hasan Krüezi- Hasan Behcet Krüezi'nin oğlu. Priştine 19.11.2003

Bayram Mızrak Mazrek
Mamuşa/Kosova

Nerde O Eski Günler

İki odalı bir evimiz vardı bizim
Biri yatak, digeri oturma odasıydı
Odalarda kilimler, değil, çergeler vardı
Süngerli minderlerde yatardık.

Çatısı kaya, duvarları kerpiçtendi evimizin
Oturma odamızın sağ köşesinde
Tahtadan yapılmış hamamcık vardı,
Banyo gereksinimimizi orada yapardık.

Tüm aile tek odada otururduk
Sevgi dolu muhabbetimiz boldu.
Kışları odunlu sobamız yanardı,
Soba oturma odamıza kurulurdu.
Yemek yapma pişirme işleri
Orada görülürdü.
Bir nevi mutfağımız da buradaydı.

Evimizin önü topraktı.
Yağmur veya kar yağışlarında
Her tarafı .çamur olurdu,.
Olsun, yine de biz mutluyduk,
Ayakkabılarımızın çamurlu olmasından.
Nerde o eski günler.

Erol Morina
Mamuşa/Kosova

Mamuşa'mıza Sahip Çıkalım

Mamuşa bizim yaşam alanımız,
Kosova'daki Türk yuvamız.
Sevdamızdır, ortak davamız,
Geleceğe uzanan umudumuz.
Bahçeleri, tarlaları, ovaları,
Ata yadigarıdır her karışı.
Dedelerimizin emaneti buraları,
Sahip çıkalım hep birlikte.
Hatıralarla yoğrulmuş bu belde,
Alın teri vardır her köşesinde.
Değerini iyi bilelim bugün de,
Sevdamızı taşıyalım yarınlara.
Toprağını, suyunu, iki deresini,
Koruyalım her karışını birlikte
Çocuklara tertemiz bırakalım,
Emanete değer verelim.
Dilimiz, kültürümüz, kimliğimiz,
Birliğimiz ve kardeşliğimiz.
Yaşayalım bu güzel beldede,
Güçlendirelim geleceğimizi.
Mamuşa bizim göz bebeğimiz,
Birliğimiz, öz benliğimiz.
Kosova'da Türk'ün güzel yurdu,
Mamuşa'mıza sahip çıkalım.

“Anadolu” İlkokulu’nda

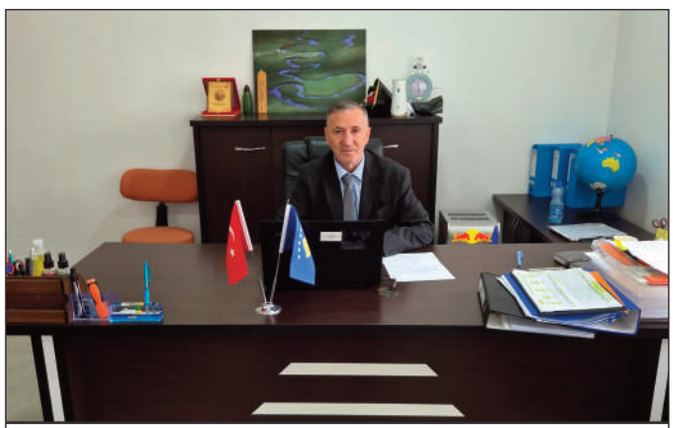
1. sınıf öğrencilerine tablet dağıtımı

Mamuşa “Anadolu” İlkokulunda öğrenim gören 1. sınıf öğrencilerine bu yıl da tablet dağıtımı yapıldı. T.C. Milli Eğitim Bakanlığı ve Priştine Büyükelçiliği Eğitim Müşavirliği’nin desteğiyle “Türkçe Eğitimde Teknolojik Atılım Projesi” çerçevesinde gerçekleştirilen tablet dağıtım etkinliğine Mamuşa Belediye Başkanı A. Krasniç, Kosova Başbakan Yardımcısı F. Damka, T.C. Prizren Başkonsolosu F. Topçu, Eğitim Müşaviri V. Erdel, KTÖD Başkanı A. Koro, “Anadolu” İlkokulu Müdürü R. Mazrek, öğretmenler ve öğrenci velileri katıldılar.

Mamuşa "Anadolu" İlkokulundan Notlar

Her Bakımdan Örnek Bir Eğitim Yuvası

Okul Müdürü Raif Mazrek

Priştine Üniversitesi, Fen Fakültesi Biyoloji Bölümü mezunu olan Anadolu İlkokulu Müdürü Raif Mazrek'in eğitim hayatında parlak bir kariyeri var. 1988 yılında Mamuşa "Hacı Ömer Lütfü" İlkokulu'nda öğretmenliğe başlayan Raif Mazrek öğretmenliğinin yanı sıra aynı okulun sekreter görevinde de bulundu. Savaşın sonunda bir süre uğraşmak zorunda kaldığı ticaretin ardından 2009 yılında Mamuşa "Atatürk" Lisesi'nde başladığı biyoloji öğretmenliğiyle tekrar eğitim hayatına dönen Raif Mazrek, burada yaptığı 16 yıllık hizmetten sonra bu yılın başında atandığı "Anadolu" İlkokulu Müdürü göreviyle birlikte Türkçe eğitime 32 yıldır katkı sunmaya devam ediyor.

2026/27 eğitim-öğretim yılı başındaki eğitim süreci konusunda bilgi edinmek amacıyla ziyaret ettiğimiz Mamuşa "Anadolu" İlkokulnda görüştüğümüz okul müdüründen aldığımız bilgilerle birlikte derslerini izleme fırsatına da kavuştuğumuz yüzlerce öğrenci ve onlarca öğretmen ilişkisi çerçevesinde tanık olduğumuz iki vardiyada sürdürülen yoğun çalışmalar, sözünü ettiğimiz okuldan örnek başarılara ulaşılacağı yolunda olumlu izlenimler edinerek ayrılmamızı etkiledi.

700'den fazla öğrenciyi barındıran bir eğitim yuvası

"Anadolu" İlkokulu Müdürü Raif Mazrek'ten aldığımız bilgilere göre, eğitimin iki dilde, Türkçe ve Arnavutça olarak yapıldığı "Anadolu" İlkokulu'ndaki 1-9. sınıflarda toplam 715 öğrenci bulunuyor. 643 öğrencinin Türkçe öğrenim gördüğü okulda Arnavutça olarak öğrenim gören öğrenci sayısı ise 72.

Bu yıl Türk dilinde üç, Arnavut dilinde ise bir 1. sınıf açılmış

Mamuşa" Anadolu" İlkokulunda her yıl olduğu gibi bu öğretim yılında da Türkçe üç, Arnavutça ise bir 1. sınıf açılmış. Türkçe 1. sınıfa kayıt yaptıran ğrenci sayısı 77 iken, Arnavutça 1. sınıfa kayıt yaptıran öğrenci sayısı 10 civarında. Anaokuluyla birlikte, 1-9. sınıflarda, ilköğretim alt ve üst sınıflar olmak üzere eğitim süreci iki kategoride sürdürülüyor. "Anadolu" ilkokulu Türkçe iki, Arnavutça dilinde bir olmak üzere, bünyesinde 3 anaokulu sınıfı da barındırıyor. Burada 7 engelli öğrenciye eğitim verilen bir sınıfın mevcut olduğunu da belirtmek gerekir.

1. sınıf öğrencileri ders esnasında

Tamamı üniversite mezunu olan 65 öğretmen derslere kendi branşında giriyor

Anadolu" İlkokulu'nda Türkçe öğrenim gören öğrencilerle çalışan 50, Arnavutça dilinde eğitim gören öğrencilere ders veren 15 öğretmen görev yapıyor. Toplamda 65 öğretmenin işbaşı yaptığı okuldaki öğret-

Arzu Subi 4. sınıf öğrencileri ile

Şencan Damka Hamolar 2. sınıf öğrencileri arasında

3. sınıf öğrencileri öğretmenleri Hakan Morina ile

menlerin hepsi de üniversite mezunu. Öğretmen kadrosunun önemli bir sayısı lisansüstü öğrenime sahip olup, hepsi de derslere kendi branşlarında giriyorlar. Bu öğretim yılında öğretmen kadrosuna ilk kez olmak üzere bir psikoloji öğretmeni de eklenmiş bulunuyor.

Övünülecek koşullara sahip bir okul

Ziyaretimiz esnasında müdür Raif Mazrek'le birlikte gezdiğimiz "Anadolu" İlkokulu'nun başarılı bir eğitim verilmesi için gerekli koşulların çoğuna sahip olduğuna, eğitimin çağdaş teknolojik imkanlardan yararlanılarak yapıldığına tanık olduk. Dolayısıyla temizliğiyle de dikkati çeken okuldaki yazı tahtalarının da çoğu akıllı tahta özelliğine sahipler.

"Anadolu" İlkokulunun bünyesinde kütüphane, fizik, kimya, biyoloji laboratuvarı, çok amaçlı konferans ve gösteri salonu, teknoloji-bilgisayar odası, temel eğitim programı için özel donanımlı salon, güzel sanatlar sınıfını da barındırdığını belirtmek gerekir.

Ders kitabı sorunu hâlâ varlığını sürdürüyor

Tüm bu olumlu koşulların yanında ders kitabı sorununun ne yazık ki bu öğretim yılında da varlığını hâlâ koruduğunu üzülerek öğrendik. Okul müdürü ile öğretmenler bazı olumlu gelişmelere rağmen, bazı sınıflar için matematik ve Türkçe ders kitapları konusunda sıkıntı çektiklerini, yayımlanmış kitapların dahi kitapçılarda düzenli olarak bulunamadığı gerekçesiyle ana babarla öğrencilerin temin etmekte sorun yaşadıklarını söylediler. Ders kitabı konusundaki sıkıntıların yıllardan beri yapılan uyarılara rağmen, hâlâ çözüme kavuşturulamamış olması üzücü ve düşündürücü bir durumu oluşturuyor.

"Anadolu" İlkokulu bu olumsuzluklara rağmen, müdürü, öğretmenleri, öğrencileri ve hademeleriyle birlikte eğitimde yeni başarılara imza atmak amacıyla çalışmalarını canla başla sürdürüyorlar. Mamuşa'nın göz bebeği sayılan bu okulun değerli müdürü, öğretmenleri ile öğrencilerine ziyaretimiz esnasında bize ayırdıkları vakit ve gösterdikleri ilgileri için "Mamuşa" dergisi olarak teşekkürlerimizi sunarken, eğitim sürecindeki çalışmalarında daha nice başarılara ulaşmalarını dileriz.

"Mamuşa" Dergisi

Ayser Leskovci 2. sınıf öğrencileri ile

Mamuşa "Anadolu" İlkokulu öğrencilerine yardımcı eğitim seti

Mamuşa "Anadolu" İlkokulunda öğrenim gören 1, 2, 3 ve 4. sınıf öğrencilerine yönelik olarak birkaç yıldan beri geleneksel olarak sürdürülen yardımcı eğitim seti dağıtımı bu öğretim yılı başında da gerçekleştirildi.

Yardımcı Eğitim seti dağıtımına Belediye Başkanı A. Krasniç, Kosova Başbakan Yardımcısı ve KDTP Başkanı Fikrim Damka, Kosova milletvekili Fatma Taçi, Kosova Savunma Bakan Yardımcısı Enis Kervan, TÜRKSOY Genel Sekreter Yardımcısı Sayit Yusuf, T.C. Prizren Başkonsolosu Fatih Topçu, T.C. Priştine Büyükelçiliği Eğitim Müşaviri Veysel Erdel, Kosova Türk Öğretmenler Derneği Başkanı Akif Koro, "Anadolu" İlkokulu Müdürü Raif Mazrek, çok sayıda öğretmen ve öğrenci velisi katıldı.

Minik öğrencileri sevindiren bu eğitim setlerinin dağıtımı esnasında hazır bulunanlara hitaben konuşan "Anadolu" İlkokulu Müdürü Raif Mazrek Türkçe eğitimin gelişmesi, yardımcı eğitim setlerinin sağlanıp dağıtılmasında emeği geçen herkese sundukları katkı için teşekkürlerini belirtti.

ALTI YÜZ SAYFALIK İNAT

Bir Kasaba Dergisi, Bir Kuram ve Kosova'da Türkçenin Sessiz Direnişi

Doç.Dr. Ayşe Çatalcalı Ceylan
Ege Üniversitesi Öğretim Üyesi

Ege Üniversitesi İletişim Fakültes Gazetecilik Bölümü'nden Doç. Dr. Ayşe Çatalcalı Ceylan ile Ege Üniversitesi Medya Uygulama ve Araştırma Merkezi'nden Doç. Dr. Hülya Aslaner Hamarat, "Kosova Türk Topluluğunda Kültürel Direniş: Mamuşa Dergisi Üzerine Peter Dahlgren Odaklı Bir İnceleme" başlıklı çalışmalarını Rumeli'de Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi'nde yayımladılar. Derginin 2021–2024 arasındaki bütün sayılarını incelediler.

Peki ne aradılar?

Sordukları soru, ilk bakışta mütevazı görünüyor: Belediye desteğiyle çıkan bir kasaba dergisi, o kasabanın insanı için ne yapar? Ama bu sorunun altında çok daha büyük bir mesele yatıyor. Kosova'da Türkçe konuşan bir topluluk var ve bu topluluk, ulusal medyanın haritasında neredeyse görünmüyor. Priştine'nin, Belgrad'ın, Ankara'nın gazeteleri Kosova'yı yazıyor. Ama Mamuşa'daki bir okulun sorununu, bir yerel ozanın türküsünü, bir sokağın çamurunu kimse yazmıyor. Gazetecilikte buna "haber çölü" deniyor: haberin yağmadığı, kurumuş bölgeler.

Bir topluluk için haber çölünde yaşamak, aynada kendini görememektir.

Araştırmanın iddiası şu: Mamuşa Dergisi o aynayı astı. Ve bunu yaparken, azınlık medyasının küreselleşmenin homojenleştirici baskısına karşı nasıl bir kültürel direniş alanı kurabildiğini gösterdi. Çalışmanın değeri, bir kasaba dergisini övmesinde değil; onu ciddiye alacak bir ölçme aracı geliştirmesinde.

Yurttaş Doğulmaz, Yavaş Yavaş Olunur

O ölçme aracının adı Peter Dahlgren.

Dahlgren, medya ve demokrasi ilişkisini inceleyen bir kuramcı. Onun en önemli itirazı şu: Yurttaşlık, sandık başında başlayıp biten bir şey değildir. İnsan, oy verdiği gün yurttaş olmaz. Yurttaş, uzun ve sessiz bir süreçte oluşur. Dahlgren buna "sivil kültür" diyor ve altı ayaktan oluştuğunu söylüyor: bilgi, değerler, güven, alanlar, pratikler ve kimlikler.

Basitleştirelim. Bir insanın toplumsal hayata katılabilmesi için önce bilmesi gerekir. Neyi bildiğini de anlaması gerekir; Dahlgren buna "iletişimsel yeterlilik" diyor: bilgiyi alıp, süzüp, eleştirip anlamlandırabilme becerisi. Sonra bu insanın bir değer dünyası, çevresine duyduğu bir güven olmalı. Konuşabileceği alanlar olmalı. Birlikte yapılan işler, yani pratikler olmalı. Ve en önemlisi: bir yere ait olduğunu hissetmeli, bir kimliği olmalı.

Bu altısı birbirini besler. Biri eksikse, diğerleri de topallar.

Kuram güzel de, bunu bir dergide nasıl ölçersiniz? İşte araştırmanın ikinci ayağı burada devreye giriyor. Hujanen ve arkadaşları (2021), İsveç, Finlandiya ve Rusya'da yerel medya çalışanlarıyla yaptıkları karşılaştırmalı araştırmada, Dahlgren'in bu altı ayağını sahada işleyen üç role çevirdiler: bilgi sağlayıcı, topluluk oluşturucu ve sivil arabulucu.

Bu üç rol, altı boyutun kopyası değil. Onların pratiğe tercümesi. Bilgi boyutu bilgi sağlayıcıya; kimlik ve güven boyutları topluluk oluşturucuya, değerler ve güven boyutları sivil arabulucuya dönüşüyor.

Çatalcalı Ceylan ve Aslaner Hamarat, bu üç rolü Mamuşa Dergisi'nin sayfalarında aradılar. Ve her rolü ölçülebilir alt başlıklara böldüler; kimi hizmet duyurusu, kimi folklor, kimi dayanışma çağrısı. Her habere, hangi işlevi baskınsa o kodu verdiler. Böylece kuram, sayfaların üzerinde yürüyen bir ölçüye dönüştü.

Bilgi sağlayıcı rolü kapsamında 195 haber kodlandı. Belediye destekli bir dergiden ne beklerdiniz? Herhalde belediye duyuruları, açılan yollar, tamamlanan projeler. Oysa bu tür "hizmet odaklı bilgi" tüm bilgi içeriğinin yalnızca %15,4'ünü oluşturuyor. En küçük dilim bu.

En büyük dilim ise şu: sivil eğitim. 91 haber, %46,7.

Yani derginin bilgi verme kapasitesinin neredeyse yarısı, doğrudan yurttaşlık eğitimine ayrılmış. Nüfus sayımı yaklaşırken sayıma neden katılınması gerektiğini anlatan yazılar. Seçim döneminde oy hakkını hatırlatan sayfalar. Dilekçe hakkı, resmî kuruma başvuru yöntemleri. Türkçe eğitimin sorunlarının konuşulduğu bir çalıştayın haberi. Bakanlıklarla imzalanan protokoller, gelen büyükelçiler, kabul edilen heyetler.

İlk bakışta kuru ve resmî şeyler. Ama Mamuşa'da nüfus sayımı kuru bir şey değil. Sayımda kaç kişi "Türk" yazdırırsa, kasabanın hakları o kadar oluyor. Dil o kadar, tabela o kadar, okuldaki ders o kadar. Bir azınlık için sayı, soyut bir istatistik değil; varlığın kendisi.

Dahlgren'in "bilgi" ve "iletişimsel yeterlilik" dediği şeyin somut

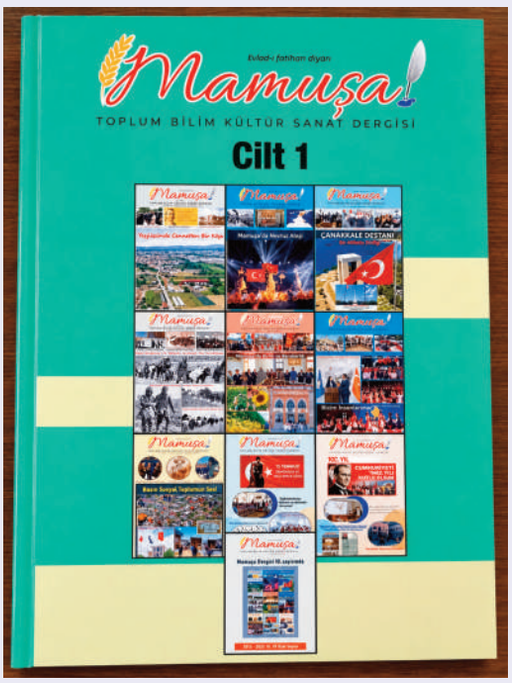
karşılığı tam olarak budur. Dergi, okuruna yalnızca bilgi vermiyor; o bilgiyle ne yapacağını da öğretiyor. Bir kasabanın kendi dergisine yüklediği ilk görev, kendi yurttaşını yetiştirmek olmuş.
Aradaki üçüncü kategori de önemli: mikro-yerel veri, 74 haber, %37,9. Ulusal medyanın hiç görmediği başarı hikâyeleri, mahalle sorunları, esnaf tanıtımları. Belediyenin ilk kadın müdürlerinin göreve başlaması. Yerel medya tarihine dair bir inceleme. Haber çölünde açılan kuyular bunlar.

Kim Olduğunu Hatırlamak, Kim Olduğunu Bilmek

İkinci rol, topluluk oluşturuculuk. Burada 175 haber kodlandı ve Dahlgren'in "kimlik" ile "güven" boyutları devreye giriyor.
En baskın kategori ortak aidiyet inşası: 71 haber, %40,6. "Mamuşalı olmak", "Kosova Türkü olmak" vurgusu, sayfalara sistematik biçimde işlenmiş. Bunu kültürel bellek ve folklor izliyor: 56 haber, %32,0. Yerel ağız, geleneksel kıyafetler, tarihî anlatılar. Mamuşa'nın lügatinden Türkçe sözlüklere selam gönderen bir yazı. Türküleri hâlâ dillerde dolaşan bir halk ozanının portresi.
Neden bu kadar önemli? Çünkü söz uçar. Nine ölür, bildiği türküyü de götürür. Küçük topluluklar için hafıza, sürekli sızdıran bir kaptır. Dergi, o kabın altına bir kâğıt koyuyor.
Sembolik temsil üçüncü sırada: 32 haber, %18,3. Topluluk kahramanları, öğrenciler, sanatçılar, ortak değerler.
Ve şaşırtıcı bir bulgu: diaspora bağlantısı yalnızca 16 haber, %9,1. En küçük dilim. Almanya'ya, İsviçre'ye, Türkiye'ye dağılmış Mamuşalılar var; ama dergi enerjisini onlara seslenmeye değil, kasabanın kendi kimliğini içeriden tazelemeye harcamış.
Bu, ilk bakışta bir eksiklik gibi görünüyor. Ama başka türlü de okunabilir. Gurbetteki insanın ihtiyacı, kendisi hakkında yazılmış yazılar değildir. Onun ihtiyacı, geride bıraktığı yerin hâlâ orada, hâlâ kendisi olarak durduğunu bilmektir. Dergi tam olarak bunu yapıyor: kasabayı kasaba olarak tutuyor ve resmini dört mevsim boyunca yolluyor.
Zaten derginin en güzel yazılarından birinin başlığı bu ikircikli konumu tek cümlede özetliyor: "Anavatan'a Neden Pasaportla Gidilir?" Bu bir sitem değil. Bir konum tarifi. Mamuşalı hem Türkiye'ye hem Kosova'ya ait, ikisinde de tam olarak yerli değil. Dergi bu gerilimi inkâr etmiyor; onu yaşanır kılıyor.

Sivil Arabuluculuk

Üçüncü rol, sivil arabuluculuk. 183 haber. Dahlgren'in "değerler" ve "güven" boyutlarının karşılığı.
En baskın kategori kolektif eylem teşviki: 68 haber, %37,2. Depremzedeler için yardım seferberliği. Ortak iftar sofraları. Çevre temizliği, okul onarımı, imece. İkinci sırada sosyal güven inşası: 52 haber, %28,4. Kurumlar arası iş birlikleri, tamamlanan projeler, açılan yolun gerçekten açıldığını anlatan haberler.
Bu ikisi birlikte, sivil arabuluculuk içeriğinin yaklaşık üçte ikisini oluşturuyor. Anlamı açık: Dergi demokratik kültürü kamusal tartışma üzerinden değil, dayanışma ve güven üzerinden kuruyor.
Kuramda bunun bir adı var: özen etiği. Geleneksel gazeteciliğin "tarafsızlık" ilkesinin yerini, topluluğa karşı duyulan ilişkisel sorumluluk alıyor. Dergi tarafsız değil; taraf. Ama tarafı iktidar değil, topluluk.
Yönetişim ve hesap verebilirlik haberleri %21,9'da kalıyor. Bunlar belediye meclisinin ve başkanın faaliyetlerinin takibi; ancak burada bir sorgulamadan çok, yerel yönetimle topluluk arasında bilgi akışını sürdürme işlevi var.
Ve en küçük dilim: tartışma platformu, 23 haber, %12,6. Okur

mektupları, itirazlar, karşıt görüşler.
Araştırmanın sonuç bölümündeki en cesur cümle de burada saklı: Mamuşa Dergisi, sivil katılımı siyasal mobilizasyon üzerinden değil, kültürel direniş ve kimlik koruma üzerinden inşa ediyor. Yani Dahlgren'in modeli burada doğrulanıyor ama ağırlık merkezi kayıyor. Bu, kuramın bir zaafı değil; azınlık bağlamına taşındığında ürettiği yeni bir bilgi.
Araştırmacılar kendi sınırlarını da yazmayı ihmal etmiyorlar: Çalışma yalnızca basılı ve dijital içeriğe bakıyor. Okurun ne hissettiğine, dergiyi okuduktan sonra ne yaptığına dair saha verisi yok. Sayfalarda görünen sivil kapasite ile Mamuşalı'nın gündelik hayatındaki davranışı arasındaki bağ, bu çalışmanın kanıtlayabileceği bir bağ değil. Bunu açıkça söylüyorlar.

Altı Yüz Sayfalık İnat

Bu çalışmanın asıl katkısı, bir kasaba dergisini akademik literatüre sokması değil. Bir ölçünün yanlış olabileceğini göstermesi.
Klasik gazetecilik kuramı bir yayının değerini büyük ölçüde tek bir soruyla ölçer: İktidarı ne kadar sıkıştırıyorsun? Bu ölçüyle bakarsanız Mamuşa Dergisi zayıf bir yayındır. Ama on binlerce nüfuslu bir metropolde gazetecilik gücü denetlemekse, dili tehdit altında ve hakları sayıma bağlı küçük bir kasabada gazetecilik önce var olmaktır. Hiper-yerel azınlık medyasının demokratik işlevi, yalnızca bilgi aktarımı ve hesap sorma ile ölçülemez. Kimlik, güven ve dayanışma boyutları hesaba katılmadığında, böyle bir yayının değeri sistematik olarak eksik hesaplanır.
Çatalcalı Ceylan ve Aslaner Hamarat'ın çalışması tam olarak bunu kanıtlıyor. Ve bunu bir kasabayı romantikleştirerek değil; altı yüz kırk sekiz sayfayı tek tek kodlayarak yapıyor.
Kültürel direniş çoğu zaman bir kavga değildir. Bir kayıt tutma inadıdır.
Küreselleşme her yeri birbirine benzetirken, Prizren ovasının ortasında bir topluluk oturmuş, kendi lügatini, kendi türküsünü ve kendi haklarını dört mevsim boyunca yazmayı sürdürüyor. Yüz yıl sonra birisi Mamuşa'yı merak ederse, elinde altı yüz sayfa olacak.
Bir yerin hâlâ orada olduğunu, ancak birileri onu yazmaya devam ettiği sürece bilebiliriz.

Mamuşa: Hafızamın Köyü, Balkanların Türkçe Sesi

Dr. Altay Suroy

Balkanların sinesinde, Kosova'nın bereketli toprakları üzerinde küçük ama anlamı büyük bir yer vardır: Mamuşa…
Bugün Türk Dünyası Belediyeler Birliği ailesinin üyelerinden biri olan Mamuşa, benim için yalnızca Kosova'nın küçük bir belediyesi değildir. O, çocukluğumun ve gençliğimin hatıralarını taşıyan; gazeteciliğe ilk adımlarımı attığım, dilimin ve mesleğimin bana kazandırdığı ilk heyecanları yaşadığım köydür.
O yıllarda Prizren'den Mamuşa'ya otobüs kalkmazdı. En çok ihtiyaç duydukları şey Prizren Mamuşa yolunun trafiğe uygun yapılmasıydı. Mamuşa Prizren belediyesine bağlı nüfusunun kalabalığıyla ikinci köydü.
Mamuşa'ya bazen en küçük bir işi, en önemsiz görünen bir meseleyi konuşmak için giderdim. Fakat insanın hayatında bazı yolculuklar vardır; görünürde küçük bir iş için çıkılan yol, hafızanın en uzun yolculuğuna dönüşür.
Benim Mamuşa yolculuklarım da böyledir.
1969'lu yıllarda gazetecilik mesleğinde henüz yolun başındayken Mamuşa'ya gider, insanlarla konuşur, çocuklarla röportajlar yapardım. İlkokul öğrencilerinin söylediklerini dikkatle dinler, şiirlerini derler, bunları gazetenin çocuk sayfalarında yayımlamak üzere toplardım.
O çocukların birçoğunun adını bugün hatırlamayabilirim. Ama seslerini hatırlıyorum.
Çocukların dünyaya bakışını, kelimeleri kullanış biçimlerini, şiirlerinde kurdukları küçük dünyaları…
Aradan yarım asırdan fazla zaman geçti.

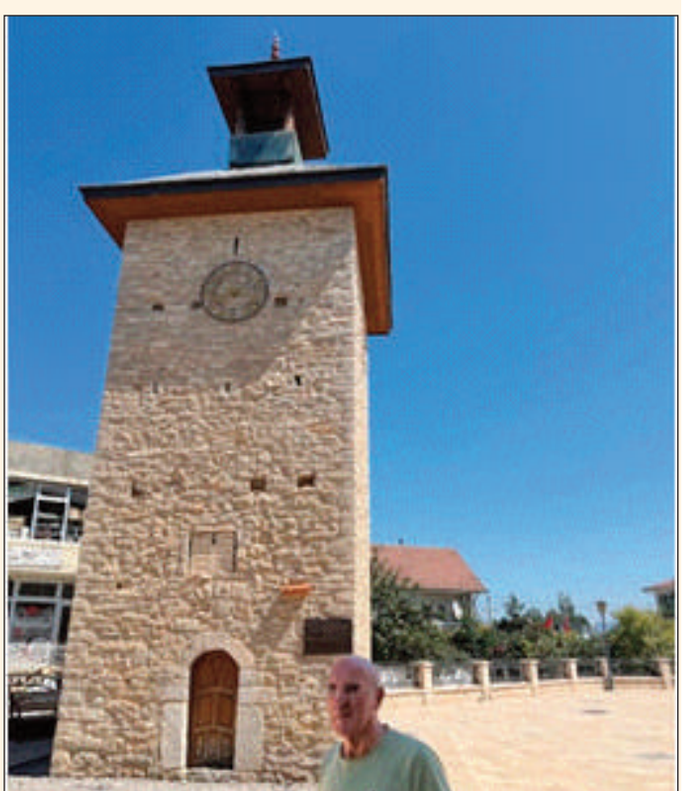

1969 yılında Mamuşa öğrencilerinin sınıfında

O günlerin çocukları büyüdü, evler değişti, sokaklar değişti, köy belediye oldu, dünya değişti. Fakat Mamuşa'da geçirdiğim o günler benim hafızamda hâlâ taze. Çünkü gazetecilik bana yalnızca haber yazmayı değil, insanı dinlemeyi de Mamuşa'da öğretti.
Belki de gazeteciliğin ilk okulu benim için bir okul binası değil, Mamuşa'nın sokaklarıydı.

Taşların anlattığı tarih

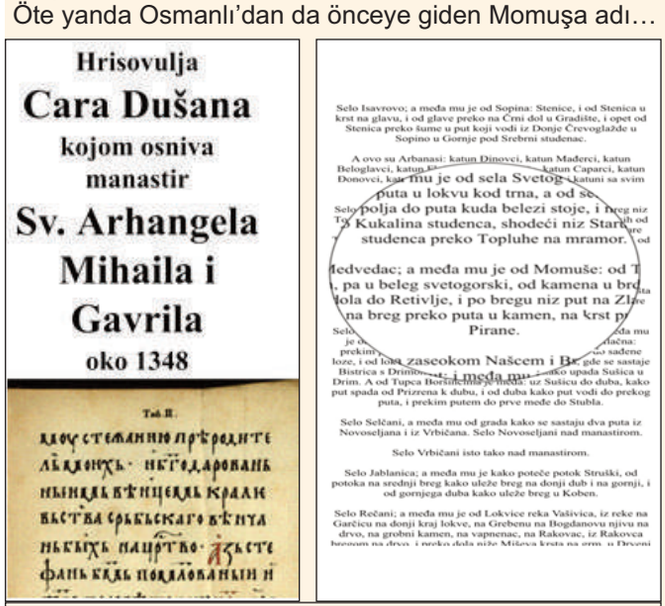
Mamuşa'nın geçmişi üzerine konuşmaya başlayınca zaman birdenbire geriye doğru akıyor.
Köyde bazıları Mahmut Paşa Sarayı'ndan kaldığı söylenen temel taşlarını gösteriyor. Mahmut Paşa'nın burada bir sarayı bulunduğu ve Mamuşa adının da buradan geldiği rivayet ediliyor.
Bu anlatı, kuşaktan kuşağa aktarılan güçlü bir yerel hafızanın parçası.
Köyün tarihî camilerinden birinin bahçesinde yükselen taş duvarlı saat kulesi de bu anlatının yanında duruyor. Mermer kitabesi, yapının Banisi Mahmut Paşa olduğunu söylüyor.
Fakat tarih, bazen halk hafızasının anlattığından daha karmaşıktır.
Demek ki taş, bize bir şey söylüyor; fakat taşı doğru okuyabilmek için tarihin başka sayfalarına da bakmak gerekiyor.
Mamuşa'nın kuruluşuna ilişkin halk anlatılarında ise başka bir hikâye vardır.

Mamuşa'da Saat Kule
Kosova Kültür Mirası'nın resmî envanterinde Mamuşa'daki saat kulesi **Mahmud Paşa**'nın eseri olarak kayıtlıdır ve üzerindeki Osmanlıca kitabede 1231 tarihi, yani miladi 1815 yılı yer almaktadır.

Köy halkının atalarının yaklaşık beş buçuk asır önce, Fatih Sultan Mehmed döneminden itibaren Tokat'ın Zile yöresinden getirilerek buraya iskân edildiği anlatılır. Mahmut Paşa'nın burada bir sarayının bulunduğu ve yerleşimin zamanla onun adıyla anıldığı da bu anlatının devamıdır. Mahmud Paşa, Farih Sultan Mehmed'in saltanatında 1455-1466 ve 1472-1474 yılları arasında Sadrazamlık yapmış Yenidağ (Novobırdo) da dünyaya gelmiş bir devlet adamı olduğu, 1466 yılında Kahraman'dan Türk boylarını ve Yörük halkını Rumeliyi Türkleştirmek/İslamlaştırmak amacıyla zorunlu veya planlı olarak klasik anlamda sürgün ettirmekte – göç ettirmekteki Fatih Sultan Mehmed'in stratejiyle yakından ilgilendiğini tarih kaynaklarında görülüyor.(Wikipedia Veli Mahmud Paşa, 13. Osmanlı sadrazamı. 17.08.2026 günü okundu).
Ayrıca 1495 ve 1571 yıllarına ait Prizren Sancağının Osmanlı kayıtları da bilgi vermekte.
Bunların bir bölümü sözlü tarih, bir bölümü ise araştırılması gereken tarihî iddialardır ve bir bölümü yazılı belgelerdir.
Daha da geriye gittiğimizde ise Mamuşa adına benzeyen bir başka kayıtla karşılaşılır. 1348 yılına ait Sırp Çarı Stefan Duşan döneminin Aziz Başmelekler (Sveti Arhangel) Manastırı'na ilişkin belgelerinde Momuşa/Momuša adıyla anılan bir yerleşimden söz edildiği aktarılır.
Aynı evler, aynı sokaklar, aynı dil, yüzler değişiyor dünyaya yeni gelenlerle. Yeni devletler, yeni rejimler, kendilerine göre soy ismini verip kaydediyor. Baba ve Dede adından olan soy ismi birden bire yabancı bir kabile ismini alıyor, sonra bu isme yeni devlet dilinin takısı ekleniyor, sonra bu takı yerine başka takı ve son soyadına göre milli kimlik yakıştırılıp tartışmalar büyüyor.

Fakat sözlü tarih de tarihin dışında değildir.
Çünkü bir köyün hafızası, bazen arşiv belgesinde bulunmayan ayrıntıları yüzyıllar boyunca taşır.
Böylece Mamuşa'nın geçmişi, birbiri üzerine binmiş farklı tarih katmanlarına dönüşür.
Bir yanda Osmanlı iskânı…
Bir yanda Mahmut Paşa anlatısı…
Bir yanda saat kulesinin 1815'e uzanan taş kitabesi…
Öte yanda Osmanlı'dan da önceye giden Momuşa adı…

1348 tarihli belgede Topluva'da Momuşa adı geçiyor.

Tarihler bazen insanın kafasını karıştırır
Ama bazen de önündeki yolu gösterir
İlk yerleştiklerinde hayvancılık mesleğini asırlarca sürdürmüşler. Sonra kooperatif kurup süt ürünleri üretmeye devam etmişler. Tarımcılığı öğrenip biber ve domates üretimine geçmişler. Bungün ağırlıklı olarak domates üretiyorlar. Birkısmı ticarete vermiş kendini. Elektrikli un değirmeni, fırıncılık, çuval, şampuan üretimi fabrikalarda yapılıyor. Üniversiteli gençler sayısı her gün çoğalıyor. Zamana göre meslek kurma mücadelesi veriliyor.

Ağustos sıcağında Mamuşa
Son ziyaretim yazın en sıcak günlerinden birine rastladı.
Ağustos güneşi Mamuşa'nın üzerine ağır bir örtü gibi çökmüştü.
Seraların yan tarafları açılmıştı. Domatesler sıcaktan zarar görmesin diye içerideki hava dışarıya bırakılıyordu. Sokaklar tenha görünüyordu. Fakat bu tenhalık bir sessizlik değildi.
Herkes iş başındaydı.
Mamuşa'nın sessizliği çalışmanın sessizliğiydi.
Burada insanın hayatı toprağın ritmine bağlıdır. Sabahın erken saatleriyle başlayan çalışma, güneşin çekilmesine kadar sürer. Seralar, tarlalar, sebze bahçeleri ve kamyon kasaları Mamuşa'nın ekonomik hayatının adeta damarlarıdır.
Mamuşa, Kosova'nın sebzecilik merkezlerinden biridir.
Özellikle domatesiyle tanınır.
Her yıl düzenlenen Domates Festivali de artık yalnızca bir tarım etkinliği değil, Mamuşa'nın kimliğinin dışarıya açılan renkli yüzlerinden biri hâline gelmiştir. 2026 yılında da Uluslararası Domates Festivali'nin 17'ncisi düzenlenmiştir.
Domates burada yalnızca bir ürün değildir.
Bir geçimdir.
Bir gelenektir.
Bir belediyenin ekonomik kimliğidir.
Ve biraz da Mamuşa'nın kırmızı rengidir.

Kilitli kapılar, açık hatıralar
Merkezdeki şadırvanı neredeyse fundalar ve yeşillikler içine gömülmüş hâlde gördüm.
Bir zamanlar çevresinde insanların oturduğu, konuştuğu, su içtiği bu küçük mekân, sanki geçmişten kalmış bir fotoğrafın içinde unutulmuştu.
Anadolu İlk ve Ortaokulu'nun bahçe kapısı kilitliydi.
Belki de pazar günü olduğu içindi.
Ama benim hafızamda o kapılar açık.
Çocukların sesleri geliyor.
Ben elimde defterimle onların karşısındayım.
Bir gazeteci olarak sorular soruyorum:
"Ne yazıyorsun?"
"Şiirin ne hakkında?"
"Büyüyünce ne olmak istiyorsun?"
Sonra onların şiirlerini topluyorum.
O günlerde bunun yıllar sonra benim hayatımın en değerli hatıralarından biri olacağını bilmiyordum.
Atatürk Lisesi'nin binasında ise Kosova'nın altı yıldızlı mavi bayrağı ile kırmızı zeminli ay yıldızlı Türk bayrakları dalgalanıyordu.
Bir binanın cephesinde iki sembol…
İki tarih…
İki aidiyet…

Ama aynı gökyüzü altında.
Mamuşa'nın hikâyesi biraz da budur.

Genç Osman'da bir romanın dört cildi

Pazar günü olduğu için belediye binasının kapıları da kapalıydı.
Biz ise yol kenarındaki Genç Osman Çayhanesi ve Köftecisinin masalarından birine oturduk. Balkanlar'ın tek Türk belediyesinde Türk kahvesi pişirilmediği yanıtını alınca İtalyan kahvesi "maciato" masamıza geldi.
Yanımda Balkan Türklerinin roman dünyasının önemli isimlerinden Reşit Hanadan vardı.
Mamuşa'nın sıcağında, bir köfte masasının etrafında edebiyat konuşmaya başladık.
Hanadan gazetecilik dünyasından geliyor.
Öykücü…
Romancı…
Gazeteci…
Ve Mamuşa dergisinin başyazarı.
Onun romanlarından "Taş Yerinde Ağırdır", dört cilt olarak Türkiye'de yayımlanmış. Diğer romanlarının da yayımlanması ve İstanbul Kitap Fuarı'na yetiştirilmesi için çalışmalar sürdüğünü öğreniyorum.
Bir köfteci masasının üzerinde Balkan Türk edebiyatını konuşmak, bana Mamuşa'nın değişmeyen fakat şekil değiştiren ruhunu düşündürdü.
Bir zamanlar ben burada çocukların şiirlerini topluyordum.
Şimdi karşımda romanlarını yazan bir gazeteci vardı.
Demek ki kelimeler kaybolmamıştı.
Sadece biçim değiştirmişti.
Çocukların şiirlerinden romanlara uzanan bir yol vardı.
Ve o yolun adı biraz da Mamuşa idi.

Bir kitaplığın eksikliği

Konuşmamız ilerledikçe konu Kosova Türk edebiyatına geldi.
Sonra daha geniş bir meseleye:
Kosova'da yayımlanmış Türkçe gazete, dergi ve kitapların nerede toplandığına…
İşte burada sohbetimizin tonu değişti.
Çünkü mesele yalnızca kitap değildi.
Mesele hafızaydı.
Kosova'da Türkçe basının uzun bir geçmişi var. Gazeteler yayımlandı, dergiler çıkarıldı, şiir kitapları basıldı, romanlar yazıldı, çocuk yayınları hazırlandı. Fakat bütün bu kültürel mirasın düzenli biçimde bir araya getirildiği, araştırmacının kolayca başvurabileceği kapsamlı bir merkez ihtiyacı hâlâ hissediliyor.
Bir ülkede bir dilin gazeteleri kaybolursa, o dilin yakın tarihinin bir bölümü de kaybolur.
Bir derginin bütün sayıları bulunamazsa, o dönemin düşünce dünyasından bir parça eksilir.
Bir çocuk gazetesinde yayımlanmış şiirler korunamazsa, yalnız şiir değil, çocukların dünyaya bakışı da kaybolur.
Ben bunu kendi hayatımdan biliyorum.
Çünkü bir zamanlar Mamuşa'nın çocuklarından şiirler toplamıştım.
Bugün geriye dönüp baktığımda şunu düşünüyorum:
Bir milletin kültürünü yalnız büyük kitaplar değil, küçük gazete sayfaları da taşır.
Bu nedenle Kosova'da yayımlanmış Türkçe gazete, dergi ve kitapların bir araya getirileceği, kataloglayacağı ve araştırmacılara açılacağı bir Kosova Türk Basın ve Edebiyat Arşivi kurulması büyük önem taşımaktadır.
Bu arşiv belki Prizren'de, belki Mamuşa'da, belki Türkiye'de Kosova Türk kültürüne adanmış bir merkezde kurulabilir.
Ama mutlaka kurulmalıdır.
Çünkü hafıza korunmazsa, tarih yalnızca başkalarının yazdığı hikâyelerden ibaret kalır.

Türkçenin belediyesi

Mamuşa'yı diğer birçok yerleşim yerinden ayıran en önemli özelliklerden biri de Türkçenin burada kamusal hayatın canlı bir parçası olmasıdır.
Türkçe eğitim yapılır.
Türkçe konuşulur.
Türkçe yazılır.
Türkçe kültür üretilir.
Bu yönüyle Mamuşa, Kosova Türklerinin dil ve kültür hayatında sembolik değeri çok yüksek bir yerleşimdir. 18. Yüzyılda inşa edilmiş Kamber Bey Camii'nin temellerinde 1980 yılında halk tarafından inşa edilmiş cami ve daha geçlerde Prizren tarafından Mamuşa'ya girişte inşa edilmiş yeni caminin anlatacağı ayrı ayrı dönemleri var.
Küçük bir belediye olmasına rağmen kültürel anlamı nüfusundan çok daha büyüktür.
Mamuşa'nın nüfusu yaklaşık 6 bin civarındadır.
Fakat Mamuşa yalnız Mamuşa'da yaşayanlardan ibaret değildir.
Bir kısmı Bursa'ya gitmiştir.
Bir kısmı Salihli'ye yerleşmiştir.
Bursa ile Mamuşa arasında otobüs seferleri yapılması bile bu bağın ne kadar canlı olduğunu gösterir.
Mamuşalıların önemli bir bölümü Bursa'da yaşamaktadır.
Bu nedenle Mamuşa'yı yalnız Kosova haritasında aramak doğru değildir.
Mamuşa'nın bir parçası Kosova'dadır.
Bir parçası Bursa'da.
Bir parçası Salihli'de.
Bir parçası ise dünyanın başka yerlerinde yaşayan insanların hafızasındadır.
Ve belki de en büyük Mamuşa, insanların birbirlerine "Nerelisin?" diye sorduklarında verdikleri cevaptır.

Artık göç yok; fakat göçün hatırası var

Eskiden göç vardı.Şimdi ise Mamuşa'da yeni bir göç dalgasından daha çok, göç etmişlerin geri dönüşü, akrabalık

Roman yazarı Reşit Hanadan ile

ilişkileri ve ekonomik bağları konuşuluyor.Göç, Balkan Türklerinin tarihinde yalnızca bir nüfus hareketi değildir.Göç, evin kapısını kapatırken geride bırakılan bir hayat biçimidir.
Bir mezar…
Bir çeşme…
Bir cami…
Bir okul…
Bir tarla…
Bir çocukluk arkadaşı…Ve insanın yıllar sonra dönüp baktığında "Benim köyüm" dediği bir yer.
Mamuşa'nın Türkiye ile bağı da bu yüzden yalnız siyasi veya ekonomik değildir.
Duygusaldır.
Hatırasaldır.
Akrabalıktır.

Kasaba içinde yolun iki tarafında eski ve yeni olmak üzere iki mezarlık bulunuyor. Yeni mezarlığın sokak ile sınırında Kosova Mamuşa Şehitleri diye mermer nişane 1998-1999 Kosova savaşını hatırlatıyor. O günlerde etraf köylerde, Malişevo ve Rahovça'da Sırp silahlı çeteler tarafından evlerinden kovulanlar Mamuşa'ya sığınıp başlarını,canlarını korumaya çalıştılar. 50 bin kadar sığınmacıyı Mamuşalılar evlerine misafir etti. İmkanlarına göre onlarla ilgilendiler. Konaklarını, yiyeceklerini, aşlarını bölüştüler.
Bu savaşta Mamuşa evladı 19 yaşlarında Ersan Mazrek de şehit edildi.

Mamuşa'dan geriye kalan
Gece yaklaşırken Mamuşa'nın sıcaklığı artık hafifliyor.
Ama benim için Mamuşa yine eski hâline dönüyor.
1969'ların Mamuşa'sına…
Çocukların şiir yazdığı Mamuşa'ya…
Gazeteciliğe ilk heyecanımı taşıdığım Mamuşa'ya…
İnsanların kapılarını açtığı, sorularımı cevapladığı, çocukların hayallerini anlattığı Mamuşa'ya…
Bugünkü Mamuşa elbette başka.
Seraları var.
Domates festivali var.
Belediyesi var.
Okulları var.
Sağlık ocağı,
İtfaiyesi,
Emniyet müdürlüğü var.
Türkçe kamusal hayatın içinde.
Türkiye ile güçlü bağları var.
Kosova'nın siyasi hayatında temsil edilen bir Türk toplumu var.
Türk KFOR birliklerinin bir bölümü burada görev yapıyor.
Ve bütün bunların üzerinde, yüzyılların taşıdığı bir hafıza var.
Fakat benim için Mamuşa'nın en büyük zenginliği hâlâ insanları ve kelimeleridir.
Bir zamanlar çocukların söylediği birkaç mısra…
Bir gazetecinin tuttuğu küçük bir defter…
Bir romancının romanları arasında dört ciltlik romanı…
Bir saat kulesinin taş kitabesi…
Bir caminin avlusundaki şadırvan…
Bir domates tarlası…
Bursa'ya giden bir otobüs…
Bir köyden dünyaya dağılan insanlar…
Bunların hepsi aynı hikâyenin parçalarıdır.

Mamuşa küçük bir belediyedir.

Ama bazı yerlerin büyüklüğü kilometrekareyle, nüfusla veya bütçeyle ölçülmez.
Bazı yerler insanın hafızasında büyür.

Mamuşa da benim hafızamda büyüyen yerlerden biridir
Yarım asır önce çocukların şiirlerini topladığım o sokaklarda bugün yeniden yürürken, aslında yalnızca geçmişe dönmedim.
Kendi gençliğime döndüm.Gazeteciliğe ilk adımlarımı attığım yıllara…Kelimenin peşinden koştuğum günlere…Bir çocuğun söylediği cümleyi haber kadar önemli gördüğüm zamanlara…Ve anladım ki gazetecilik bana en çok şunu öğretmiş:

Bir yeri tanımak için önce insanlarını dinlemek gerekir
Mamuşa beni dinlemeye çağıran ilk yerlerden biriydi.Bugün de aynı şeyi söylüyor sanki:
"Taşlarıma bak.
Saatimin kitabesini oku.
Çocuklarımın dilini dinle.
Toprağımın domatesini kokla.
Göç edenlerimi hatırla.
Şehitlerimi unutma.
Ve geçmişimi tek bir tarihe sığdırmaya çalışma."
Çünkü Balkanlar böyledir.
Burada bir köyün altında başka bir köy vardır.
Bir caminin yanında başka bir çağın taşı…
Bir saatin içinde başka bir yüzyıl…
Bir insanın hafızasında ise bütün bir Balkan tarihi.
Mamuşa benim için işte böyle bir yerdir:
Geçmişle bugünün, Türkiye ile Kosova'nın, köy ile dünyanın, çocukluk ile yaşlılığın, gazetecilik ile edebiyatın, toprak ile insanın buluştuğu küçük bir Balkan kasabası…Ve belki de en önemlisi:

Unutmadığım bir dil köyü
Yarım asır önce çocukların şiirlerini topladığım o köy, bugün bana kendi şiirini yazdırıyor.
Mısralarını ise taşlara, saat kulesine, domates tarlalarına, okul kapılarına ve insanların yüzlerine bırakıyor.
Ben yalnızca onları okumaya çalışıyorum.

Altay Suroy "Yunus Emre" Edebiyat Sempozyumu'nda

"Mamuşa" Dergisi'nin sıralı yazarı olan Kosovalı şair, yazar ve hukukçu Altay Suroy 1-4 Ekim tarihleri arasında Eskişehir Belediyesi tarafından düzenlenen 1. Uluslararası "Yunus Emre" Edebiyat Sempozyumu'na katıldı. Çeşitli ülkelerden çok sayıda şair ve yazarın katıldığı sempozyumda Kosova Türk Edebiyatı'nı temsil eden Altay Suroy şiirlerini okudu.

Müze kenti Prizren'de

Uluslararası 2. Türkçe Tiyatro Festivali Düzenlendi

Kosova'nın tarihi müze kenti Prizren'de 8-13 Eylül tarihleri arasında Yunus Emre Enstitüsü iş birliği ve Art Theatre Genel Sanat Yönetmeni Sonay Buş'un koordinatörlüğünde gerçekleştirilen 2. Uluslararası Türkçe Tiyatro Festivali'ne Kosova, Türkiye, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti, Kuzey Makedonya ve İtalya'dan tiyatro ekipleri katıldı.

Yerli yabancı tiyatroseverler arasında büyük bir ilgi gören festivalin koordinatörlüğünü yapan Prizren Art Theatre Genel Sanat Yönetmeni Sonay Buş, Prizren'de sahnede Türk dilinde sergilenen oyunların katılımlarıyla gerçekleştirilen uluslararası düzeydeki bu festivalin farklı coğrafyalarda konuşulan ortak bir dili oluşturan Türk dilinde hazırlanıp sunulan oyunların ve bu oyunları hazırlayan yönetmen ve oyunlarda rol alan oyuncuları bir araya getirip buluşturması bakımından büyük önem taşıdığına dikkat çekti.

Festival kapsamında tiyatro sanatına katkılarından dolayı Prizrenli sunucu ve tiyatro sanatçısı Yunus Şimşek "Aziz Buş Tiyatro Emek Ödülü"ne layık bulunurken, Prizrenli tiyaro sanatçısı Naciye Keç Tiyatro Emek Ödülü ile onurlandırıldı.

Festival,sahnelenen tiyatro oyunlarının yanı sıra çocuk etkinlikleri, sokak gösterileri, sergiler, kitap tanıtımları ve özel buluşmaların da gerçekleştirilmesi bakımından da özel bir öneme sahip bulunuyor.

Festivalin son günü olan 13 Eylül tarihinde Uluslararası 2. Prizren Türkçe Tiyatro Festivali Ankara Devlet Tiyatrosu'nun "Göğe Yazılmış Bir Alp" adlı oyununun başarılı bir şekilde sahnelenmesiyle sona erdirildi.

Eğitimci, Şair -Yazar Cemali Tunalıgil'den Bursa Büyükşehir Belediyesi

Başkan Vekili Şahin Biba'ya Ziyaret

Dergimizin Bursa /Türkiye/ temsilcisi ve sıralı yazarlarından biri olan Mamuşa kökenli öğretmen, siyasetçi, şair ve yazar Cemali Tunalıgil geçenlerde makamında ziyaret ettiği Bursa Büyükşehir Belediyesi Başkan Vekili Şahin Biba'yla bir görüşme gerçekleştirdi. Samimi bir hava içinde geçen sohbet esnasında, Cemali Tunalıgil, 90'lı yıllarda Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmeni olarak görev yaptığı Prizren lisesinde öğrencisi olan Şahin Biba'yla birlikte öğretmen- öğrenci ilişkisi çerçevesindeki anılarını tazeleme fırsatı buldular. Ziyaretin ardından bir paylaşımda bulunan Cemali Tunalıgil "Değerli öğrencim Şahin Biba'yı makamında ziyaret ettik. Hoş sohbeti ve samimi ilgisi için şahsım adına kendisine teşekkür ediyor, çalışmalarında başarılar diliyorum," ifadelerini kullandı.

DÜNYA SÜRGÜNÜ'NDEN YİTİK CENNET'E: SEZAİ KARAKOÇ

Prof Dr. Ertuğrul Karakuş
Bolu-Abant İzzet Baysal Üniversitesi Öğretim Üyesi

Hem Türk edebiyatının hem de Türk irfan ve tefekkür hayatının mühim isimlerinin tanınması ve tanıtılmasını hedefleyen bu programın Bolu ayağına Sezai Karakoç gibi bir isimle başlamak manidardır. "Türkiye'nin Ruhu" tavsifi, Türk edebiyât ve tefekkür hayatında farklı bazı şahsiyetlerle birlikte anılsa da bizce merhum Cemil Meriç ile beraber en çok Sezai Karakoç'a yakışan bir ifadedir.

Bizce ömürlerini tefekküre adamış bu büyük şahsiyetleri anlama çabasının çıkış noktası da çocukluk olmalıdır. "Çocukluk" kavramını "mekân" ve "ortam" mefhumlarıyla beraber düşünmek gerekir. Umumi olarak "insan (şair-mütefekkir)-mekân(ortam)" etkileşimi üzerinde durmak bizi anlama yolculuğunda hakîkî neticeye götürecektir. Yahya Kemal'in çocukluk hatıralarından "Ezansız Semtler" yazısına kadar uzanan bir seyirde üzerinde durduğu "Müslümanlığın (veya Türklüğün) çocukluk rüyası" olarak tanımladığı, insan-mekân ve çocukluğu birleştiren bu etkileşimden hareket etmek Sezai Karakoç gibi isimleri anlamak için bize müsait bir zemin sunacaktır.

«Bir kadını al onu yont yont anne olsun
Bir insanı al onu çöz çöz çocuk olsun» diyen şairin bu mısraları da bizi doğrulayacaktır.

1933'te (Gülan ayı'nda) Ergani (Ergani Maden-bakır-Osmaniye)'de Emine Hanım ve Yasin Bey (Kafkas cephesinde esir!)'in oğlu olarak dünyaya gelen (Dünya Sürgünü'ne başlayan!) S. Karakoç, Ergani ve civarının, Zülküf (Zülkifl) Peygamber Makam Dağı'nın, o topraklarda dudaktan kulağa yayılan efsane ve masalların, kahramanlık hikâyelerinin tesirinde bir çocukluk geçirir. Ailesinin lakabı da Levendoğlu'dur. Dedesinden dolayı da Plevne destanına aşinadır.

"Muhammed", adı olsa da mahlas niyetine "Sezai" de ilave edilir. "Ahmet Sezai" olur.

"Ahmet Hamdi Tanpınar 'Antalyalı Genç Kıza Mektup' yazısında ilk sanat zevkini Ergani madeninde 2-3 yaşlarında bir kış günü pencereden izlediği kar yağışı olarak algıladığını söyler. Ben de ilk sanat algılarımı Maden'de aldım diyebilirim." der. Maden'de halk anlatıları… Düğün yapan cinler… Mâverâya ve ledünnî âleme açılan kapılar… Erken yaşta bilge çocuk. Müslümanlığın çocukluk rüyası'nın ilk kapısı: anne. Annenin çocuğa ilk öğrettiği kelime: Allah…

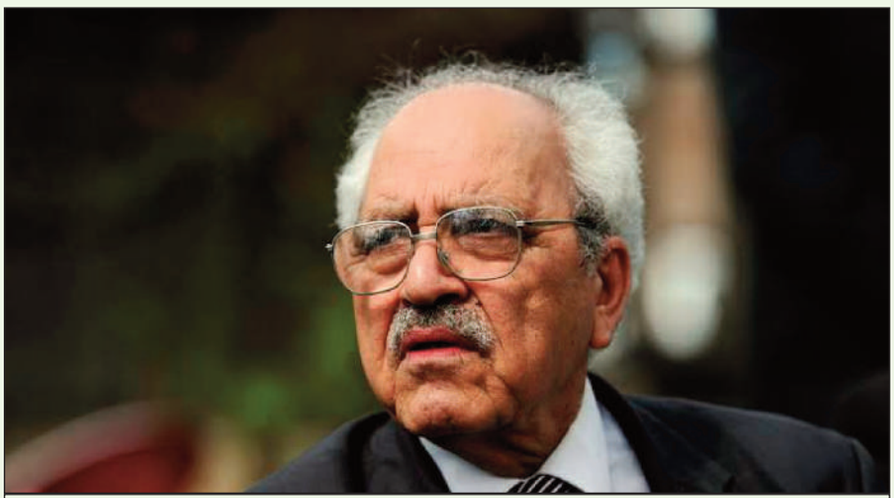
"Annemin bana öğrettiği ilk kelime
ALLAH, şahdamarımdan yakın bana, benim içimde
Annem bana GÜLÜ şöyle öğretti
Gül, Onun, o sonsuz iyilik güneşinin teriydi
Annem gizli gizli ağlardı DİLİNDE YUNUS ……."

Uzun kış gecelerinde anlatılan kır atıyla cenk eden H. Ali… Kuşatılan kaleler ve vefat eden her mümine yakılan ağıtlar… Bedir'i, Hayber'i, Mekke'yi ufuk bilen, gündoğu'sundan günbatısı'na Hz. Ali rehberliğinde bir fetih rüyası… Bütün çocukluğu kapsayan bir hayat rehberi ve kahramanı… Medeniyet coğrafyasının diğer ucunda, Üsküp'te, Balkanlar'da, aynı "Müslümanlığın çocukluk rüyasını gören" Yahya Kemal'in "Tâ fetihten beri mü'min, mütevekkil,

yoksul,/Hüznü bir zevk edinenler yaşıyorlar burada…” dediği gibi “İnanmış adamların övüncüyle” sabırla “Biz küllenmiş ekmekler yerdik razı” diyen bir Karakoç… Her ne kadar “güzün dökülen yapraklar gibi” çocukluk kaybolmaya mahkûm olsa da Karakoç’un bütün eserlerine, yukarıda sayılan rüyalarla sinecektir ve “ağacak”tır…

Ve mektepler: 1938’de Ergani’de, 3 aylık «ilkokul öncesi» ihtiyat sınıfı ile eğitim hayatına başlayış. 1944’te Ergani’de ilkokulu tamamlayış, ardından da Maraş Ortaokulu’nda parasız yatılı günleri (1944-47). “Maraş, çocuk yüreğimin ateş aldığı yer; belki ondan öncesi bir rüyaydı, bu ateş, Maraş’ta yanmaya başladı” Daha o yaşlarda divan tarzı şiir ezberi ve mesnevî okumaları… Bir taraftan da bütün tesirleriyle “II. Dünya Savaşı” ve sonrası… Atom bombası’nı düşünce ufkunda hisseden çocuk ve Gaziantep’te lise yılları (1947-50)… Âteşin okumalar: Shakespeare’in piyesleri, Andre Gide’nin Dünya Nimetleri, Verter… Okumalarla beraber hayatın acıları: Askerdeki ağabeyinin vefatı… Üniversite öncesinde kararsızlık yılları: Felsefe mi, ilahiyat mı Mülkiye mi? Siyasal Bilgiler Fakültesinde Malî Şûbe’de tahsil ve ardından da mecburi hizmetle Maliye Bakanlığı’nın Hazine Genel Müdürlüğü Dış Tediye(ödeme)ler Muvazenesi Bölümü’nde yapılan vazife… Müfettiş yardımcılığı, İstanbul’da Gelirler Kontrolörlüğü… Ankara-İstanbul arası gidiş-gelişler… Vazife bilinciyle itina ile yaptığı bu işler, şair için biraz da “mecburi”dir… Yazmaya, tefekküre, şiire ve belki de “diriliş”e manidir bu “dünyevi” işler…

6 Ocak 1959’da Sirkeci Faciası’nı yaşadı. Hem de iki dostundan borç alarak “Körfez” adını verdiği

Sezai Karakoç (22/01/1933 - 16/11/2021)

ilk şiir kitabını yayınladığı yıl…

“Artık ölebilirdim.
Bütün İstanbul şahidim.
Ben kandan elbiseler giydim,
Bundan senin haberin var mı?”

1960’ta Diriliş Yayınları ve Diriliş Dergisi’nin kuruluşu… 1961-1964 yılları arasında Pazar Postası, Yeni İstiklâl dergilerinde; 1964-1967 yılları arasında Necip Fazıl’ın Büyük Doğu Dergisi’nde, şiir, eleştiri ve denemeler… Necip Fazıl’dan öyle çok etkilenir ki vefatını duyunca “… Ve yüzyılımıza şeref olan şiir saati durdu…” der. 1990’da, “Gül” remizli “Diriliş Partisi”ni, 2007’de, “Yüce Diriliş Partisi”ni kurar. Araç dergi de, parti de, yayınevi de olsa amaç tektir: “Diriliş” düşüncesini anlatmak.

«Bir milletin basübadelmevti» diyerek “İslam dünyasının uyanışı-dirilişi”nin yollarını anlatmak için «1960-1992 yılları arasında toplam 396 sayı yayımlanan düşünce, edebiyat ve siyaset dergisi» olarak yayınlanan Diriliş Dergisi… Sorun bellidir: «Türkiye’nin modernleşme sürecindeki toplumsal ve bireysel krizlerin sebebi, İslam medeniyetine ait kavramların Türkiye’de bağlamını yitirmesi ve gündelik hayattan kaldırılması»dır. » Diriliş neslinin simge ismi de “Taha”dır. «Dört melek ve Kur’anla/ Dirildi Taha»… Bir tefekkür sistemi kurar ve adına “Hakikat medeniyeti” der…

1. ÂDEM-GÜNAH (CENNET’TEN UZAKLAŞMA)-TÖVBE-HAKİKAT… İşte bu sergüzeştte olduğu gibi «Düşüş, Bir Diriliş Getirmeli…». «Ölüm ve Mezar: Bir düşüş’ten sonra bir yüceliş gelmesi için hayata ve insana yüklenmiş bir çile saatidir.»

Ve “Yitik Cennet” de Şudur: «İmtihandan başarıyla çıkıp kendi olgunluğunu bütünleyenler, tekrar cenneti bulmuşçasına kurtuluşa ererler…» Bir de “sanatçı ve edebiyatçı”ya diriliş çağrısı vardır Karakoç’un:

«Ey estetik! Ey sanat! Ey edebiyat ve şiir! Seni doğuran ana öze, yani dine, neden en kısa zamanda, yoz katkıların, yabancı duygu ve düşüncelerin, yanlışların pencerelerini açıyorsun? Gerekli bir özgürlüğü sömürmüş olmuyor musun? Din ve medeniyetin bu dar kapıdan geçmesi gerekli diyeceksin. Evet doğru, fakat bir an önce dönmek üzere. Edebiyat sarhoşluğundan ve aldanışından Havva Âdem tövbesine ve inanç özüne, dönmek şartıyla.»

Seslenişi aynı zamanda kendisine idi. Birbiri ardına “Dünya Sürgünü’nün Meyveleri”ni, yani eserlerini yayınladı: Ruhun

Dirilişi, Kıyamet Aşısı, Çağ Ve İlham 1, Çağ Ve İlham 2, Çağ Ve İlham 3, Çağ Ve İlham 4, İnsanlığın Dirilişi, Yitik Cennet, Makamda, İslamın Dirilişi, Gündönümü, Diriliş Muştusu, İslam, Diriliş Neslinin Amentüsü, İslam Toplumunun Ekonomik Strüktürü, Düşünceler-1, Düşünceler-2, Dirilişin Çevresinde, Fizikötesi Açısından-1, Fizikötesi Açısından-2, Fizikötesi Açısından-3, Yapl Taşları Ve Kaderimizin Çağrısı -1, Yapl Taşları Ve Kaderimizin Çağrısı -2, Unutuş Ve Hatırlayış, Varolma Savaşı, Çağdaş Batı Düşüncesinden, Samanyolunda Ziyafet; Şiirler -1 (Monna Rosa), Şiirler -2 Şahdamar – Körfez – Sesler), Şiirler -3 (Hızırla Kırk Saat), Şiirler -4 (Taha'nın Kitabı – Gül Muştusu), ŞİİRLER -5 (Zamana Adanmış Sözler), Şiirler -6 (Ayinler – Çeşmeler), Şiirler -7 (Leyla İle Mecnun), Şiirler -8 (Ateş Dansı), Şiirler -9 (Alınyazısı Saati), Gün Doğmadan (Toplu Şiirler), Çeviri -Şiir İslamın Şiir Anıtlarından, Çeviri -Şiir Batı Şiirlerinden, Hikâye -Hikâyeler -1 (Meydan Ortaya Çıktığında), Hikâye -Hikâyeler -2 (Portreler), Piyes –Armağan, Piyes -Piyesler -1, Deneme -Edebiyat Yazıları -1, Deneme -Edebiyat Yazıları -2, Deneme -Edebiyat Yazıları -3, İnceleme -Mehmed Akif, İnceleme -Yunus Emre, İnceleme –Mevlana, Günlük -Yazılar Günlük Yazılar – 1 (Farklar), Günlük -Yazılar Günlük Yazılar – 2 (Sütun), Günlük -Yazılar Günlük Yazılar – 3 (Sur), Günlük -Yazılar Günlük Yazılar – 4 (Gün Saati), Söyleyişler -Tarihin Yol Ağzında, Söyleyişler -Çıkış Yolu- 1, Söyleyişler -Çıkış Yolu- 2, Söyleyişler -Çıkış Yolu- 3

Her eserde farklı bir tefekkür gizlidir. Masal'da "İrfanî bir bakışa sahip Doğulu babanın 7 oğlunun Batı karşısında var oluş veya diriliş savaşı…" metinleştirilir.Modern bir Leyla ile Mecnun denemesi olan Monna Rosa'da "aşağılanan gül kavramını yeniden gündeme getirmek" ister şair "Gül" kavramını yeniden diriltmenin gereğini düşünür.Şahsiyetiyle, mahremiyetiyle "biz"i temsil eden "bahçeli evler"i hunharca "betona gömen" ve "Balkon'dan medet uman!" mîmârîye ve modernlik algısına "Balkon" ile isyan eder. Ve daha nice eserler…

Hem hayatı, hem tefekkürü hem de edebiyatıyla öylesine takdir topladı ki Cemal Süreyya onun için; "yaşama konumu olarak da tek ve benzersiz bir kişi.", "Sıkışmış, sıkıştırılmış deha. Alçakgönülle katı yüksek uçuyor. Şemsiyesi yok.", "Bulgucu adam. Belki de ülkemizde tek bulgucu." ve "Dışarıda ve yukarıdadır." İfadelerini kullanır.

İ.Özel, "Esenlik Bildirisi"nde, "Vandal yürek! Görün ki alkışlanasın…" diyor. O hiçbir zaman görünüp alkışlanmak isteyen bir Vandal yürek olmadı… Ödüller karşısında "Sezai tavrı" sergiledi. 1968'de MTTB Millî Hizmet Madalyası, 1970'de Sürgün Macar Yazarlar Gümüş Madalya Ödülü, 1982'de Yazarlar Birliği Hikâye Ödülü, 1988'de Türkiye Yazarlar Birliği Üstün Hizmet Ödülü, 1991'de de Dünya Kültür ve Sanat Akademisi Ödülleri, 2006'da Kültür Bakanlığı Özel Ödülü, 2011'de ise Cumhurbaşkanlığı Edebiyat Ödülü'ne lâyık görüldü. Her ödül karşısında "Sezai tavrı"nı sergiledi. Bütün bu vasıflarıyla da Töreli Türk Edebiyâtı'nın yakın dönemdeki en mümtaz şahsiyetlerinden birisi olarak yâdedilmeyi hak etti.

Zihinlerde "Diriliş" fikri, gönüllerde ve dillerde mısraları kaldı:

"Senden ümit kesmem kalbinde merhamet adlı bir çınar vardır
Sevgili
En sevgili
Ey sevgili
(UZATMA DÜNYA SÜRGÜNÜMÜ BENİM)

Gülan Krüezi,
Mamuşa /Kosova

Peçe

Yemek götüren bir ninemizin
resmi canlandı gözümde
Saat kulesinden dank sesi,
yemek saatinin geldiğinin habercisi
Köprüyü geçmiş ninemizin
bir elinde kız çocuğu,
mahremiyetin simgesi,
bir elinde ayran testisi,
bir eliyle başında tutmuş yemek tepsisi.
Kiminin ağızında tuttuğu peçesi,
kiminin mantosunun eteklerine serilmiş
bağ, bahçe, toprak, sanki bir cennet köşesi.
Ne kadar da çok eli var deme;
ah eli, ayağı öpülesi ninemizin gölgesi,
rüzgar estirirdi her yere.

TÜRK KÜLTÜRÜNE HİZMET EDEN YABANCI TÜRKOLOGLAR (2)

Bosna'da Türk Romanının ilk Büyük Mütercimi: Fehim Spaho ve Türk Edebiyatına Hizmetleri

Prof. Dr. İrfan Morina

Bir milletin edebiyatı, yalnızca kendi sınırları içinde yaşamaz. Güçlü eserler, zamanla başka dillere çevrilir; yeni coğrafyalarda yeni okuyucularla buluşur ve farklı kültürlerin ortak hafızasına katılır. XIX. yüzyılın sonları ile XX. yüzyılın ilk yarısı, Türk romanının da bu anlamda sınırlarını aşmaya başladığı bir dönemdir. Ancak Türk romanının Bosna-Hersek'e ulaşması, sıradan bir edebî aktarım değil; iki asrı aşan ortak tarihin yeni bir kültürel biçimde devam etmesi anlamına geliyordu.

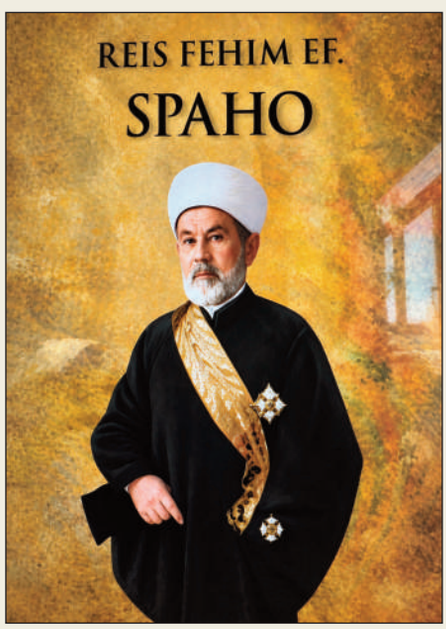
Bosna ile Osmanlı Devleti arasındaki ilişkiler yaklaşık beş asır sürmüştü. Bu uzun tarih boyunca Bosnalılar, Türkçeyi yalnızca devlet dili olarak değil; medrese, tekke ve kültür hayatının önemli bir dili olarak da tanımışlardı. Fakat XIX. yüzyılın sonlarında Osmanlı idaresinin sona ermesiyle birlikte Bosna'nın kültürel yönü giderek Orta Avrupa'ya çevrildi. Avusturya - Macaristan yönetimiyle birlikte eğitim sistemi değişti, yeni kurumlar açıldı, Almanca ve diğer Batı dilleri önem kazandı. Böylece Osmanlı kültürüyle kurulan bağlar yavaş yavaş zayıflamaya başladı.

Tam da bu dönemde Türkiye'de yeni bir edebî dünya doğuyordu. Tanzimat'la başlayan yenileşme hareketi, Servet-i Fünûn ve ardından Millî Edebiyat dönemleriyle birlikte Türk romanını büyük bir olgunluğa ulaştırmıştı. Halit Ziya Uşaklıgil, Mehmet Rauf, Reşat Nuri Güntekin, Halide Edip Adıvar, Yakup Kadri Karaosmanoğlu gibi yazarlar yalnızca Türkiye'nin değil, bütün Türk dünyasının en önemli kalemleri hâline gelmişlerdi.

Ne var ki Bosnalı okuyucu bu büyük edebî hareketten uzun süre habersiz kaldı. Osmanlı döneminde daha çok klasik eserler, dinî kitaplar ve tarih metinleri okunurken modern Türk romanı henüz Bosna'ya ulaşamamıştı. İşte bu noktada Fehim Spaho'nun yaptığı çalışmalar gerçek anlamda tarihî bir önem kazandı.

Fehim Spaho, yalnızca Türkçeyi çok iyi bilen bir aydın değildi. O, hem Osmanlı kültürünü hem de Boşnak toplumunun ruhunu yakından tanıyordu. Bu iki birikimi sayesinde hangi eserlerin Bosnalı okuyucu üzerinde etkili olacağını doğru biçimde değerlendirdi. Böylece Türk romanının en seçkin örneklerini Boşnakçaya kazandırarak iki millet arasında yeni bir kültür köprüsü kurdu.

Onun tercih ettiği eserler de rastgele değildi. Reşat Nuri Güntekin'in Çalıkuşu, Halit Ziya'nın Aşk-ı Memnusu, Saliha Hanım, Halide Edip Adıvar'ın Handanı ve Kalp Ağrısı, Güzide Sabri'nin duygusal romanları ile Binbir Gece Masalları, Bosna'da büyük ilgi gören eserler arasında

yer aldı. Bu eserler sayesinde Bosnalı okuyucu, Cumhuriyet'in ilk

yıllarında şekillenen modern Türk insanını, aile yapısını, şehir hayatını, eğitim anlayışını ve toplumsal değişimleri yakından tanıma fırsatı buldu.

Burada dikkat çekici olan nokta, Bosnalı okuyucunun Türk romanını yabancı bir edebiyat olarak görmemesidir. Çünkü romanlarda anlatılan aile ilişkileri, mahalle hayatı, komşuluk, gelenekler, dinî ve ahlâkî değerler Bosnalı okura bütünüyle yabancı değildi. Ortak tarih ve ortak medeniyet, bu eserlerin kolayca benimsenmesini sağladı. Okuyucu, roman kahramanlarını kendi çevresinden insanlar gibi gördü; onların sevinçlerine, acılarına ve iç çatışmalarına yakınlık duydu.

Fehim Spaho (1877-1942)

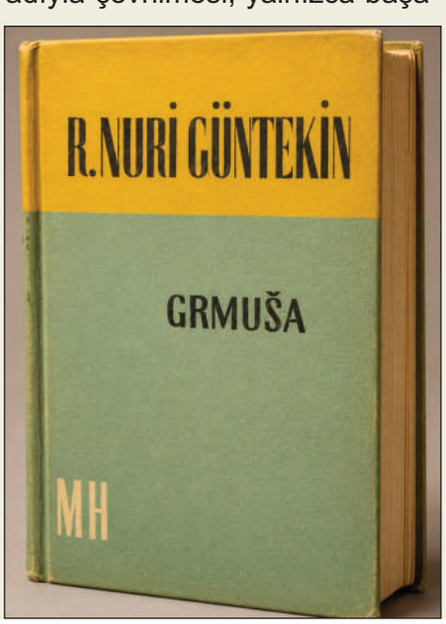
Türk romanının Bosna'daki ilk serüveni yalnızca kitapların yayımlanmasıyla sınırlı kalmadı. Dönemin birçok romanı önce gazete ve dergilerde tefrika edildi. Haftalarca, hatta aylarca devam eden bu yayınlar, okuyucuda büyük bir merak uyandırıyordu. Her yeni sayı sabırsızlıkla bekleniyor, roman kahramanlarının başına gelecekler konuşuluyordu. Daha sonra bu eserlerin kitap hâlinde basılmasıyla birlikte Türk romanı Bosna'daki edebiyat çevrelerinde kalıcı bir yer edinmeye başladı.

Bu süreçte özellikle Reşat Nuri Güntekin'in Çalıkuşu romanı ayrı bir yere sahiptir.

Fehim Spaho Çalıkuşu'nu 1923 yılında Boşnakçaya çevirmiştir. Çeviri Grmuša adıyla Saraybosna'daki Pravda gazetesinde tefrika hâlinde yayımlanmaya başlamıştır.

Ancak kitap hâlindeki ilk baskısı, Spaho'nun ölümünden sonra, 1962'de Zagreb'de Matica Hrvatska tarafından yayımlanmıştır. Bu yüzden bazı kaynaklarda 1962 görülür; o, çevirinin değil kitap baskısının tarihidir.

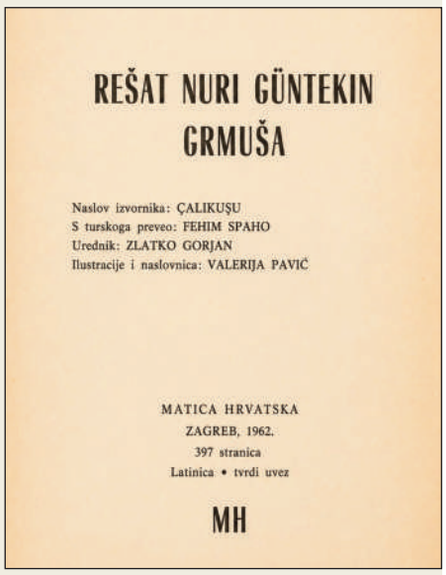
Romanın Boşnakçaya Grmuša adıyla çevrilmesi, yalnızca başarılı bir tercüme örneği değil; aynı zamanda yaratıcı bir kültür aktarımıdır. Çünkü "Çalıkuşu" kelimesi doğrudan çevrilseydi romanın sembolik anlamı kaybolabilirdi.

Fehim Spaho ise Feride'nin hareketli, özgür ve ele avuca sığmayan kişiliğini yansıtan Grmuša kelimesini tercih ederek yalnızca kelimeyi değil, romanın ruhunu da hedef dile taşımayı başarmıştır. Günümüzde çeviri kuramlarında "işlevsel eşdeğerlik" veya "eşdeğer etki" olarak adlandırılan yaklaşımın başarılı örneklerinden biri sayılabilecek bu tercih, Fehim Spaho'nun çeviri konusundaki güçlü sezgisini de göstermektedir.

Bosna'da Türk romanına gösterilen ilginin bir başka sebebi de bu eserlerin yalnızca aşk hikâyeleri anlatmamasıydı. Romanlar, toplumun değişimini, kadınların eğitim hayatına katılmasını, aile kurumunun geçirdiği dönüşümü, gelenek ile modernlik arasındaki çatışmayı ve bireyin iç dünyasını da ele alıyordu. Bosnalı okuyucu, kendi toplumunda yaşanan değişimlerle Türkiye'deki dönüşüm arasında benzerlikler kuruyor; bu nedenle romanlar ona uzak değil, aksine son derece tanıdık geliyordu.

Bugün geriye dönüp bakıldığında, Fehim Spaho'nun yaptığı tercümelerin yalnızca edebî bir faaliyet olmadığı daha açık görülmektedir. O, aslında iki millet arasında kesintiye uğrama tehlikesi yaşayan kültürel diyaloğu yeniden canlandırmıştır. Siyasi sınırlar değişmiş, devletler farklılaşmış olabilir; ancak edebiyat, ortak hafızayı yaşatmaya devam etmiştir. Türk romanı, Bosna'da yalnızca okunmamış; aynı zamanda anlaşılmış, benimsenmiş ve yeni nesillerin kültür dünyasına yerleşmiştir.

Aradan yaklaşık bir asır geçmiş olmasına rağmen Bosna-Hersek'te bugün hâlâ Reşat Nuri Güntekin, Halit Ziya Uşaklıgil ve Halide Edip Adıvar gibi yazarların tanınmasında Fehim Spaho'nun çevirilerinin büyük payı bulunmaktadır. Bu durum, iyi bir çevirmenin etkisinin yalnızca kendi dönemini değil, sonraki kuşakları da şekillendirebildiğini göstermektedir.

Sonuç olarak Türk romanının Bosna'daki ilk serüveni, yalnızca kitapların bir dilden başka bir dile aktarılması değildir. Bu serüven, ortak tarih ve ortak medeniyetin edebiyat yoluyla yeniden buluşmasının hikâyesidir. Bu hikâyenin merkezinde ise hiç şüphesiz Fehim Spaho bulunmaktadır. Onun tercümeleri sayesinde Türk romanı Bosna'da yeni bir hayat kazanmış, Bosnalı okuyucu da Türk edebiyatının en değerli eserleriyle tanışma imkânı bulmuştur. Bugün kültürel ilişkilerimizi değerlendirirken, bu sessiz fakat kalıcı hizmeti hatırlamak; Fehim Spaho'nun açtığı yolu yeni araştırmalar ve yeni çevirilerle devam ettirmek, hem Türkiye'nin hem de Bosna-Hersek'in ortak kültür mirasına yapılacak en anlamlı katkılardan biri olacaktı

Dilimiz ve biz

KOSOVA'DA KONUŞULAN VE YAZILAN TÜRKÇE'NİN ÖZELLİKLERİ (1)

Cemali Tunalıgil

Toplumların mutlu olabilmeleri ve barış içinde yaşayabilmeleri için insan oğullarının iyilik için çalışmaları ve kendilerini kültür yoluyla geliştirmeleri gerekir. Bütün bunları gerçekleştirebilmek için toplumlar konuştukları dili bütün incelikleriyle tanımalıdırlar.

Demek oluyor ki toplumlar ve siyasal birlikler biçiminde yaşayan insanların en önemli maddi ve manevi bağlarının başında dil gelmektedir.

Dil, insanların birbirleriyle anlaşmasını sağlayan canlı bir araçtır. Çünkü insanların kültürü dil ile gelişir. Bu yüzden insanlar her şeyden çok kendi dillerini severler, onun sürekli olarak iyiye, güzele ve doğruya doğru değişme ve gelişmesini, zenginleşmesini, yabancı dillerin etkisinden kurtulmasını, büyük bir anlatım gücüne kavuşmasını isterler ve ona göre onu kullanmaya çalışırlar. Hiç kuşkusuz ki, her insanda bir dil sevgisi vardır, ama bu sevgi bilinçli bir şekilde olursa bir değer taşır. Dil için çalışmak ve eksiksiz iş yapmak çok önemlidir. Bir dille halkın dışında en büyük katkıyı sunan kuşkusuz ki aydınlar, sanatçılar ve dil bilginleridir.

Dil, insana has bir özelliktir. Kişioğlu annesinin sütünü emerken annesinin dilini de duymaya ve öğrenmeye başlar. İşte bundan ötürüdür ki, biz bu dile anadili diyoruz. Aslen Üsküplü olan ünlü Türk şâiri Yahya Kemal Beyatlı dilin ne kadar önemli olduğunu vurgulamak için ''Bu dil, ağzımda annemin sütüdür'' der

Benim burada asıl üzerinde durmak istediğim konu, Türkiye'den yüzlerce kilometre uzak olan Kosova'da konuşulan ve yazılan Türkçe'nin apayrı ve değişik anlatımları üzerinde bazı karşılaştırmalar yapmak ve düşüncelerimi açıklamaktır. Onun için bu yazım bir giriş niteliğini taşımaktadır. Amacımız Türkçemize ve halkımıza bir parça hizmet sunmaktır. Eğer bunu yapabilirsek kendimizi çok mutlu kılacağız.

Kosova Türkçesi deyince neyi kastetmek istiyoruz acaba? Okuyucularımıza açıklamakta yarar vardır kanısındayız. Kosova Türkçesi bölgemizde konuşulan ve Arnavutça'nın ile Sırp-Hırvatça'nın etkisinde olan bir Türkçe'dir. Söz konusu bu dillerin kökenleri, dilbilgisi yapıları ve sentaksları (Sözdizimi) Türkçe'mizden çok başkadır. Fakat bütün bu değişiklere rağmen bu diller, bölgemizde her gün yoğun bir kitlece konuşulmakta olduğu için Türkçeyi de etkilemektedirler.

Bu kadar iç içe ve komşu olan bu diller ister istemez birbirlerini etkilemektedir. Yapısı ve kuralları çok ayrı olduğu, çoğunluk ve gelişme olanakları oranına göre daha az kullanıldığı için en büyük etkiyi Türkçemiz görmektedir. Bu etki yüzünden de Türkçemiz Türkiye Türkçesi'nden bazı ayrılıklar göstermektedir. Bilindiği gibi Türkiye Türkçesi İstanbul halkının konuştuğu Türkçe'dir. Türkiye'nin diğer bölge ağızları yazı dillerini İstanbul Türkçesi'ne uyguladığı gibi gün geçtikçe konuşma dillerini de yakınlaştırmaya özen göstermektedir. Bölgemizde ve yurdumuzdaki Türkçe'mizin yazı dili konuşma dilinden daha çok İstanbul Türkçesi'ne yakındır. Yazı dilimizde Türkiye Türkçesi'nden az ayrıntılar göze batarken, konuşma dilimizin vurgularından, tümcelerdeki sözcük sıralarında, söyleyiş biçimlerinde ve ses tonlarında birçok değişik özellikler görülmektedir. Bu özelliklerden maada yurdumuzda konuşulan yazı dilinde resmi Türkçede kullanılmayan veya çok az kullanılan çok eski ve bazen de çok yeni sözcükler kullanılmaktadır. Bunları bir iki örnekle göstermek yeterlidir: Bugün gazete, dergi, radyo ve Televizyon yayınlarında sık sık rastladığımız, Türkiye Türkçesi'nde ise kullanılmayan eski bir sözcük olan ''BETİK'' sözcüğüdür. Uygurca olan bu sözcüğün bugünkü Türkçedeki anlamı ''OKUMAK''tır. Bu sözcüğün kökü ''beti'' fiilinden gelmektedir. Kökün sonuna - g – fiilden isim yapma eki eklenince sözcük ''beti - g - '' fiilinden (betik) şekline giriyor ve böylece fiilden isim yapılmış oluyor.

İkinci örnek ise ''EKENEK'' sözcüğüdür. Türkiye'de kesinlikle hiç kullanılmayan bu sözcük, bizde ''Bahçe'' sözcüğü yerine kullanılmaktadır. Bu gibi örnekleri çoğaltabiliriz. Ayrıca birçok sözcüklerde anlam kaymaları da görülmektedir. Okul kitaplarımızda çok değişik anlatımlar görülüyor. Bu ayrılıkları yazılarımda örneklerle ortaya koymak istiyorum.

Prof. Dr. İrfan Morina: “Arkadaşım Bahtiyar Sipahioğlu” /biyografi/

Türkiye’nin Bursa kentinde yaşayan Kosova /Mamuşa/ kökenli öğretmen, gazeteci-yazar Bahtiyar Sipahioğlu’nun hayatı, kültürel, edebi ve siyasal çalışmaları Prof. Dr. İrfan Morina tarafından “Arkadaşım Bahtiyar Sipahioğlu” başlığı altında kitap haline getirildi. Biyografik bir eseri oluşturan kitap Mamuşa Belediyesi’nin girişimi ve Bağcılar Belediyesi’nin katkısıyla İstanbul’da yayımlandı. Prof. Dr. İrfan Morina 10 bölümden oluşan 398 sayfalık eserinde Bahtiyar Sipahioğlu’nun Kosova, K. Makedonya ve Türkiye’deki yayın-basın organlarında yayımlanmış makaleleri ve eserleriyle birlikte dostlarının kendisine adadıkları yazılarıyla Sipahioğlu’nun yaşamının yanı sıra edebi, kültür ve siyasi konularla ilgili çalışmalarına da ışık tutuyor.

Nuhi Mazrek: “Merima” /roman/

“MERİMA” adlı roman daha önce “Tan” Yayınları arasında çıkmış iki tiyatro eseri bulunan Kosovalı gazeteci-yazar Nuhi Mazrek’in roman türünde kaleme aldığı ilk eserini oluşturuyor. İstanbul’da faaliyet gösteren Atakar Yayıncılık tarafından yayımlanan bu eserinde Nuhi Mazrek, Yugoslavya’da 90’lı yılların başında yaşanan kanlı iç savaş esnasında Bosna-Hersekli Müslüman ahalinin uğradığı katliamları, kadınların çilelerini Merima adındaki masum bir Boşnak kadının başına gelen korkunç olaylar çerçevesinde dile getiriyor. Arka kapaktaki tanıtım yazısında diğerleri arasında “...Merima unutulmaması gereken bir acının, insanlık vicdanına bırakılmış sessiz, ama sonsuz bir emanettir. Bu roman, Bosna’da yaşananların yalnızca tarihin karanlık sayfalarında kalmaması için yazıldı...”

Reşit Hanadan: “Kalk Gidelim Rumeli’ye” /roman/

Reşit Hanadan’ın birkaç yıl önce Kosova’da çıkan "KALK GİDELİM RUMELİ'YE" adlı tarihi ve sosyal romanı edebiyatseverlere sunulmak amacıyla geçenlerde İstanbul merkezli Atakar Yayıncılık tarafından yayımlanarak Türkiye’deki kitapçıların raflarında yerini aldı.
488 sayfalık romanda yüzlerce yıl önce Osmanlı yönetimi tarafından Anadolu’nun Tokat yöresinden Rumeli’ye gönderilerek Kosova’nın Prizren kentiyle Mamuşa köyüne yerleştirilen Türklerin göç hikayeleriyle yaşamları, bölgedeki sosyal-siyasal gelişme, çekişme ve çatışmalar çerçevesinde sürükleyici bir dille anlatılıyor. Kitabın arka kapağında Kütahya Dumlupınar Üniversitesi Öğretim Üyesi Doç. Dr. Hakan Değirmenci’nin tanıtım yazısı da yer alıyor.

Bayram Mızrak Mazrek: “Karmaşık Duygular” /şiirler/

Mamuşalı gazeteci, şair ve yazar Bayram Mızrak Mazrek daha önce yayımladığı şiir ile öykü kitabının ardından geçenlerde Prizren “7 Days” Yayınları arasında yayımlanan “Karmaşık Duygular” başlıklı yeni şiir kitabıyla tekrar okurların karşısına çıktı. Şairin 125 sayfalık bu kitabında 60 şiirine yer verilmiş. Farklı konuların işlendiği duygusal ağırlıklı şiirlerde akıcı bir dil, sürükleyici bir üslubun hakim olduğu görülüyor. Arka kapaktaki tanıtım yazısında diğerleri arasında şu ifadelere yer verilmiş: “Kitapseverler Bayram Mızrak Mazrek’i “Dertli Dünyada Yaşamak” adlı şiir ve “Anılarımızın İzleri” başlıklı öykü kitabıyla tanıdı. Karmaşık Şiirler kitabı şairin üçüncü kitabıdır.”

Mamuşa
TOPLUM BİLİM KÜLTÜR SANAT DERGİSİ

KOSOVA'DA TÜRKÇE EĞİTİMİN 75. YIL DÖNÜMÜNE İTHAFEN

EĞİTİMİMİZİN TARİHSEL GELİŞİMİ ve GÜNCEL DURUMU (1951-2026)

Mr. Bedrettin Koro

Balkanların kadim coğrafyasında yer alan Kosova, yüzyıllar boyunca farklı kültür ve dil topluluklarının kesişim noktası olmuştur. Bu çok katmanlı yapı içerisinde Türk dili ve kültürü, özellikle Osmanlı hâkimiyetinden itibaren bölgede kalıcı bir iz bırakmıştır. Ancak Türkçe eğitimin Kosova'daki serüveni, inişli çıkışlı bir seyir izlemiş, siyasi rejim değişiklikleri, savaşlar ve uluslararası yönetim süreçleri bu eğitimin varlığını doğrudan etkilemiştir.

1. Tarihsel Dönemler ve Siyasi Arka Plan

Kosova'da Türkçe eğitim, siyasi yapıdaki dönüşümlere paralel olarak beş ana evrede incelenmektedir:

1.1. Osmanlı Dönemi (1455-1912)

Kosova, 1455 yılında Fatih Sultan Mehmet döneminde tamamen fethedilmiştir. Bu tarihten itibaren Osmanlı Devleti, Kosova'da idari teşkilatının yanı sıra eğitim sistemini de tesis etmiştir. 1839 Tanzimat Fermanı'na kadar Türkçe eğitim, ağırlıklı olarak sıbyan mektepleri ve medreseler aracılığıyla yürütülmüştür. Bu kurumlar vakıf sistemine bağlı olup dini ve sosyal yönleri ağır basan yapılar olarak faaliyet göstermişlerdir.

1869 yılında yürürlüğe giren Maarif-i Umumiye Nizamnamesi, modern eğitim kurumlarının açılmasının önünü açmıştır. Bu çerçevede Kosova'da devlet eliyle iptidai (ilkokul), rüşdiye (ortaokul), idadi (lise), darülmualim (öğretmen okulu) ve sanat okulları inşa edilmiştir. 1878-1912 döneminde Kosova'da 3 idadi (Priştine, Prizren ve İpek) ile 2 darülmualim (Prizren ve Priştine) faaliyet göstermiştir. Bu dönem, Türkçe eğitimin kurumsal ve yaygın olduğu en uzun süreli evre olarak kaydedilmektedir.

1.2. Krallık Dönemi (1912-1941/1951)

Birinci Balkan Savaşı (1912) sonucunda Osmanlı Devleti'nin yenilgisiyle Kosova, Sırbistan Krallığı'nın egemenliğine girmiştir. Bu dönem, Kosova Türkleri için ulusal haklar ve eğitim özgürlükleri bakımından tam bir kesinti süreci olmuştur. Türklerin tüm eğitim kurumları ellerinden alınmış, Türk çocukları 1912-1941 yılları arasında Sırpça, 1941-1945 yılları arasında (faşist işgal döneminde) ve 1945-1951 yılları arasında ise Yugoslavya Sosyalist Federasyonu'nun ilk yıllarında Arnavutça eğitim görmeye mecbur bırakılmışlardır. Bu yaklaşık 39 yıllık dönem, Türkçe eğitimin resmen yasaklandığı veya tamamen baskı altına alındığı uzun bir aralık olarak nitelendirilebilir.

1.3. Yugoslavya Sosyalist Federasyonu Dönemi (1945-1999)

Türkçe eğitim, Yugoslavya yönetimi altında Türklerin azınlık olarak tanınmasıyla birlikte 1951 yılından itibaren yeniden başlamış ve 1999 yılına kadar kesintisiz devam etmiştir. Bu sürecin dönüm noktası, 20 Mart 1951 tarihinde Kosova ve Metohiya Bölge Halk Kurulu'nun 3. dönem 2. olağan oturumunda alınan "Kosova ve Metohiya'da Türk dilinde okullar açılması" kararıdır. Kararın hemen ardından 1950/51 öğretim yılı bitmeden, Priştine'de 1'den 4. sınıfa kadar 137 öğrenci, İpek'te ise 1. sınıfta 12 öğrenci Arnavutça eğitimden Türkçe sınıflara geçirilmiştir. Bu tarih, Kosova'da çağdaş Türkçe eğitimin başlangıcı olarak kabul edilmektedir.

1.4. UNMIK Dönemi (1999-2008)

1999 yılındaki savaşın ardından Kosova, Birleşmiş Milletler Kosova Geçici Yönetim Misyonu'nun (UNMIK) idaresine girmiştir. Bu dönem, savaşın yıkıcı etkilerinin onarıldığı, eğitim sisteminin yeniden yapılandırıldığı bir geçiş sürecidir. Türkçe eğitim, bu dönemde de varlığını sürdürmüş ancak altyapı, öğretmen niteliği ve materyal eksiklikleri gibi sorunlarla karşılaşılmıştır.

1.5. Kosova Cumhuriyeti Dönemi (2008 – günümüz)

Kosova'nın 2008 yılında bağımsızlığını ilan etmesiyle birlikte Türkçe eğitim, resmi azınlık dili statüsünde yeni bir döneme girmiştir. Bu dönemde eğitimdeki niceliksel ve niteliksel gelişmeler dikkat çekmektedir.

2. Sayısal Veriler Işığında Niceliksel Gelişim

Araştırmalarımız, Türkçe eğitimin yaklaşık yarım asırlık seyrini sayısal olarak ortaya koymaktadır.

2.1. 1951/52 ile 1998/99 Öğretim Yılı Karşılaştırması

Başlangıç yılı olan 1951/52'de yalnızca iki şehirde (Priştine ve İpek) toplam 149 öğrenci ile başlayan Türkçe eğitim, 1998/99 öğretim yılına gelindiğinde Kosova genelinde önemli ölçüde yaygınlaşmıştır.

Sınıf ve öğrenci sayılarında belirgin bir artış olduğu ifade edilmektedir. Bu durum, Türkçe eğitimin toplumsal tabanının genişlediğini ve kurumsallaşma düzeyinin arttığını göstermektedir.

2.2. 2001/02 ile 2018/19 Öğretim Yılı Karşılaştırması

Savaş sonrası toparlanma yıllarını yansıtan 2001/02 verileri ile Cumhuriyet dönemindeki 2018/19 verileri karşılaştırıldığında, sınıf ve öğrenci sayılarında kayda değer bir iyileşme gözlemlenmiştir. Bu gelişme, devletin eğitime yönelik politikaları ve Türkiye ile iş birliğinin etkisiyle ilişkilendirilebilir.

3. Öğretmen Profilindeki Niteliksel Dönüşüm

Eğitimin kalitesini belirleyen en önemli unsurlardan biri olan öğretmen yetiştirme düzeyi, 2001/02 ve 2018/19 yılları için şöyledir:

Mezuniyet Düzeyi	2001/02 Durumu	2018/19 Durumu
Lisans (Üniversite)	Düşük oran	Önemli artış
Yüksek Lisans / Doktora	İhmal edilebilir düzeyde	Gözle görülür artış
Pedagojik Formasyon	Yetersiz seviye	Belirgin iyileşme

Bu tablo, 2000'li yılların başında öğretmen niteliğinde ciddi eksiklikler bulunduğunu, ancak 2018/19 itibarıyla lisansüstü eğitim ve pedagojik formasyon alanında önemli mesafe alındığını ortaya koymaktadır. Akademik donanımdaki bu iyileşme, Türkçe eğitimin kalitesine olumlu yansımıştır.

4. Sonuç ve Öneriler

Kosova Türkleri, değişen siyasi ve toplumsal koşullara rağmen Türkçe eğitimi yaşatmak ve geliştirmek için sürekli iş birliği ve alan uzmanlığına dayalı koordineli bir çalışma yürütmek zorundadır. Bu bağlamda beş öneri ön plana çıkmaktadır:

1. Müfredat ve Ders Kitabı Hazırlanması – Türkçe, Tarih, Müzik ve Resim derslerine yönelik olarak Kosova ve Türkiye uzmanları iş birliğiyle güncel müfredat ve ders materyalleri geliştirilmelidir.
2. Alfabe Düzenlemesi – Kosova ve Türkiye'den dil uzmanları tarafından ortak bir alfabe hazırlanarak yayımlanmalıdır.
3. Fen Dersleri Kitaplarının Lektürü – Arnavutçadan Türkçeye tercüme edilen fen bilimleri ders kitapları, dil uzmanlarınca lektür (dil düzeltme) sürecinden geçirilmelidir.
4. Hizmet İçi Eğitim – Kosova ve Türkiye Eğitim Bakanlıkları uzmanları iş birliğiyle öğretmenlere yönelik hizmet içi eğitim programları düzenlenmelidir.
5. Materyal Desteği – Türkiye Cumhuriyeti, Kosova'daki Türkçe eğitim için elverdiği ölçüde eğitim materyali ve kaynak desteği sağlamalıdır.

Genel Değerlendirme

Kosova'da Türkçe eğitim, 1455'ten günümüze uzanan köklü bir geçmişe sahip olmakla birlikte, özellikle 1912-1951 yılları arasında yaşanan kesintili dönem, bu eğitimin gelişiminde önemli bir kırılma yaratmıştır. 1951'de yeniden tesis edilen Türkçe eğitim, Yugoslavya Federasyonu, UNMIK ve Kosova Cumhuriyeti dönemlerinde varlığını sürdürmüş, öğretmen niteliğindeki iyileşmeler ve sayısal artışlarla kurumsal kimliğini güçlendirmiştir. Ancak müfredat eksikliği, alfabe sorunu, tercüme kaynaklı dil hataları ve materyal yetersizliği gibi yapısal sorunlar hâlâ çözüm beklemektedir. Önerilen politika adımlarının hayata geçirilmesi, Kosova'daki Türkçe eğitimin geleceği açısından hayati önem taşımaktadır.

ANADOLU'NUN İKİ GÖNÜL KANADI: KERKÜK HOYRATLARINDAN PRİZREN SOKAKLARINA BİR MEDENİYET KÖPRÜSÜ

Esen YAVUZASLAN

Coğrafyayı sadece haritalarda bölgeleri ve ülkeleri ayıran çizgilere, tel örgülere ve emperyalizmin masa başında cetvelle çizdiği suni sınırlara hapsedenler, Türk milletinin binlerce yıllık tarihsel yürüyüşünü asla kavrayamazlar. Bizim coğrafyamız, diplomasi masalarında şekillenen sınırların çok ötesinde; dupduru bir Türkçenin konuşulduğu, ezan sesinin semada yankılandığı ve bir Osmanlı çeşmesinden içilen her bir yudum suyu kapsayan devasa bir "gönül coğrafyasıdır." Bu kutlu medeniyet çınarının bir ucu Balkanlar'ın serin dağlarına ve yeşil vadilerine, diğer ucu ise Ortadoğu'nun kadim coğrafyasına uzanır. İşte bu devasa medeniyet köprüsünün sarsılmaz iki kilit taşı vardır: Biri Kosova'nın kalbi Prizren, diğeri ise Irak Türklerinin kadim yurdu, direnişin kalesi Kerkük'tür.

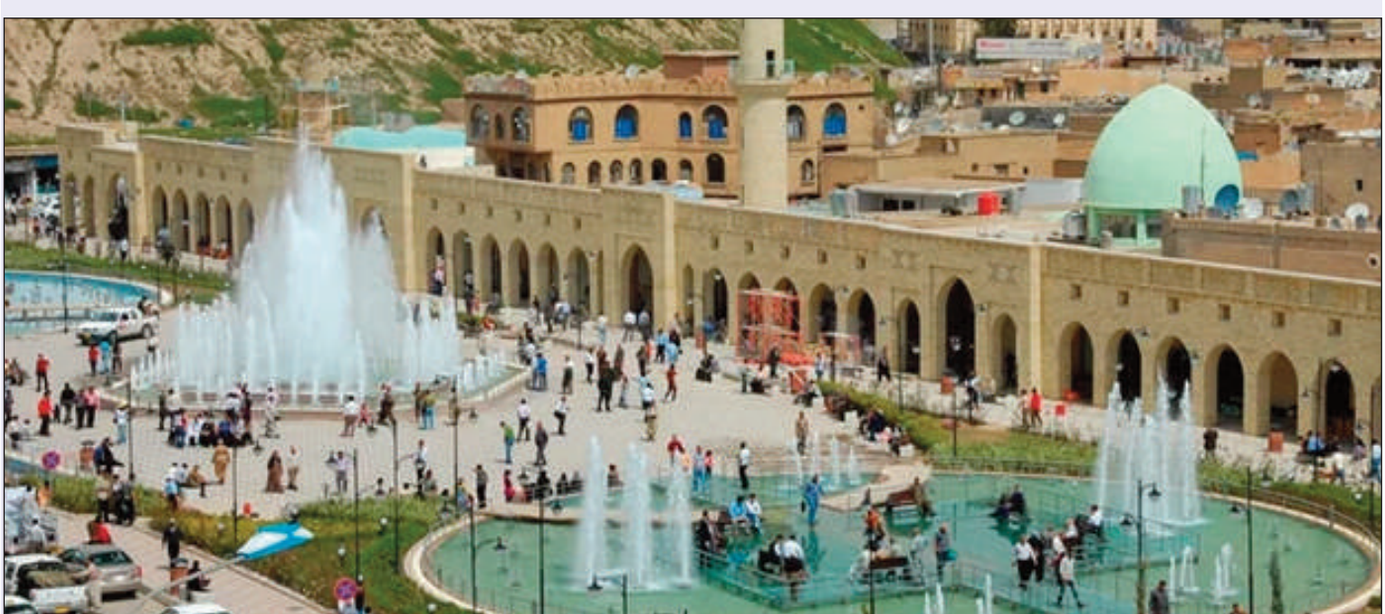
Bugün Kerkük kültürü ile Kosova kültürünü yan yana koyduğunuzda, birbirlerinden binlerce kilometre uzakta olmalarına rağmen, adeta tek yumurta ikizi gibi aynı ruhu, aynı hüznü ve aynı asaleti taşıdıklarını görürsünüz. Her iki bölge de asırlar boyunca Osmanlı coğrafyasının en uç, en stratejik noktalarında yer almış; yüz yıllara meydan okumuş, bedel ödemiş ama Türklük şuurundan zerre taviz vermemiştir.

Tarihin Tanıkları: Taş Köprü'den Kerkük Kalesi'ne

Balkan coğrafyasında Türk-İslam kültürünün en canlı merkezlerinden biri olan Prizren, Osmanlı İmparatorluğu'ndan miras kalan eşsiz dokusuyla ziyaretçilerini adeta zaman yolculuğuna çıkarır. Prizren, Osmanlı'nın yüzyıllar boyunca Rumeli'de önemli bir sancak merkezi ve ticaret yolu üstü kültür kavşağı olmuştur. Şehrin merkezinde yer alan Şadırvan Meydanı ve iki yakayı birbirine bağlayan asırlık Taş Köprü, adeta geçmişin zarafetini bugüne taşıyan birer mühürdür. Prizren sokaklarında hâlâ Türkçe seslerin yankılanması, bölgedeki Osmanlı dönemi camileri ve tekkeleri, Anadolu'dan Balkanlar'a uzanan köklü gönül bağının en somut kanıtıdır.

Yönümüzü doğuya çevirdiğimizde ise tarihsel ve kültürel kökenleri itibarıyla yoğun bir Türkmen nüfusa ev sahipliği yapması nedeniyle Türk şehri (Türkmen şehri) olarak kabul edilen Kerkük'ü görürüz. Kerkük Kalesi bizi Prizren'de olduğu gibi aynı vakur duruşla karşılar. Şehirde, Türklüğün mutlak bir hakimiyetinin olduğu bilinen bir gerçektir. Bugün kentin nüfusu demografik mühendisliklerle müdahale edilmeye çalışılmış olsa da; Kerkük'ün ruhu Türk kalmaya devam etmektedir. Kimi mahfillerin Kerkük'te "100 yıl sonra ilk Türkmen vali" yalanıyla tarihi çarpıtmaya çalışmasına kanmamak gerekir. Krallık döneminde Kerkük'te Fettah Paşa, Mevit Yakubi, Ömer Nazmi ve Abdülhamit Efendi gibi tam 5 Türkmen valinin görev yapması, bu topraklardaki Türk devlet aklının ve yönetici vasfının silinemez bir gerçeğidir.

Müzik ve Makamların Eşsiz Uyumu: Hoyratlar ve Rumeli Türküleri

Kerkük'ten bir görüntü

Kosova'nın açık müze kenti Prizren

Bu iki kadim şehri birbirine bağlayan en güçlü halat, şüphesiz müzikal hafızalarıdır. Türk'ün hüznü de sevdası da kahramanlığı da ezgilerinde gizlidir. Kerkük kültürünün kalbi olan ve her biri birer feryat niteliği taşıyan "hoyratlar" (kesik maniler), Kosova Türk halk müziğindeki o içli, hüzünlü uzun havalar ile muazzam bir akrabalık gösterir.

Kerkük'ün o meşhur, yürek yakan "Altın Hızma Mülayim" ezgisiyle, Kosova'nın "Arda Boyları" veya Prizren yöresinin "Prizren'in Yolları" türkülerini art arda dinlediğinizde, doğu ile batının o kusursuz müzikal sentezine şahit olursunuz. Kerkük'te de Prizren'de de sevinçler ve kederler; udun, cümbüşün, defin ve klarnetin o titreyen tellerinde, nefeslerinde ortak bir dile dönüşür. İki coğrafyanın müziği de, asimilasyona ve yok sayılmaya karşı verilmiş en estetik, en güçlü direniş manifestosudur.

Edebiyatın ve Sözlü Kültürün Sentezi: Manilerden Gazellere

Dil, bir milletin kalesidir. Kerkük ve Prizren, bu kalenin sarsılmaz iki burcudur. Kerkük'te cinaslı maniler, kelime oyunlarıyla örülmüş o derin edebi gelenek ne kadar güçlüyse; Kosova'da, Prizren ve Mamuşa Türklerinde de mani söyleme, atışma ve gazel okuma geleneği o denli canlıdır.

Her iki bölge de köklü bir tekke ve divan edebiyatı mirasına sahiptir. Bağdat-Kerkük ekolünün o ağırbaşlı, tasavvufi ve lirik edebi ağırlığı, Kosova'daki Rumeli şairlerinin, bilhassa Prizrenli Suzi Çelebi'nin o ince ve zarif üslubuyla ortak bir dilde, Türkçe'nin o muazzam kubbesi altında buluşur. Aşk, vatan hasreti ve ilahi vuslat, her iki coğrafyanın şairleri tarafından aynı Türkçe kelimelerle, aynı edebi zevkle kaleme alınmıştır.

Bir Kimlik Okulu Olarak "Oda" ve "Dost Meclisleri"

Kerkük ve Kosova Türklerinin, asırlardır etraflarını saran devasa ateş çemberlerinden, etnik çatışmalardan ve asimilasyon politikalarından sağ salim çıkmalarının bir sırrı vardır: Sosyal dayanışma ve nesilden nesile aktarılan sözlü kültür mekanizmaları.

Kosova'daki o meşhur "Oda Muhabbetleri", Prizren'in dar sokaklarındaki evlerde kurulan meclisler ile Kerkük'teki "Dost Meclisleri" ve "Kültür Evleri" birebir aynı amaca hizmet etmektedir. Bu mekanlar sadece çay içilip sohbet edilen yerler değildir. Buralar; gençlere büyüklere saygının öğretildiği, vatan savunmasının, kahramanlık öykülerinin ve tabi ki de ulvi ve dünyevi aşkın kulaktan kulağa aktarıldığı, Fuzuli'nin şiirlerinin okunduğu, hoyratların ve türkülerin meşk edildiği birer "gayri resmî mekteptir." Devletin ulaşamadığı anlarda, millet kendi devletini bu odaların içinde, bu dost meclislerinde kurmuş ve yaşatmıştır.

Sonuç: Koparılamayan Şahdamarı

Netice itibarıyla, Prizren'in Taş Köprüsü'nü adımlayan bir seyyah, gözlerini kapatıp ruhunu dinlediğinde kendini Kerkük Kalesi'nin eteklerinde bulabilir. Kosova'nın yemyeşil vadileriyle Kerkük'ün sıcak düzlükleri, Türk medeniyetinin o görünmez, koparılamaz şahdamarıyla birbirine bağlıdır. Türkiye'nin vizyonu, işte bu şahdamarını korumak, Prizren'de Türkçe bir ninni ile büyüyen çocukla, Kerkük'te hoyrat çığıran genci aynı mefkûre etrafında toplamaktır. Çünkü bu iki kanattan biri kırılırsa, Anadolu'nun kalbi eksik atar. Türk-İslam Dünyası, coğrafyaların ötesinde, kalplerin ve ruhların omuz omuza verdiği bu muazzam birlikteliğin adıdır.

“Aşık Ferki” Kültür Sanat Derneği Yörük Şenlikleri’nde

K. Makedonya’nın Radoviş kentine bağlı Topolniça köyünde eylül ayı ortalarında düzenlenen Uluslararası 18. “Yörük şenlikleri”ne Dernek Başkanı Nahit Bütüç’ün başkanlığında katılan Mamuşa ”Aşık Ferki” Kültür–Sanat Derneği üyeleri izleyiciler karşısında Mamuşa’ya özgü halk oyunları, gelenek ve göreneklerini sahnelediler. “Aşık Ferki” üyeleri tarafından sunulan birbirinden ilginç ve gösterişli halk oyunlarından oluşan renkli programa yağlı güreş yarışmalarıyla şiir dinletilerinin de yer aldığı şenliğe katılan yerli yabancı sanatçılarla izleyiciler özel bir ilgi gösterdiler.

Mehmet Ömer Kazancı,

Kerkük/Irak

GÖNLÜME HOR BAKMA

Bu gönül sıradan bir gönül değil
Her zaman umutla nurla doludur
Yenik görünse de aşkına, ama
Bildiğin dağlardan daha uludur..
Gücünü soyundan sopundan alır
Bir ağaç, yaprağı her gün çoğalır
Bir bayrak, rüzgardan beklentisi yok
Kendi gayretiyle hep dalgalanır
Gönderisi bir sağ bir sol koludur .
Beyhuda koşturmaz hayal peşinde
Yenilmez, yanılmaz hiçbir işinde
Gerek uyanıkken gerek düşünde
Tek bildiği yol bozkır yoludur
Korkmadan sırtlanır en ağır yükü
Üstünde Mete'nin kalkanı, kürkü
Ateşe girse de yanamaz, çünkü
Türk'tür Allah'ın en abdal kuludur..
Gönlüme dokunma
Gönlüme değme
Bu huylarıyla
Gayet mutludur..

ÖMÜRDEN NE KALDI Kİ

Her yeni gün bir yeni
Ömür getirir sanki
Diyorsun; bekle beni
Ömürden ne kaldı ki
***
Gözden yitti son gemi
Bu son günün son demi
Çok görme gel dememi
Ömürden ne kaldı ki
***
Gözü yolda her şeyin
Şiirin, kadehin, meyin
Ben demem, siz söyleyin
Ömürden ne kaldı ki
***
Ömür eşiği aştı
Aha ecel yaklaştı
Kim ecelle haklaştı
Ömürden ne kaldı ki..
Hepinize uzun ömürler...

İbrahim Hanedanoğlu,
Salihli/ Türkiye

BİZE NE OLDU? -2

Argo ile kaba konuşur olduk
Güzelim Türkçemiz nasıl bozuldu!
Konuşmalarımız hep abuk-subuk
Biz, böyle değildik, bize ne oldu?

Doğruluk, dürüstlük çöpe atıldı
Ölçüye,tartıya hile katıldı
Dostluklar paraya,pula satıldı
Biz, böyle değildik, bize ne oldu?

İçeceklerimiz içilmez oldu
Yiyeceklerimiz yenilmez oldu
Gıda teröründen geçilmez oldu
Biz, böyle değildik, bize ne oldu

Görevlendirmede liyâkat kalktı
Başarılarda da mükâfat kalktı
Sözlerimizdeyse hakikat kalktı
Biz, böyle değildik, bize ne oldu?

"işleri ehline ver"mek nerede?
Adam aranıyor şimdi her yerde
Adamın yoksa düşersin derde
Biz, böyle değildik, bize ne oldu?

Kimileri çok aç, kimileri tok
Tokların açlara merhameti yok
Vicdansızlık kalbe saplanmış bir ok
Biz, böyle değildik, bize ne oldu?

Eskiden, düşeni kaldırır idik
Kavga edenleri ayırır idik
Toplumda huzuru kayırır idik
Biz, böyle değildik, bize ne oldu?

Eş,dostu ne üzer ne de kırardık
Birbirimizi hep arar,sorardık
Dertlerimiz için çare arardık
Biz, böyle değildik, bize ne oldu?

Giydiklerimiz bize uygundu
Hareketlerimiz söze uygundu
Süslenmelerimiz yüze uygundu
Biz, böyle değildik, bize ne oldu?

Hepimiz modaya öyle kapıldık
Kıyafetlerimiz hep açık, saçık
Yüzlere estetik, dövme yaptırdık
Biz, böyle değildik, bize ne oldu?

"Müslümanız" deriz, yalan söyleriz
Dedikodu yapar, gıybet ederiz
Tüyü bitmemişin hakkını yeriz
Biz, böyle değildik, bize ne oldu?

Kadına, çocuğa el kaldırmazdık
Hele,canavarca hiç saldırmazdık
Yanlış yapsalar da pek aldırmazdık
Biz, böyle değildik, bize ne oldu?

Asık surat değil, güleryüzlüydük
Konuşmalarda da doğru sözlüydük
Aç gözlü değildik, hep tok gözlüydük
Biz, böyle değildik, bize ne oldu?

Kitap,dergi okur,yazı yazardık
Fikir yürüterek,yorum yapardık
Memleket için de kafa yorardık
Biz, böyle değildik, bize ne oldu?

Ne araştıran var! Ne de okuyan!
Her konu hakkında bol bol konuşan
Bilgisizlik yapıyor hep atıp tutan
Biz, böyle değildik, bize ne oldu?

Siyaset başını almış gidiyor
Herkes birbirine "yalancı" diyor
Dünya halimize bakıp gülüyor
Biz, böyle değildik, bize ne oldu?

Doğruyu görmüyor, gözsüz mü olduk?
Utanmamız kalktı, yüzsüz mü olduk?
Her şey değişti de ters-yüz mü olduk?
Biz, böyle değildik, bize ne oldu?

03.03.2025-Salihli

MAMUŞA AĞZINDA DÜNDEN BUGÜNE KULLANILAN KELİMELER /5/

Bahtiyar Sipahioğlu

M

Maanat-Aşırı duyarlı, nazik, hassas, hayatın her alanında duygusal kişi anlamlarını taşımaktadır. Ör. Halam çok maanat biridir. (Halam çok hassas biridir.)
Maçka- Kedi
Maçka mutfağa girip, etrafı bırsiya etmiş. Kedi mutfağa girince etrafı bırsiya yapmış.
Maçor- Erkek kedi
Mafes- Kadınların baş örtüsü- Karilar başlarına mafes baglamişlar. Kadınlar başlarına yazma bağlamışlar.
Mahmudiye- altın küpe, Celine mahmudiye çüpe aldık. Geline Mahmudiye küpe taktık.
Mahmuzlamak-usul usul dövmek
Mahrama- Tezgahta dokunmuş el silme ve örtü bezi, havlu Ör. Ellerini yıkadıktan sora ellerini mahrama ile sildi. . Tarama Söz.s.2793“
Mahsere kalmak:zorda kalmak, ihtiyaç duymak, Komşumun çocukları anneleri ölünce mahsere kaldılar.
Maklap: Kitap, defter gibi malzemelerin kaplanma kabı.-Ör. Yeni aldığım kitapların hepsini maklapladım. (Yeni aldığım kitapların tamamını kapladım.
Mâl- Tarlada gruda kırmak için yapılmış ağaçtan döveç- Orhan sabahtan akşama kadar mal ile tarlada gruda kırdı. . .Derleme Sözlüğü-Ankara 2009, s.318
Manca- Düğünlerde ve günlük hayatta yemek için hazırlanmış hamur tarafı olmayan sulu yemek, demektir. Bu yemek ister etli, ister etsiz, hangi türde olursa olsun, genel ad olarak “manca” adıyla anılmaktadır. Ör. Mancayı cürünce hemen sofraya oturdum. Sofrayı görünce, hemen sofraya kuruldum. .Derleme Sözlüğü-Ankara 2009, s.3118
Markule-ayı
Masra – saz, ipliğin sarıldığı makara- İpligi masraya sardım.
Maşa- Koru almak için kullanılan araç- Maşa varken elini yakma.
Maştrapa- Bardak.
Matrah-Hızlı koşmak, adımlarını çok açmak
Mayasil- Bir deri hastalığı- Fatma’nın elleri mayasildan bembeyaz olmiş.
Maynalanmak- Ortalığın sakinleşmesi. Bütün gece agridan uyumayan babam, şimdi biraz maynalandı. Bütün gece ağrıdan uyuyamayan babam, biraz önce maynalandı.
Mece-sınır
Meço-Malak, manda yavrusu anlamını taşıdığı gibi beceriksiz, tembel anlamlarını da taşımaktadır. Ne meço adammışsın.
Memişane: Kenef, Tuvalet- Kenef, tuvalet kelimelerin söylememek için genellikle belli seviyeye gelmiş, ihtiyarlar tarafından kullanılan kavramdır.
Mendora: Aravutçadan dilimize geren bir kelimedir. Kabahatlı olan birinin tehlikeden korunmak için birinin korumasına girmesi.
Meses- Ostenin ucundaki çivi, .) Derleme Sözlüğü, s. 3172
Meşin-Deri
Meşnissa-Bişnisa-tulum
Mezelemek-bir kişinin eksikliklerini dile getirmek, dedikodunun dışında bir kavram
Mıhlamak-çivilemek
Mırıklanmak- Hayvanların çiftleşmesi
Mırşa-Hayvan leşi anlamını taşıdığı gibi sevilmeyen, saygı duyulmayan bir insanın cesedi anlamını taşımaktadır. Ör. Çüyün bütün çüpekleri mırşanın başına toplanmış. Köyün bütün köpekleri gebermiş olan hayvanın mırşasından nasibini almak için toplanmışlar. (Köyün bütün köpekleri nasibini almak için cesedin başına toplanmışlar.)
Mızmız- huylu insan- Arkadaşım mızmızlı biridir.
Mintan- kalın giysi, içi pamuk doldurulan kışlık giyecek. Annem bana pamuklu mintan diktirdi.
Misiçi-Elçi,dünür
Mitil- Zayıf kişi-
Mohalka,muhali: Yapgi eğirmek için kullanılan araç
Molanga- Yıllarca gizlenmiş kin ve nefret demektir. Ör. Bütün molangalarını ortaya kusmiş. (Bütün kinlerini ortaya dökmüş.)
Moldan – Oda kapıları kapandıktan sonra açılmasını önleyen ağaçtan yapılmış araç. Dıştan açmak için bu araca ip bağlıdır. Dıştan kapıyı açmak için ipi çekerek açılmasını sağlar. Diğer bir adı tranketa. Moldanla kapiyi kapamış.
Mono- akraba veya komşu kızlarının büyük olanına

verilen ad, abla
Muçka-bozuk yumurta, sen de sahte çıktın anlamında kullanılan bir deyim
Mundolmak- Uğraşmak, çabalamak, bir şey yapabilmek için elinden gelen çabayı harcamak anlamlarında kullanılmaktadır. Ör. Bu evi yapmak için babam çok mundoldi.(Bu evi yapabilmek için babam çok çaba harcadı.)
Mustranda- oturma ve misafir odalarında eşyaların saklanması için yapılan büyük raf şekli- İçinde sarayli bulunan tepsiyi mustrandaya kaldırmışlar.
Muştuluk-Müjde, müjde veren kişi anlamı taşıdığı gibi, düğünlerde düğün alayının en önde bulunan üç kişiye verilen unvandır. Ör. Muştulukçular cürüdi, dügünciler yavaş yavaş celilar. (Muştulukçular göründü, düğüncüler yavaş yavaş geliyorlar. ”Malik inder tur örü, Eylük geldi muştuluk tur gel berü.”) (YüZ, Şeyd XIII. Y.Y. 50 Tarama Sözlüğü Ankara, s.2816
Müve- meyve- Bahçede her çeşit müve vardır.

N

Naks- Çatık yüzlü, yüzü gülmeyen, her zaman ciddiyetini koruyan kişi. Tarama Sözlüğü Ankara, s.2845
Nalça-Nalın, Bu soğuk cünde nalçalarle dişari çikmiş. Soğuk günde nalınlarla dışarı çıkmış.
Namlı-Adlı kişi, Ferhat Dayı namlı bir insandır.
Nane-Nine- Orhan nanesiyle oyun oynay. Orhan Ninesiyle oyun oynuyor.) Derleme Sözlüğü, s. 3239
Naz- nazlanmak- Çok naz yapmak da karşi tarafi bıktırır.
Neçva-Tahtadan yapıılmış, unun konulduğu ve ekmeğin yoğunulduğu araç.
Neft-naft
Nemtur-Yüzü gülmeyen ve saygıda kusur eden kişi. Ali ne nemtur çocuktur.
Neste-nesne, şey, ör. O nesteyi ne yaptın? (O nesneyi ne yaptın?) Tarama Sözlüğü Ankara, s.2845
Nezir etmek- Adakta bulunmak- Bizim hanım nezirde bulunmuş.
Nuna-Yeni doğan çocuğun göbeğini kesen kadın.

O

Obruk -Doymak bilmeyen kişi- Bir çeşit doymadın, obruk mu oldu.? Toprağın çökmesi nedeniyle oluşan derinlik. . Derleme Sözlüğü Ankara, 2009s.3262
Obrulmak- Çukur anlamının yanında “çökmek”, kurallara uymadan kendini salarak odanın içinde dertsiz tasasız rahat olmak, yayılarak yer kapmak doymak bilmeyen ve ahlaki kurallara uymayan kimse anlamlarına gelmektedir. Ör. Ali Dayı celınce içeride saga sola bakmadan obrulur.(Ali Dayı gelince sağa sola bakmadan en başa oturur. Derleme Sözlüğü Ankara, 2009s.3263
Ocak—Senenin ilk ayı, soy, sop, hane, bostan tarlasında yapılan yarıklar, ateşin yandığı yer. - soy, sop, hane . Derleme Sözlüğü Ankara, 2009s.3264
Oda-Misafirleri ağırlamak ve misafir karşılama mekânı olarak kullanılan yer, evin bir bölümü, Halk dilinde soba- Mamuşa ağzında “oda” yalnız misafirlerin karşılandığı ve dışardan gelen biri için kullanılan oturma anlamı taşıdığı gibi, evin içinde odadan başka soba bulunmaktadır. “Soba” kelime anlamı olarak oda demektir. Ancak sobada hane halkı kalır, günlük kullanılır. Oda ise yalnız misafirler ve hanenin erkekleri için kullanılan oturma yeni anlamını taşımaktadır. Derleme Sözlüğü Ankara, 2009s.3267
Oğul- Erkek evlat. Tarama Söz. S.2933
Ok-beygir arabalarının önünde bulunan uzun ağaç, Arabanın oki kırılmış
Oklagi-Oklava. Tarama Söz. S.2943
Oklanmak- Aniden yere yığılmak, vurularak yerinde ölmek, yerinde kalsın bedduası. Allah’ın belası, oklansın kalsın…Derleme Sözlüğüs.3277
Oklatmak- Ağır bir darbe sonucu ortaya çıkan durum, Bir tokat vurdum, yerinde oklattım., Konuştuğum laflar karşısında oklandı kaldı. Derleme Sözlüğüs.3277
Okşo-manda- Mamuşa’da “manda” kelimesi kullanılmaz. Okşo yoğurdunun içine kaşik cirmez. Manda yoğurdunun içine kaşık girmez.
Olayız-Olalım, oluyoruz demektir. -“Biz size doğrulup Tanrı misafiri olayız.” (Tarama Sözlüğü-Ankara 2009 Ev. 17.y.y.-2970(
Oluk-Suyun aktığı yol- Derleme Sözlüğüs.3282
Oneste: Adı aklına gelmeyen şeye verilen ad, şey anlamında kullanılan bir kelime. Onesteyi bana anlatma.
Ortak- kuma, erkeğin ikinci defa evlenmesiyle oluşan karılar arasındaki bağ, ortakça yapılan iş. İki kadınla evle olan karılanın birbirine durumu. Tarlayı, ürünü tarla sahibiyle yarı yarıya pay etmek, ekip, biçen çiftçi. Ortaklar aralarında anlaşamadıkları için ayrılmışlar.
Ortak-Beraber işi yapanlar veya aynı varlıkı beraber alanlar-ayrıca kuma yerinde ortak kelimesi kullanılmaktadır.
Osten-“musus” Arabaya koşulan öküzleri sürmek için kullanılan uzun cubuk. Uzun olan bu çubuğun ucuna ince çivi takılır. Böylece hayvanların yürümelerini hızlandırmak için arabayı süren kişi ostenle hayvanların hızlanmasını sağlamış olur. Ör. Ali öküzlere vura vura osten kırdı.
Ostilka-buğday başaklarının ucunda bulunan ince ve sert madde, kulaklara girince zararı olan hal ortaya çıkar.
Otarmak- , Sırpçadan dilimize giren ve zehirlemek anlamını taşıyan kelimedir. Ör. Çok acı- biber insanları otardi, buruna pis kokunun gelişi, zehirlenmek-

Adam yalan sülemekle herkesi otardi. Yalan söyleyerek herkesi zehirledi.
Otkup- Üşür,Yugoslavya Kurulduktan sonra hane sahiplerine vermekle mükkelef oldukları vergi dişi öşür.
Otlakçı-Beleşçi, Fırsatları kollayan hazırı bulunca çullanan kişi. Arkadaşın otlakçının biridir.
Otluk-Çayırın ilk seferinde biçilmesiyle elde edilen, kış için kurutularak elde edilen ota otluk, ikinci veya üçüncü sefer biçilen ota ise otava denir. - Çayırlardaki otlukları ve otavaları stok yaptılar. (Çayırlarda ilk ve ikinci defa biçilen otalırı stok yaptılar. Derleme Sözlüğü Ankara, 2009s.3297
Otrov-zehir
Oturak- iskemble,,tuvalette oturma yeri, Ayakta durma, oturagı al, otur.
Oturaklı- Aklı başında, olgun insan, Ayşe oturaklı bir kızdır.
Ovalı- Ova köylüsü, - Ova çüleri daglılara benzemez. Ova köylüleri dağlılara benzemez.
Oya-El işi olarak ipek veya iplik ile yapılan süs eşyası-Fatma'nın oyalarını herçez (herkes) beğendi.
Oynak-Sözünde durmayan- Arkadaşın oynak biridir.
Oynamak-Eğlenmek- Oyunda çok (eğlendik) eglendık.
Oynatmış-Aklını kaybetmiş-Zavalesi (zavallı) aklını oynatmış.
Oyun oynama-Kelime anlamında kullanıldığı gibi mecaz anlamda ise dalga geçme, eğlenme anlamları taşımaktadır. Ör. Beni boşu boşuna eğlendirme.- Beni boşuna oyalama

P

Paça- Bir yemek çeşidi, çorba- Bütün düğün, dernek ve her çeşit merasimde sofraya konulan ilk yemek. Sofraya paça ile başladık.
Paha-değer-kıymat
Pahal-Gelişi güzel söz, Ters-aksi- Bu pahala ne (oldu) oldi?
Palaska-Geniş kemer- Palaska ile belini (bağladı) bagladi.
Palavra-Yalan- Çok palavracı adamsın.
Palto- ceket , palto- Paltosuz dışarı çıkma.
Panpur- soba, tren lokomotifi- Panpur(soba) yandıktan sonra oda ısınmaya başladı.
Papaz-Evin çatısını oluşturan ağaç. Evin çatısını oluşturmak için papazını yaptılar.
Papuç- Açılan pınarın dibine konulan ağaç.-Bunarın dibine meşe ağacından papuç yerleştirdilar. Pınarın dibini meşe ağacından papuç yerleştirmiş oldular. terlik- Papuçlarla sokağa çikti.
Parçalamak- Bölmek, parçalamak-
Parlapan-kendi giyim ve kuşamına dikkat etmeyen, dağınık insan- Parlapanlıgından hiç vaz ceçmedın. Kendine çeki düzen vermeye hiç önem vermedin.
Pastırma kuşluğu- Pastırmanın kesildiği gün, yakın akrabalar, komşular, dostlar kuşluk yemeğine davet edilir. Pastırma yemeği- Pastırmanın kaba etlerinden pastırma köftesi(çüfte) şahrasından (iç yağlarından) howa (helva) yapılır. Pastırma yemeği çüfteden ve helvadan oluşur.
Pastırma-Kış aylarında kesilen hayvanın etleri soğukta veya ateş dumanında kurutularak, oluşan yiyecek. Pastırma kuşluğuna bütün akraba, dost ve koyşilar celdilar) .(komşular geldiler
Pata- Ağaç üzerinde iki dalı bitişik olan durum, çatal anlamını taşıdığı gibi, berabere kalmak anlamını da taşımaktadır. Ör. Oyunu kimse kazanamadı, oyun pata bitti. (Oyunda kazanan olmadı, berabere bitti.
Patala- Çok konuşan kişi. Patala gibi konuşisın.
Patlican- domates
Payç:Temiz, payk
Payçlamak-temizlemek
Pehda oldi- Musallat oldu, ortaya çıktı.
Peksimet- hamurdan yapılan , içine lor, peynir, ceviz gibi maddelerin koyulmasıyla yapılan ekmekten farklı bir hamur yiyecek, - Kuşlukta peksimet vardı.
Pelena: Yündan dokunmuş çocuk bezi
Pelin-Acı- Yedıgım yemek pelin cibi aciydi.
Peltek- Kekeme, Ayşe Teze'nın olğ peltek süle. Ayşe Teyze'nin oğlu kekem olarak konuşuyor.
Pesçülli- belalı kişi
Pestençele-Toplumun içinde değeri olmayan kişi veya kişiler. Ör. Sen ne biçim adamsın ne kadar pestençele adam varsı yanına almışsın.
Peş kalkmak-Ters kalkmak.- Sabahtan beri yüzün çatık, peş mi kalktın?
Petsi-Pesi, tamakâr, pinti Ör. Arkadaşım çok petsi biridir. Arkadaşım çok tamakâr biridir.
Pırbiçolmak, Mundolmak- çaba göstermek, Uğraşmak, bir şey yapabilmek için elinden gelen çabayı harcamak anlamlarında kullanılmaktadır. Ör.-Bir şey yapmaya pırpiçolim. (Elimden geleni yapmaya çalışıyorum.)
Pırç-Teke, erkek keçi
Pırsep- Agaçtan arabalarda bir araç.
Pikepens-Bir bela karşısında hane insanlarının darmadağınık hale gelmesi.- Bütün ev hawki pikepens olmiş. Bütün ev halkı dağılarak, perişan oldu.
Pintsur-çok küçük. Ör. Bu pintsur ne büyük zarar yapmış. (Bu küçük yaramaz ne büyük zarar yapmış.)
Pirayka- Tokaç- Çamaşırları teknede yıkarken eşyaların temizlenmesi için döverek kullanılan araç. Anam derede cisileri yikarçen piraykaylen payçladi..
Piska- Çığlık, bağırıp, çağırılan ses, gürültü anlamlarını taşımaktadır. Ör.. Piskadan ortalıkta durulmay. (Ses gürültüsünden ortalıkta durulmuyor.)
Piskalatmak- Kendi kendine olan bir kişiyi bağırıp, ça-

ğırarak rahatsız ederek, huzursuz hale getirmek. Huzursuz hale gelen kişi huzursuzluğunu bağırarak, çağırarak ortalığa duyurur. Bu duruma piskalatmak denir. Ör. Rahat dur, çocugi ne piskalatırisın? (Uslu dur, çocuğu niye bağırtırıyorsun?

Pisletmek-Kirletmek anlamına geldiği gibi, tecavüz etmek anlamına da gelmektedir. Ör. Oğlum, eşyaların pislenmiş., Cocuk olmasına rağmen koyşi kızını pisletmek istemiş. (Oğlum eşyalarını kirletmiş. Çocuk olmasına rağmen komşu kızın tecavüzde bulunmuş.)

Pistutmak-cimciklemek

Pite-Pide

Pitsurka- çok az Ör. Sofrada pitsurka yemek yedi.)

Piyetmek-yorgunluktan derin nefes almak veya zor nefes almak.- nefes nefese kalmak. Çok yorulduğun için mi piyedisın.(pih ediyorsun)

Plaf-battaniye

Plav etmek- bostan veya bahçeleri sularken hayvan gübresinden geçirilir. Hayvan gübresin suyla toprağa verilmesi- Bütün cün bostani plav ettık. Bostanı gübre ile plav ettik.

Pleva- buğday başakları harmanda dövüldükten sonra saman altında kalan ince samanlar,- Plevaların altında bogday teneleri bulunur.Plevaların altınıda buğday taneleri bulunur.

Plitko-Derin olmayan, Dere suyunun en az olduğu yer. Ör. Derenin en plitko yerinden karşıya ceştık. (Derinin en az suyu bulunan kısmından karşıya geçtik.)

Pluska- Derinin yanmasıyla oluşa kabarıklar, su ve sıvılarda oluşan kabarıklar. ELLERİ PLUSKA OLMİŞ.

Poçe-topraktan yapılmış küçük çanak, kap, yağdan-Poçede günlük kullanılan yemeklik yağ konulur. Ör. Poçede yag kalmamiş. (Yağdanda yağ kalmamış.)

Pod kırmak- İstemeyerek beklenilmeyen bir söz ile kalp kırmak. Muhabbet esnasında büyük pod kırdım.

Poptoyagası-Papazın sopası- Öğrenme becerisi olmayan, sessiz kalan kişi.

Posteçi- posteki

Potera: Kalabalık laf konuşması, şamata. Kirli ve düzensiz ortalıkta duyulan sesler, gürültülü ortam anlamına gelmektedir. Ör. Ortalık poteradan geçilmiyordu. (Ortalıkta ses kirliliğinden durulmuyor.)

Potocer: Tellal

Potok-Yağışların oluşumuyla oluşan derin yarıklar.

Potur-Paçaları dar olan erkek pantolonu anlamında kullanıldığı gibi, “utanmaz, saygısız” kişi anlamında da kullanılmaktadır. Ör.- Sen ne potur adamsın.

Poyata-köyden dışarı otlak yerlerde koyunlar için yapılmış ahır. Poyatada hayvanlara ot verdik.

Prag-eşik

Prısnak-her gördüğünü yemek isteyen, doymayı bilmeyen kişi- Ör. Agzına ne bulduysan koyaysın, anlayacağın sen prısnak birisın. (Ağzına ne buldunsa atıyorsun, ne doymayı bilmeyen adamsın.)

Punso-Boyu küçük, gelişmemiş, çelimsiz olan insan veya kuş. Ör. Bi punso çdcuk kaşıma çikti. (Küçk bir çocuk karışma çıktı)

Pupusutinya—perişan durum, boşuna harcanan çaba. Bütün hayati pupustinya ceşti. Bütün hayatı telaşlı geçti.

Pupuza- diz üstü oturmak

Pus- Kişinin hasta olduğunu veya işlerin karışık, düzgün olmadığı anlamları taşımaktadır. Hasta olana nasılsın sorulduğunda: çok hastayım demez, pusyum der. Ayrıca işlerin nasıldır ? sorusuna cevap olarak eğer işleri düzgün değilse,”pusyum” cevabını verir. Ör. Halil Dede pus haliyle düşekte yatmaktadır. (Halil Dede hasta haliyle döşekte yatmaktadır.)

Puşt-Serseri

Putli-beşi birlik

R

Raf-Sergen -Odaların tavana yakın kısımlarında tahtadan yapılan raflarda ihtiyaç olan eşyaların

Rakıştiya- Etrafta bulunan işe yaramayan eşyalar. Evin içinde bulan ve işe yaramayan kaplar ev eşyaları anlamı taşımaktadır. Ör. Rakıştiyadan evin içine ciremeym. (İşe yaramayan eşyalardan evin içine girilmiyor.)

Rakita- Söğüt sürgünü, söğüdün yeni dal salmış ve sulu olanı, çubuk anlamına gelmektedir.

Ramrah- Evin her tarafı düzensiz, darmadağınık anlamını taşımaktadır. Ör. Evin içine cırınce her tarafın ramrah olduguni cürdüm. (Evin içine girince her tarafı darmadağınık gördüm.

Rasat-Fide)

Razbina-Yıkık dökük, harabe, mağara, yıkılmak üzere olan ve kullanılabilecek durumda olmayan bina anlamı taşımaktadır. Ör.-Ev esçiyınce razbina haline celmiş. (Ev eskiyince harabe haline gelmiş.)

Rehin-Borç karşılığında bırakılan taşınır veya taşınmaz mal. Ör. Celının eşyaların için bahçelıktaki tarlayı rehin bıraktık. (Gelinin eşyaları için Bahçelikteki tarlayı rehin bıraktık.)

Reşka- Kızarmış ekmek veya böreğin alt ve üst kızarık kısmı demektir. Ör. Reşka ekmegın üstüne bal sürerek, yedım. (Kızarmış ekmeğin üzerine bal sürerek, yedim.)

Reva-Reva görmek- Bu durumu bana reva cürmişsınız…

Reze -Kapı kolu-Kapının rezesi kırılmış.

Riska-Herhangi bir zemin veya tabanda bulunan ince tabaka.Ör. Yoğurdun üzerinde bir riska kaymak tutmuş.

Ruba- uruba, giyecek eşya- Rubalarını çok begendım.

R. Hanadan'ın Kalk Gidelim Rumeli'ye romanı üzerine düşünceler

Doç. Dr. Hakan Değirmenci,
Kütahya "Dumlupınar" Üniversitesi Öğretim Üyesi

Eşim ve çocuklarımla birlikte Kosova'ya kadar gelip Mamuşa'daki mütevazi evinde kendisini ziyaret etme ve tanıma fırsatını bulduğum Reşit Hanadan, yıllardır kaleme aldığı roman ve hikâyelerinde Rumeli'nin ortak hafızasını diri tutuyor; göçün hüznünü, hasretini ve insan hikayelerini edebiyatın kalıcı dili haline dönüştürüyor. O coğrafyanın evladı olarak yaşanan bütün acılara ve sevinçlere tanıklık etmiş. Bu nedenle onun eserleri sadece tarihî bilgiyi değil, yaşanmışlığın sahici sesini de taşıyor. 2002'de yayımladığı Taş Yerinde Ağırdır'dan itibaren Başka Olur Rumeli'nin Harmanı (2003), Elveda Hüdavendigar Diyarı (2013), Rumeli'den Çıktık Yola (2015) ve Rumeli Deryasında Boğdular Bizi (2017) gibi romanlarında ve bazı öykülerinde Rumeli Türklerinin yaşadığı çileler ve göç olgusu var.

Kalk Gidelim Rumeli'ye romanında yine göç var. Ancak bu kez göç, "geriye dönüp bakmanın hüznüyle" değil, Rumeli'yi bir "gönül coğrafyası" hâline getirmek için yola çıkan iki yüz kadar insanın heyecanı ve idealleriyle işlenmiş. Yani, bu kez elimizdeki kitap Rumeli Türklerinin bahar dönemini anlatıyor.

2023 yılının ağustos ayında Prizren'de ilk baskısını yapan kitap artık gözden geçirilmiş baskısıyla Türkiye'de de kitapçılarda ve sahaf dükkanlarındaki raflarda yerini almaya başladı. İlk baskısında 470 sayfadan oluşan eser, 20 sayfa kadar kısalarak neşredilmiş. Yine de yazarın hemen bütün romanları gibi bu eser de oldukça hacimli. Dert söyletiyor olmalı… Zira Hanadan sade bir romancı değil, tarihin bizzat tanığı. Bu çok önemli. Diğer taraftan o bir öğretmen. Bu kimliği de onu yaşananları kayıt altına almaya ve herkese öğretmeye itiyor olmalı.

Ortaokul ve lise yıllarımda tarih derslerinde Osmanlı'nın kuruluş ve yükseliş dönemini keyifle öğrenir, o döneme dair olaylar, kişiler ve tarihler çabucak aklımda kalıverirdi. Hele yükseliş dönemine geldik mi keyiften havalara uçardım. Şan ve zafer, kime mutluluk vermez ki… Hanadan ilk romanlarında bizi hep hüzünlendirmişti, anlaşılan bu kez güldürecekti.

Kalk Gidelim Rumeli'ye romanını elime aldığımda gayri ihtiyari biçimde beynimin içindeki bir ses "Kalk Gidelim Varna"ya türküsünü söylemeye başladı. Rumeli türkülerinin çoğundan aşina olduğumuz neşeli bir ritim kulağımdan bir türlü gitmiyordu. Türküde bir sevda ve buluşma arzusu vardı. Dolayısıyla romanın ismi Hanadan'ın bu defa neşeli günlerden bahsedileceğini vadediyordu. İçimde tuhaf bir umut bana huzur vermeye başlamıştı bile. Bilmiyorum, belki yazar da aynı ilhamla kitabına bu ismi seçti.

Nitekim roman daha ilk satırlarından itibaren güzeller güzeli Prizren'in yeni yerleşimcilerinin yaşadığı heyecan ve mutluluğa tanık oluyoruz. Kervanbaşı olarak kafilenin önünde bulunan Zülfikar Ağa "Nihayet işte geldik sayılır…" diyerek eliyle uçsuz bucaksız yem-yeşil ovayı gösterirken, seyre dalan yerleşimciler manzaranın büyüleyiciliği karşısında şaşırmaktan kendilerini alamıyorlar. Yazar yaşanan mutluluğu bakın nasıl anlatıyor:

"Uğruna onca yolu yürüdükleri, bunca zahmete katlandıkları, doğup büyüdükleri yerleri, ana babalarını, kardeşlerini terk ettikleri tepeleri karlı yüce dağların bağrından akıp giden nehir ve ırmakların beslediği uçsuz bucaksız zümrüt ovalar işte artık burunlarının dibinde, bir kurşun atımlık mesafedeydi Onca zahmetin sonunda hedeflerine artık ulaşmış olmalarının sevinci içerisinde birbirleriyle sarılıp kucaklaşmaya giriştiler"

Pirlerin yurdu Anadolu'nun Tokat'ından başlayan bu kutlu yürüyüş, Sarı Saltuk'un yüzlerce yıl önce geçtiği izi takip etmiş, sırtını Şar Dağları'na dayamış Prizren'in Akdere kıyısındaki Gül Baba'nın tekkesinde son buluyordu. Bu yolculuk yalnızca sınırların genişlemesi değil, "bir medeniyet tasavvuru"nun yeni ufuklara taşınması. Dervişlerin irfanı ve Bektaşi erenlerinin hikmeti Deli Derviş'in şahsında somutlaşırken, türküler, deyişler, gelenekler ve gündelik hayatın en ince ayrıntıları, Rumeli'nin ruhunu oluşturan müşterek hafızanın parçalarına dönüşüyor. Böylece tarih, kuru bir olaylar dizisi olmaktan çıkıp; insanı, inancı, estetiği ve ahlâkı kuşatan canlı bir hayat tecrübesine dönüşüyor.

Bektaşi meşrep bu güzel insanların başında Kervanbaşı olarak Zülfikar Ağa bulunmakta. Hepsi de "Ali rehberin, Hacı Bektaş pirin, bahtın da açık olsun" dua ve düsturuyla yola çıkıyor. Çoluk çocuk sayıları iki yüz kadar. Deli Derviş ve karısı Zeynep Sultan, Berber Ömer, Nalbant Salih, Kara Hasan, Osman, Durmuş, Kasım ve diğerleri. Zikir ayinleri yaparak "Allah, Muhammed, Ali aşkına" çalıp söyleyerek ilerliyorlar. Deli Derviş, bağlaması ile Bektaşilerin çok

sevdikleri Karacaoğlan'dan deyişler söylüyor:
"Evvel Allah, ahir Allah
Andan ulu gelmemiştir
Hak Muhammed'den sevgili
Hakk'ın kulu gelmemiştir"
Sadece Karacaoğlan değil, Nesimi, Pir Sultan Abdal ve Yunus Emre'ye ait deyişler o bağlamanın tellerinden çıkan sesler, diğer dervişlerin çaldıkları ney ve deflerden dökülen içleri hoş edici nağmelerle karışarak semaya yükseliyor. Gül Baba'nın etrafında oluşturulan kocaman bir çemberin etrafında dönüp yürüyen dervişler; yerlerinde sağa sola sallanan müritlerin "Ya Allah ya Muhammed Ya Ali, hu!" diye bağırarak kendilerinden geçmeleri; kadını erkeği, çocuğuyla birlikte coşku içerisinde sağ ellerini göğüslerinin sol tarafına götürüp sol elleriyle de
sol dizlerine vurarak "Ali Ali…" diye bağırıp secdeye düşercesine önlerine eğilmeleri… Hepsi Bektaşilerin Rumeli Türklüğünün şifrelerini oluşturan birer nota gibi.
Bir coğrafyayı fethetmeniz orayı vatan kıldığınız anlamına gelmiyor. O toprakları ninnilerinizle, manilerinizle türküleriniz ve ağıtlarınızla, gözyaşlarınız ve dualarınızla, mimarinizle işleyebilirseniz orası vatan oluyor. Bunlar eksik kalırsa orası vatanlaşmıyor; küçük bir ters rüzgâr sizi oralardan söküp atıyor. Medeniyet tarihine bu gözle bakmamız lazım. Hanadan'ın bu romanını okurken aklımdan hep bunlar geçiyor.
Sonra Yahya Kemal'e atfedilen rivayet geliyor vardır. Tanpınar, hatırlarında "Neydi bu eskilerin hayatı acaba? Nasıl yaşarlardı?" diye sorar hocası ve dostu olan Yahya Kemal'e. Büyük şair gülerek cevap verir: "Gayet basit, pilav kaşıklayarak ve Mesnevi okuyarak." Zamanla bu hatıra halk arasında "Türkler Viyana kapılarına nasıl gitti, Rumeli'yi nasıl fethetti, Balkanlara nasıl yayıldı?" şeklinde popüler formlara dönüşmüştür. Bu romanda ise anlıyoruz ki Gül Baba'nın duası ve himmeti, Deli Dervişin sazı ve sözleri ile gitmiş Türkler Rumeli'ye.
Romanın ikinci yarısından itibaren bölgedeki siyasî gelişmelere ve bunun yöreye yansımalarına şahit oluyoruz. Rüstem Paşa, Yanya ve Mora'daki gelişmeler, imparatorluğun diğer bölgelerinde olduğu gibi Rumeli'de de merkezi yönetimin zayıflaması, dış güçlerin de kışkırtma ve destekleriyle devlet içinde devlet olma hırsına kapılıp isyan hareketleri… Bunun en meşhur örneği olan Tepedenli Ali Paşa'nın isyanı, Tuna boylarında olup bitenleri ve Sultan II. Mahmut'un aldığı önlemler…Romanın son çeyreğinde ise padişahın otoritesine karşı koyan Mahmud Paşa'ya karşı Rumeli Beylerbeyi Tangıroğlu Mahmud Paşa'nın emrindeki kuvvetlerle Prizren'e yürümesi ve Mahmut Paşa'nın kaçması, sonra Bolu'da katledilmesi… Bu gelişmeler romanı tarih kitabı havasına sokuyor, ancak bu kısmı görmezden geliyoruz, zira o kadarcık kusur kadı kızında da olur. Biz tekrar romana dönelim. Bu gelişmeler Rumeli Türklerine ne bıraktı, Tepedenli Ali Paşa ile başlayıp Mahmud Paşa ile devam eden isyanlar nasıl karşılandı? Yazar bu noktayı önemsemiş olacak ki romanının son kısmını buna ayırmış. Halk bu iki paşanın Osmanlıya isyan etmesini onaylamamıştır, ancak "gelip yerleştikleri bu topraklarda ev bark, mal mülk sahibi olmaları, çoğalıp güçlenmeleri konusunda yardım ve desteğini esirgemeyen" Mahmut Paşa'nın akıbetine üzülmekten de kendilerini alamamışlardır. Zaman içerisinde sevapları ve günahlarıyla birlikte unutulup giden Mahmut Paşa, sonunda sadece anılarda galan bir masal kahramanına dönüşüvermiştir. Ne ibretlik! Acaba tarih hep böyle mi işliyor…
Hanadan, romanında göç gibi sevimsiz ve zor bir konuyu işlerken tarihsel ve siyasal gelişmelere sadık kalmıştır. Ancak bunu yaparken dil ve üslûb, anlatım teknikleri ve yapı gibi romanı roman
yapan asıl unsurları ihmal etmemiştir. Aynı şekilde hayatın merkezinde yer alan insan faktörünü öne çıkarmış; onun arkadaşlık, fedakârlık, kıskançlık, cinsellik ve aşk gibi insanî yönlerini de işlemiştir. Yani bu romanlarda kahramanlar tarih tablasında birer kurşun asker değil, bütün hevesleri, vehimleri, sevinçleri ve kederleriyle, aksayan yönleriyle birer beşerdir. Yazar, romanını "tarihin hakikatlerine ayna olma zorunluluğu"na kurban etmemiştir. Nihayetinde edebiyat bambaşka bir ilim ve sanat alanıdır ve tarihsel roman yazarının "tarihsel gerçekleri tahrif etmemek şartıyla" kendine mahsus, özgür bir alanı vardır ve ondan bu alan içinde sanatçı hünerini göstermesi beklenir. Hanadan, romanlarında bunu başarmıştır.

Mamuşa'da

Uluslararası 1."Prof. Dr. İrfan Morina Edebiyat Buluşmaları" Düzenleniyor

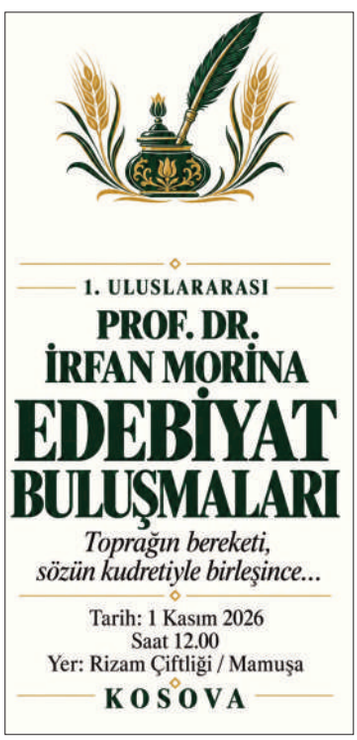

Mamuşa tarihinde ilk kez uluslararası düzeyde önemli bir edebiyat buluşmasına ev sahipliği yapmaya hazırlanıyor. 1 Kasım 2026 Pazar günü Uluslararası "Prof. Dr. İrfan Morina Edebiyat Buluşmaları" adı altında birincisi düzenlenecek olan buluşmanın Kosova Türk edebiyatının gelişmesi ve tanıtılmasına önemli katkı sağlayacağına inanılıyor. Buluşmaya Türkiye, K. Makedonya, Arnavutluk, Sırbistan ve Kosova'dan çok sayıda akademisyen, şair ve yazarın katılması bekleniyor.

Konuyla ilgili bilgilendirme geçenlerde Priştine ve Mamuşalı gazeteci, şair ile yazarların yanı sıra Kosova Meclisi Türk milletvekilleri Fatma Taçi ile Ergül Mazrek'in de hazır bulundukları Mamuşa'daki bir toplantıda Prof. Dr. İrfan Morina tarafından yapıldı. Toplantıya katılanlarca olumlu karşılanan söz konusu buluşmanın Kosova Türk edebiyatının gelişmesine olduğu gibi, Türk dünyasında tanıtılmasına da önemli katkıda bulunacağına inanıldığı dile getirildi.

İlkokul eğitimini doğup büyüdüğü Mamuşa'da tamamlayan Prof. Dr. İrfan Morina Prizren'deki lise öğreniminin ardından Priştine Üniversitesi Filoloji Fakültesi Şarkiyat Bölümü'nden mezun oldu. Uzun yıllar Priştine Televizyonu Türkçe Yayın Bölümü'nde gazeteci, spiker , editör ve yapımcı olarak çalışan İrfan Morina lisansüstü öğrenimini tamamladığı İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi'nde profesör unvanına da sahip oldu.

Dil ve Edebiyat alanındaki çalışmalarıyla Kosova ve Balkan ülkelerinin yanı sıra Türkiye ile Türk dünyasında da tanınan Prof. Dr. İrfan Morina'nın Türk dili ve edebiyatı alanında yayımlanmış onlarca bilimsel makalesiyle çok sayıda eseri de bulunmaktadır. Priştine Üniversitesi Filoloji Fakültesi Doğu Dilleri Bölümü ile Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nde öğretim görevlisi olarak da çalışan Prof. Dr. İrfan Morina, 2000- 2020 yılları arasında aynı fakültenin Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Başkanı görevini de yürüttü.

Başkanlığını yaptığı bölümden 2020 yılında emekliye ayrılan Prof. Dr. İrfan Morina dil ve edebiyat alanındaki bilimsel çalışmalarını doğum yeri olan Mamuşa kasabasında sürdürmektedir.

Rızam Çiftliği'nde samimi bir ortam içinde geçen bilim, kültür, sanat, edebiyat ağırlıklı sohbete katılanlar, bundan yüzlerce yıl once Mamuşa'nın Türkleştirilip Müslümanlaştırılmasına katkı sunmak amacıyla Anadolu'dan gelip yerleşenlere ait oldukları bilinen mezarların bulunduğu Nistra'daki mezarlığa uğramayı da ihmal etmediler. İlgisizlik nedeniyle yaban otları, çalı çırpı ve dikenlerin kapladığı mezarlıkta yatanların ruhlarına fatiha okuyan katılımcılar belediye yetkililerine Mamuşa'nın tarihi geçmişi açısından çok büyük bir önem taşıyan bu tarihi miras özelliğine sahip dini mekanın bir an once inançlarımıza uygun ve burada yatanlara layık bir hale dönüştürülmesi için gerekli çevre temizliği ve düzenlemesi yapmaları çağrısında bulundular.

Mamuşa
TOPLUM BİLİM KÜLTÜR SANAT DERGİSİ

Mamuşa kaşesi (12)

Geçmişin tarihte izleri

Refki TAÇ

Hukukun siyaset dışında kalması gereğiyle ‘Budva Hukukçular Günleri’ olarak adlandırılan buluşmanın kuruluş tarihi 1997’nin gerisinde, bu yılın (2026) 29 senesinin evvelisine dayanır. Neredeyse yarı ömrü almış götürmüş tarih dilimi denilebilir; onlarca yılın geçmişine. Bunca zaman sonra hatırlatılıyorlardı kurucular birbirlerine. Yeni buluşma yatıyordu hedefin içinde. Uluslararası namıyla devamı amaçlanıyordu geleceğine. Kiraz ayın başında gerçekleşecekti zirve, geleneksel haliyle. Hukuk fakültesinden aynı kuşağın öğrencileri olarak görüşecektik, Karadağ başkenti merkezinde.

Tarih, geçmişi özleme yaşatan zaman dilimi olsa gerek. Fakültenin son sömestre bitiğinde, dönemin tanınmış nezarethanelerini ziyaretlerin sona erdiğinde ayrıldığımızda görüşmemiştik bir dahakine. Birbirimize anlatacak 50 sene geçmiş duruyordu, takas biçimi sohbetimize başlıyorduk neredeyse; nostalji yürüyor üzerimize, o günlerde donakalmıştık hatıraları anma töreninde, öğrenci günleri işliyordu içimize. Yarım asır tarih dilimi yerini almıştı süreç içinde, iş başına geçmişti bütünü, neredeyse. Anlatı için olagelenler soruluyordu hatırata. Zaman su gibi geçiyordu, bekleyiş sırasında. İtalya’dan Antonio Benacchio ve Belgrad’dan Predrag Trifunoviç’in Podgorica uçak alanına inmeyecekleri haberi (Bonakio uçak kullanmaktan kaçındığını, özel arabası ile yola çıktığını, Şibenik’te geceleyeceğini; Trifunoviç’in İngiltere’den gelen Penelope Booth ile ve ismi geçmeyen Viyana’dan bir avukatla beraber Tivat uçak alanına ineceğini öğrendiydik) Budva’ya hareket etmek için muhabbeti kesmedi.

Türk olduğumu duyar duymaz (Türk asılı restoran sahibi), işi sağlamlaştırmak namına, ‘İster fakir ol ister fukara, terkedilmez yemekten sonra kahve ile sigara’ kelimesini olabildiği kadarıyla yerel dilde çevirisiyle yaklaştı masaya; oturmadan ekledi, beraber olma isteğini kolaylaştırmak namına. ‘Kahve benden, sigara sizden olsun dostlar’ sözlerini gülümseyerek söylediydi, nabız yoklama arayışlarında. Adımlarına hâkim olamayan biri, alkole kırılan ayaklarını yürüyüşe zorlayarak, yılan sürülür gibi, sanki sekiz rakamını çizer bükülüşüyle katılacaktı sohbet sofrasına. ‘Sen dekanlık yaptın hukuk fakültesine, kuruculardan sayılırsın bildiğim kadarıyla, akıllısın büyük bir ihtimale, tarihin geleceğe nasıl intikal edeceğini bilirsin, adım gibi inanıyorum, emin ol ağzımdan çıkan laflara. Ben kulaktan dolmayım, sen ise bilgiyle donanmışsın; sözü yel alır, uçar gider, bilgi muhakkaka erer. Erer çünkü gerçekte dayanağı var.’ Fakülteden arkadaşımla senli- benli konuşuyorlardı, birbirlerine yakın olduklarını gizlemiyorlardı. Yaşıt oluyorlardı galibe. İlkokuldan arkadaşlıklarını sürdürür havasını estiriyorlardı. Devamını sarhoşluğu getiriyordu. ‘Binaenaleyh, eski düşmanlar bir gün muhakkak dost olurmuşlar diye geçiyormuş tarih sayfalarına, nitekim öyle oluyor yazılmasa da, delil karşımızda, al sana, yer vermişiz başkentin ta ortasında, müşterisi oluyoruz lokantasına, hem kazandırıyoruz hem muhabbeti paylaşıyoruz, neticede aynı sofradayız.’

Bir yudum nefese ihtiyacı vardı, konuşmayı bölerek ara vermesi anlamında. Sohbeti tarihe dönüştürüyordu, tarihi adam, yaşıyla tarihi canlı aktaran. Devam etti, yaşı başında yaşlı adam. ‘Bildiğim kadarıyla, hukuk sözlüğe önem verir, kelime kavramlarına açıklık getirir, tarihte düşmana karşı savaşmak neyse, sulh zamanında kötülere karşı koymak odur. Suç tanımın nasıl yaptıysanız ‘Düşman’ kelimesine de gereken kavramı bulmalısınız. Düşman belemek, ona karşı cenk etmeye davetiye çıkarmak olur, hâlbuki biz onlarla beraberiz, her tarih diliminde varlar, demek ki ‘Düşman’ kelimesine bulunmadı gereken anlam, onun ne olduğu kadar kim olduğu de muammada. Bir şey daha ekleyeyim, fazla vaktinizi almadan. Buralarda bir yerde, yakında ‘Momoşa’ ya da ‘Mumoşa’ ‘M’ harfiyle bir köy varmış, söylenir her yerde, bilir bilmezsiniz, tam adını ben de bilemedim, fikrimden kaçmış olabilir fakat gerçekten kaçmaz. Anlatmamın sebebi, meğer se bu dostunuzun memleketinden kaçanlar olurlarmış, deyişlere göre, ben de sorarım, kaçmışlar mı, gelmişler mi, karşımızda duran bu adama, evi dükkânı memleketimizde olan, yarın vatandaşlık hakkına nail olabilene, gelecek nesil ne diyecek, merak ediyorum, tahminleriniz nedir soruyorum?

Predrag Trifunoviç, Antonio Benacchio ve Refki Taç Budva’da birarada

Konuşkan biriydi, arkadaşımla sohbeti bölen, farkında olmadan, alkole beynini uyuşturan. Cevap bekleyişi dolaysıyla mola vermişti, devamına virgül koyuşunda. Merak salmıştım herifin değindiği tarih olayına, lakin arkadaşım için fırsat olmuştur yolun devamına. Ayağın tozuyla Paris'ten dönen Radoye Koraç, beden işaretiyle izin ararcasına hareketin beraberinde ayağa fırladı, kimseyi bekletmek istemediğini sert bir dile ayrılışta söyleyiverdi. Karadağ Yargı Konseyi Başkanı sıfatıyla, Avrupa Yargı Konseyi Federasyona katılması olmuş, Fransa ziyareti. 'Sana da borçlu kalmam, sorduğun soruyu havada bırakmam' sözlerini söyler söylemez, acele anlayışıyla, tek nefeste, birkaç sözle, ayakta, birine yolu gösterir gibi tavrıyla açıklamaya koyuldu. Özeleştirmede devletin kararlığına, efsane üzerinde oluşan geçmişin maziye gömüldüğüne, Türk iş adamların yatırımları hakkında geniş bilgi sunduğu ile ilgi gördüğüne, Avrupa Birliğine kabulü uğruna atılan adımlar yanında yenilerin takip edecekleri gibileriyle pürdikkat dinleyiş uyandırdığını altına çizerek, sözü vedalaşmaya getirdi.

Bekleyen arabanın arka koltuğuna oturduk, her ikimiz. "Bilirsin, ben büyük akılı değilim, bizim geleneğimizde, sizin 'Aksakalı' dediğiniz anlamda 'Öncüler' adıyla anılanlar var, memleketimizde. Ünlüler kavramını içeren biçimde takdir görürler, deminki onlardan biridir, rakı dozunu kaçırmışından anlaşılmazlığa koydu kendini. Yoksa şunu da eklemeden terk etmeyecektim. Tarih izleri kolay silinmez, gerekçeler sebep oluştururlar, sebepler farklı biçimde gerçekleşirler. Zamanın motifi, dini yaymak imiş, gelişlerinde ona odaklanmışlar, din namına cenk etmişler, kaybettiklerinde terk etmişler. Şimdi, ekonomiye yönelmişler, kazanç peşinde yollarında burayı seçmişler, bura ihtiyaçların boşluğunu doldurma duygularını kullanmışlar, amaçlarına kavuşmuşlar, şehrin merkezinde dükkân sahibi olmuşlar, yenidünya gelişmelerden bir parçası oluyor, bunda ne var? Dünyanın ilerlediği yolda normal, yoksa başka düşüncen mi var? Hatırlarsın, İvo Puhan'nın (Roma Hukuku profesörü) en sık kullandığı kelime (Historia magistra vitae est) olurdu, demek ki yeri varmış. Dolayısıyla tarihi doğru okumak önem arz etmektedir. Okumaya devam etmek lazım gelir, olsun ki hukukçuyuz her ikimiz, üstelik senelere çiğnenmişiz. Farklılıklarda buluşmamızı gerçekler gösterdi, eskileri yenmek gerekir, yeni dokuya örmek lazım gelir.'

Arabayı yanlış sollamakta aceleci korkuya ürperttirmese, konuşmayı Budva'ya kadar kesmeyecekti, yoldaşım. Düşünceye dalışım, onun kadar korkmamdan kurtuluş oluyordu. Bir ara sonra o da korkuyu unutmuştu, iki lanet sözün ardından öfkesini yatıştırmıştı, konuşma topunu bana atarcasına, konuşmama davet çıkardı. 'Ben döküldüm, sıra sende deyişiyle' ufak bir dönüş yaptı, göz seyriyle. Ne diyeceğimin dalgınlığımı okumuş galiba, dedim kendime. 'Bu coğrafyada Türk kültürü içinde Mamuşa'nın da adı geçtiğini, ben şahsen ilk defa duydum, uzun bir geçmişi yeni öğrendim, tarihe yazılıp yazılmadığını bilemem, sizin tarih eserlerinizde aramanızı dilerim, bakarsın akraba çıkarız, bakma güldüğüme, ciddiyim.'

Araba durdu, yolun çabuk geçtiğin farkında değildik, sola dönmek namına frenlendiğinden habersiz, şaşırdık değdik gelişimize. Budva'dayız, Beçiç bölgesinde, 'Mediteren' hotelinde, hep beraber olduyduk akşam yemeğinde, uzun zaman sürecin içinden geçiyoruz hasret özlemiyle, sarhoş olmuş gibiyiz nostaljiyle. Tarihle başladı yolculuğumuz, eskiyi konuşuyoruz buluşmamızda. İkav denilen kelime biçimin Sırpça sürümünü özel bir aksanla konuşan Karadağlılara, dilin farklılığını, Sırpça, Hırvatça, Boşnakça arasında bağları soracaktı, bu dillere merak salmış İtalyan. Uzun bir açıklamayla geniş bilgi sunan Karadağ Hukukçular Derneği Başkanı Branislav Radulaviç, sözlerine son vermeden, meşaleyi meslektaşı Radoye Koraç aldı, Karadağ Cumhuriyeti içinde 'Boka Körfezi' denilen bölgede, aynı dilin nüansın varlığına değinirken, gözlerini bana çevirerek, 'Buralara Türk ayağı basmamıştır tarih boyunca' vurgusunu yaparak, konuyu yarı şakayla tamamlamak istedi. 'Buraya bir virgül koyalım' dediydim tarihin doğruluğu adına' gülümseyerek söyledim, gözün içine bakarak. Tarih eserlerinde pek geçmeyen, az bilinen gerçeği (Viyana kuşatma amacıyla ikinci kolun istikameti, Adriyatik Denizi kıyısı seçilmiş, boydan boya geçilmesi hedeflenmiş. Bu coğrafyada ilk akşamlarını Aziz Stefan rahat geçirmiş fakat ertesi günün sabahında Budva tepelerinden eşkıyanın saldırısına uğramış. Eşkıya püskürtülmüş fakat zaman kaybı Osmanlı askerini kuşatmaya geciktirmiş) kabule almayı kanmadılar, ta ki katılımcılardan biri, dipnot anlamında kanıt sununcaya kadar.

Laf lafı açar ilkesi işliyordu resmi olmayan oturuma. 'Uluslararası Budva Hukukçular Günleri' buluşmaları hakkında yarın konuşulacak denildi, ilgi uyandıran konunun devamı uğruna. Konu Osmanlı olunca, etkisi Balkan Yarımadası ötesinde, 'Rione Turchia' (Türk mahallesi) olarak anılan, bugün tek bir Türkün bulunmamasına rağmen, Türk kültürü yaşatılmaktadır, her yaz mevsiminde Türk Festivali düzenlendiği, bir defa kendi de katıldığını dile getirmeye izin istediydi Antonio Beneccio Hoca. (İtalya'nın Dolomit Dağları bölgesinde, Moena ismiyle tarih yazdıran köyün hikâyesi ilginçtir. İkinci Viyana Kuşatmasında yaralanıp ölüme terk edilen Balaban Hasan, adı geçen köye varır, köylüler tarafından tedavi olur. Askeri tecrübesini ortaya koyarak, ağır vergilere ezilen köylüleri Alman derebeylerine karşı dirence davet eder, ok atma ustalığını ortaya koyarak askeri eğitim verir ve başarır. El Turco dedikleri Hasan'ı köylüler bağrına basar, Mariana ile evlendirir, ömrün sonuna kadar yaşar, ölümünden sonra da unutulmasın diye her ağustos ayında, uğruna Türk Festivali düzenlenir)

Türk tarihi kadar çelişkili ve renkli anlatımlar, dolaysıyla tezat açıklamaklar bulunmaz anlamda yeni sayfaya giriş yapıyordu, İtalya'dan katılımcı profesör. Hocası olan, onu yetiştiren, asistanlığını yapan ölümüne dek ayrılmayan, dünyaca tanınmış bilim adamı Rodolfo Sacco (1923- 2022), dell'Universita di Torino, dell'Accademia dei Lincei piu göreviyle, Medeni hukuk (Civile law) ve Mukayese hukuku (Comparative law) alanda sayısız uzman yetiştirdiği kişiye sözü bağlamak istediydi, Antonio Beneccio. Zamanın Ankara Gazi Üniversitesi Dekanı ve aynı zamanda Konya Hukuk Fakültesi Dekanı Zehra Odyakmaz'ın, Universitas İuris Naturalis Copaonici uluslararası sempozyumda (2003) sunduğu bildiriye, bilimsel konuşmalarına, üniversite hocası üslubuna ve kendi ifadesiyle hanımefendiliğine hayranlığına, düzenlediği öğle yemeğinde dile getirmişti, Beneccio'nun hocası. Türklere karşı önyargısının çocukluk döneminde oluşturduğunun hikayesini anlatmıştı. (Doğum yeri olan Fossano çok küçük bir yerleşim yeri olduğunu, o dönemde bezden yaptıkları top ile sokakta oynadıklarını, kurt karanlığı bastığında eve gitmekte geciktiklerinde ninesi, geç kalmasın diye: 'Türkler gelir kelleni alırlar' sözleriyle korkuturmuş.) Yakın geçmişteki ha-

diseye değinmenin meselesi, Moena köyünde yaşatılan Türk kültürü ve profesör Sacco'nun hikayesindeki vurgu arasında nasıl bir tenakuz olabilir, çatışkı varsa nereden kaynaklanır sorusuna anlam getirmek namına.)

Farklılıkta uyuşmazlığın gerçekliği var. Olduğunun altı çizildi, akabinde tezattın tutarsızlığı olmadığı ve zıddiyet üretmediği eklendi. Adı geçen köyde, asırlar öncesine götüren tarih diliminde, yaralı birine yardım insanidir. Yaralarını tedavi eden ahaliye, sağlığına kavuşmuş gencin iyiliği çevirmesi de doğal karşılanmalıdır, denildi. Köylüleri zalimden kurtarıcıya kız vermek ahlaki olarak değerlendirildi. Kurulan dostluk hikayeyi yaşatmak medeni olarak tasvir edildi. Uyumsal akıma denilecek yoktu, ikinci hadisede çelişki aranıyordu. Milli savunma sahasına değindiğinde, varlığını korumakta yabancıya karşı tutum, onu övmekle gerçekleşmeyeceği ortaya koyuldu, onun için ve ondan dolayı, tavır sergilemekte uyandırma gereğini ortaya koyarak, korku duygusu yaratmakta terslik görülmedi.

'Türk tarih izlerinden konuşurken, sizin deyiminizle bu çorbada benin de tuzum olsun diye, bizim topraklarımıza ayak basmayan Osmanlı, kültür etkisiyle, günümüzün dünya dili İngilizcede Türk kelimelerin bulunduğunu söyleyebilirim, ezberimde yok lakin notlarıma kaydetmiş, mister Taç'a söylemişimdir ' sözleriyle katıldı sohbete, Aile Hukuk Hocası Penelope Booth.

Ortak izlenim sonucu olarak Türk izlerin tarihine bakılırsa, hükmü alınmış yaşayan bir dev olarak nitelendirilebilir. Mimarı ve benzeri kültür eserlerin yok oluşuna göz yummak, uygarlığın geleceğini kör etmek demektir, kültür gelişimine hakaret olarak algılanması gereğine mutabakat gösterildi. Yıkılıp yakılanlar, değer verilerini ortadan kaldıran gibiler kültür katliamı olarak tasvir edilmesi, insanlık perdesinde seyredildi. Geçmişin varlığını ortadan kaldırmak, tarihe haksızlık anlamına gelir sonucuna özel önem verildi. Türkçe kelimelerin sözlükten çıkarılmaları, dilin fakirleşmesine sebebiyet olduğu söylendi.

Sonuç belirtisi gibi gelen sözlerin devamını Predrag Trifunoviç kesti. Konudan uzaklaşılmasın diye, anlaşılanı anlamlandırmayı gereksiz değerlendirmesi, söz lügatten bahis edildiği zaman içinde, sohbet başka yere kaymasın gereğiyle söz istedi. Tuna nehri bitişiğinde, Gorni Milanovac şehrin villalar bölgesinde, Demirkapı'nın (İron Gates, Sırpçada 'Cerdap' geçer) yanı başındaki tatil evinde emekli gönlerini yaşayan ve mesleği dışında ilgi duyduğu konuları araştırmakta tespit ettiğini dile getirdi. Romanya ile Sırbistan sınırını teşkil eden kanyon ziyaretlerinin her birinde, dairesel hareketiyle çukurlaşarak kendi ekseni etrafında suların dönüş harikasını seyrinden oluşan izlenimini şöyle izaha getirdi. Roma İmparatorluk döneminde kullanılan Cataractes sözünün yerine, Türkçe kelimesi olan 'Girdap' lafıyla değişmesi ilgisini çektiğini anlatıya verdi, mana arayışında. Anafor anlamına gelen, üzerinde yüzenleri içine çeken, kurtulması güç ve büyük tehlike teşkil eden olguyu uyarıya sunan kelimenin gerçeklik tasviri, doğa kanunlarını aklın fikrine işleterek, insanlara yararlı olmasıyla değerlendirildiğinde, doğruluğa imza toplar gibi hareket ediyordu. Gözlere perde (Cataractes) inişini açıklayan kelimenin yerine, gözlerin açılması gereğine vurgu yapan 'Girdap' kelimesinin gelmesinden daha doğru bir şey görmediğiyle sözünü noktalamaya denedi.

Tarih hakkında farklı düşünceler, siyasetçilerin sosyoloji felsefeleri kadar renkli olduğuna işaret ediliyordu. Akademik tarihçilik ile popüler denilen tarihçilik arasında farklılık çizgisinde paralellik, doğru ve yanlış çelişkinin inandırıcılığı aynasında seyredilmeye önem arz edildi. İnsanları eğlendirmeye yetmeyen geçmişin olayları ve ilgi uyandırmayan gerçekler yerine, geçmiş havadisleri sevdirecek biçimde; tanınmış uydurmaca Herodot'a tarihin babası unvanını yakıştıran zihniyet, onun geleneğini uygulayarak, dinleyicilere uygun biçimde hadiseler şekillendiği gizemin gerçeğidir; doğruları bilmek gerekirse. Tarihin hikâyeye dönüştüğüne tanıklık yapmaktadır insanoğlu. Efsaneler, masalar ve benzeri kurgular bile tarihe anlatılmış, tarihle aktarılmıştır. Tarihin cezbedici durumuna getirildiğini en iyi Shakespeare'nin sezdiği söylenir, tarih konularını tiyatro oyunlarına seçtiği babında değerlendirildiğinde. Savaş meydanlarında tarihçilere verilen propaganda görevi, bu önemli bilim dalın kötüye kullandığının belirtisidir, hiç şüphesiz. Geniş kitlelere ulaşmak için gerçeklerin saptırılmaları moda haline geldiği görülen bir gerçektir. Tarihin farklı maksatlara alet edilmesi, büyük tehlikenin habercisidir. Taleplere uyan tarihçiler, uygarlığa karşı suç işlemektedirler. Sağlıklı düşünmenin gerekçesi kat kat artmaktadır.

Adalet kültürü bilimsel tartışmada

Doğum yerin hasretiyle dönüyoruz vatana
Kurbağalama biçimiyle diyoruz denize eyvallah
Ayrılmadan öpüyoruz son defa
Belki buluşamayız bir daha
Bir yıl sonra planlanıyor bilgi şöleni tekrara
Uluslararası hukukçular buluşması sona eriyor Budva'da
Uzun sürecek etkisi hatırata
Adalet konuşuldu seçilen konularda
Çıkış yoları arandı altüst edilen dünyada
Alınan kararların öyküleri yatırıldıydı masaya
Bilinmeyenler incelendi hukuksuzluk karşısında
Merhem arandı sızan yaralara
Para, güç, yoksulluk ve insan halleri tartışıldı Emil Zola hatırlandığında
'Nasıl ölünür' eserine vurgu yapıldı hukukun edebiyat uzantısında
Gelişmenin yöneticileri tartışıldı
farklı bakış açılarında
Mikroda makro inanışı yanlışmış algıda
Makroda mikro almış acunu avucuna
denildi aslına
Zenginler zenginleşmesi gerçekleşiyor
adaletsizliğin uygulanmasında
Fakirler çoğalıyor 'İnsan Hakları Kuralsızlığında'
Hukukçular çaresiz durum değerlendirmesi
karşısında
Adaletsiz düşünülemez gelecek yazıldı
kongre sonucuna

R. Taç

Değerli öğrenciler, sizler için hazırladığımız bu sayfada geçenlerde ziyaret ettiğimiz "Anadolu İlkokulu VII. 1 sınıfında öğrenim gören edebiyatsever arkadaşlarınız tarafından kaleme alınmış birbirinden güzel şiirlere yer verdik. Bu fırsatla "Mamuşa" Dergisi olarak, edebi çalışmalarınızı yayımlamak üzere beklediğimizi önemle belirtmeyi de borç biliyoruz.

"Anadolu" Okulu

"Anadolu" benim okulum
Dağlarında ser rüzgar
Her köşesi ayrı güzel
Kalbimde açar bahar.

Tarlalarında emek vardır
Toprağında umut yeşerir
Köyü, ovası, güzel insanı
Evgi ve dostluğu öğretir.

Tarihi bbgünü, kültürüyle
Geçmişten seslenir bana
Her taşı bir anı anlatır
Aydınlık olur yarınlara.

Anadolu benim okulum
Hayatı ben onda öğrendim
Vatanımı insanımı sevip
Gururla büyümeyi öğrendim.

Seher Mazrek

10 Kasım

Sabah saat dokuzu
beş geçe,
Çaldı yine o acı sirenler,
Durdu zaman, sustu her hece,
Büyük Ata'yı andık biz o an.

Yüreğimizde sönmez bir ateş,
Senin izinde yürür nesiller.
Cumhuriyet'tindir bize hep eş,
Fikirlerin daima gür ve asildir.

Gözler yaşlı olsa da bugün,
Bıraktığın eserler durur ayakta.
Türk genci sensin sen bu yurdun.
İlelebet yaşayacaksın anılarda.

Elif Mazrek
IX,1 sınıfı

Okul Günü

Her sabah kalkarız heyecanla
Okul günü törenine gideriz
Güneş doğuyor, hava açıyor
Kuşlar uçuyor ötüşerek etrafa.

Okul gününde çok mutluyuz
Böyle günlerde öykü, şiir okuruz
Sevnç, mutluluk doluyuz
Yine böyle bir okul günü.

Defne Mazrek

Küçük Sırada Büyük Hayaller

Kalemim elimde umutlarım içimde
Bir gün elbet ulaşırım güzel yarınlara
İçimde hep yeni umutlar yeşerir
Küçük bir sırada büyük hayaller.

Sıranın üstünde yarım bir çizgi
Bugün küçük görünen adımlar
Kocaman yollar olacak önümde
Küçük bir sırada büyük hayaller.

Her zil başka bir günü gösterir
Belki uzaklara kadar uzanırken
Bu eğitim ve öğretim sevgisidir
Küçük bir sırada büyük hayaller.

Bugün eöğrendiğim bilgiler
Yarın işime yarayacaklardır
Bir gün okul sona erdiğinde
Hayaller gerçeğe dönüşeektir
Küçük sırada büyük hayaller.

Bahriye Mazrek

Güzel Mamuşa

Mamuşa benim güzel yırdum
Seni severim, sensin gururum
Bahçemizde çiçekler açar
Seni görünce bir hoş olurum.

Sabahları güneş doğduğunda
Mamuşa'nm umutları ççoğalır
Domatesiyle meşhur her yerde
Adınla büyürsün gönüllerde.

Mmuşa canım memleketim
Sensin sevgim ve cennetim
Nerede olsan seni bulurum
Seninle yaşar seninle coşarım.

Fatma Morina

Üç Kardeş

Köyün birinde Ali, Ahmet ve Mehmet adında birbiriyle çok iyi anlaşan üç kardeş varmış. Sürekli oyun oynayıp eğlenirlermiş. Günün birinde saklambaç oynamaya karar vermişler. Ahmet ben sayayım diyerek 1,, 3 diye 20'ye kdar saymış. Bitirdiğinde de "sağım solum sobe, saklanmayan ebe" demiş. Ali büyük bir ağacın arkasına saklanmış. Ahmet ise babasına ait arabanın arkasnna geçmiş. Mehmet ilk once ağacın asrkasındaki Ahmet'i bulmuş. Ahmet ile Mehmet birbirlerini sobelemek için koşmuşlar. Daha çabuk koşan Ahmet kardeşi Mehmet'i sobelemiş. Ahmet bundan sonra Ali'yi aramaya başlamış. Aramasına ragmen bir tülü bulamamış. Tam da pes edeceği sırada arabanın arkasında saklanan Ali'nin gölgesini fark etmiş. Ahmet böylece Ali'yi de bulmayı başarmış. İkisi yine hızlıca koşmuşlar, ama bu sefer Mehmet Ali'yi sobelemiş. Böylece oyun da sona erince üç kardeş mutluluk içinde evlerinin yolunu tutmuşlar.

Ş. Onat Mazrek
4. sınıf öğrencisi

Not: Bu hikaye arkadaşınız tarafından düzyazıya teşvik amacıyla öğretmeninin yardımıyla kaleme alınmıştır.

Mamuşa Futbol Kulübü-F.K.

Çalışmalar Aralıksız Olarak Sürdürülüyor

Mamuşa'da eksikliği duyulan spor yaşamını canlandırmak, altyapıyı kurmak, gençleri spora teşvik etmek ve Mamuşa'yı Kosova spor camiasında temsil edebilmek amacıyla Mamuşalı spor sevdalısı gençlerin çabalarıyla içinde bulunduğumuz yılın Temmuz ayında kurulan ve temsil ettiği yöreye göre Kosova'da tek Türk futbol kulübü olarak da görülebilecek Mamuşa Futbol Kulubü-FK çalışmalarına tam gaz devam ediyor. Kosova 3. Futbol Ligi -Dugacini Bölgesi karşılaşmalarında boy gösteren takım antrenörü, oyuncuları ve yöneticileriyle birlikte ligde başarı elde edebilmek için çalışmalarını kısıtlı imkanlara rağmen büyük bir heves, istek ve heyecan içinde, canla başla, gece gündüz demeden sürdürüyorlar.

Kuruluş sürecinden geçen takım bugüne kadar yaptığı söz konusu lig çerçevesindeki karşılamalarında şimdilik pek başarılı olamasa da, daha kararlı çalışmalar için sağlanacak maddi ve manevi destek sayesinde ileride beklenen başarıya ulaşacakları konusunda umut vadediyorlar.

"Mamuşa" Dergisi olarak Yeni kurulan kulübe, yönetici ve oyuncularına hayırlı olsun diyor, çıktıkları bu soylu yoldaki çalışmalarında başarılar diliyoruz.

Mamuşa Futbol Kulübü Arması

Mamuşa Futbol Kulübü'nün açılışı